ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΑ'. ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1911 ΤΕΥΧΟΣ 122

"ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ,,

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΑΘΗΝΑΙ

ΕΤΟΣ ΕΝΔΕΚΑΤΟΝ

Διευθυντὴς Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ : Ὁδὸς Χαριλάου Τρικούπη 22α.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ἐτησία προπληρωτέα

Ἐν Ἑλλάδι δρ. . . . 12
Ἐν τῇ ἀλλοδατῇ φρ. . 12
Ἑξάμηνος φρ. . . . 6

Ἕκαστον τεῦχος τιμᾶται δραχμῆς.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Δεκαετηρὶς «Πινακοθήκης». *Εἰσήγησις ὑπὸ* Θ. Τζαβέλλα.
Ὁ ἀγὼν τοῦ Περιοδικοῦ Τύπου, *ὁμιλία* Πολυβ. Δημητρακοπούλου.
Κοινωνία καὶ Περιοδικὸς Τύπος, *διάλεξις* Εὐγενίας Ζωγράφου.
Ἀναμνήσεις δεκαετίας, *ὁμιλία* Δ. Ι. Καλογεροπούλου.
Συγκριτικὴ καλλιτεχνία, *διάλεξις* Β. Κοντοπούλου.
Παῦλος Σουὰν *καὶ τὸ ἔργον του, ὑπὸ* Εἰρ. Δημητρακοπούλου.
Γνῶμαι.
Γράμματα καὶ Τέχναι.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ἐσταυρωμένος, *ὑπὸ* J. Michaelli.
Ὁ Χριστὸς διδάσκων.
«Δεκαετηρὶς Πινακοθήκης», *ἀνάγλυφον* Ν. Γεωργαντῆ.
Θ. Τζαβέλλας.
Πολ. Δημητρακόπουλος, *σχεδίασμα ὑπὸ* Ε. Ἰωαννίδου.
Ὁ Μαθητής, *ὑπὸ* Chardin.
Προσωπογραφία γραίας, *ὑπὸ* Rembrandt.
Σπουδὴ κόρης, *ὑπὸ* Κράους.
Εὐγενία Ζωγράφου.
Δ. Ι. Καλογερόπουλος.
Εὔθυμος συναναστροφή, *ὑπὸ* Ζορδάενς.
Ἐσθὴρ *ὑπὸ* Παύλου Βερονέζε.
Ἀλληγορία, *ὑπὸ* Παύλου Σουάν.
Μαργαρίτα Ὀριγώνη.
Ἐρ. Ἀναστασιάδου—Τ. Λυμπεροπούλου.

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΠΑΛΛΗ & ΚΟΤΖΙΑ

Ἀθῆναι — Ὁδὸς Ἑρμοῦ

Πλοῦτος γραφικῆς ὕλης.—Ἔντυπα καὶ ἐπισκεπτήρια καλλιτεχνικά. — Ἐργοστάσιον φακέλλων τέλειον. — Χάρτης τυπογραφικὸς λευκὸς καὶ ἐξωφύλλων παντὸς εἴδους καὶ πάσης ποιότητος.

Εὐθηνία, ἀκρίβεια, ταχύτης.

ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΔΡΑΜΑΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΩΔΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

1) Προκηρύσσεται Ἀβερώφειος μουσικὸς ἀγὼν πρὸς σύνθεσιν ᾀσμάτων καταλλήλων ὅπως ᾠδῶνται ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῶν σχολείων, τῶν φοιτητῶν τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῶν στρατιωτῶν.

2) Ἡ μουσικὴ τῶν ᾀσμάτων τούτων ἀποτελουμένη ἐκ μονοφώνων ἢ διφώνων μελῳδιῶν μετὰ συνοδείας κλειδοκυμβάλου πρέπει νὰ εἶνε ἀνέκδοτος· τὰ ποιήματα δύνανται νὰ ὦσι ἀνέκδοτα ἢ μή.

3) Πρὸς βράβευσιν εἴκοσιν (20) ᾀσμάτων διατίθεται χρηματικὸν ποσὸν δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2500) δρχ. κατανεμηθησομένων εἰς εἴκοσι βραβεῖα ἐξ ἑκατὸν εἴκοσι πέντε (125) δρχ. ἕκαστον. Ἡ κατανομὴ εἰς μικρότερα ποσὰ δὲν ἐπιτρέπεται.

4) Τὰ βραβευθησόμενα ᾄσματα θεωροῦνται κτήματα τοῦ Μουσικοῦ καὶ Δραματικοῦ Συλλόγου, ὅστις δύναται νὰ κάμῃ οἱανδήποτε χρῆσιν αὐτῶν.

5) Χρόνος πρὸς ὑποβολὴν ὁρίζεται μέχρι τῆς 30 Ὀκτωβρίου 1911.

6) Τὰ χειρόγραφα παραδίδονται εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Ὠδείου ἀνωνύμως, φέροντα ὡς διακριτικὸν γνώρισμα, ῥητόν τι ἢ ἔκτυπον σφραγῖδος. Εἰς ἕκαστον χειρόγραφον εἶνε προσηρτημένος φάκελλος κλειστὸς περιέχων τὸ ὄνομα τοῦ συνθέτου καὶ φέρον ἔξωθεν τὸ σχετικὸν ῥητὸν ἢ ἔκτυπον σφραγῖδος. Ἕκαστον ᾆσμα ἀποτελεῖ αὐτοτελὲς χειρόγραφον, ὑποβαλλόμενον δι' ἰδιαιτέρου φακέλλου.

7) Πρὸς κρίσιν τοῦ μουσικοῦ καὶ ποιητικοῦ μέρους τῶν ὑποβληθησομένων ᾀσμάτων, ὁρισθήσεται ὑπὸ τοῦ Διοικητ. Συμβουλίου τοῦ Μουσικοῦ καὶ Δραματικοῦ Συλλόγου ἐπιτροπὴ πενταμελής, ἐκλεγομένη ἐντὸς τοῦ πρώτου δεκαημέρου τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου.

8) Ἡ ἐπὶ τῶν ὑποβληθησομένων συνθέσεων κρίσις τῆς ἐπιτροπῆς δημοσιευθήσεται ἐντὸς δύο μηνῶν ἀπὸ τῆς ὑποβολῆς αὐτῶν, τὰ δὲ βραβευθησόμενα ᾄσματα ἐκτελεσθήσονται ἐν συναυλίᾳ τοῦ Ὠδείου.

9) Ἐὰν οὐδὲν τῶν ὑποβληθέντων ᾀσμάτων κριθῇ ἄξιον βραβείου, ἢ τινὰ μόνον ἐξ αὐτῶν κριθῶσι βραβεύσιμα, δύναται ἡ Ἐπιτροπὴ δι' ἠτιολογημένης ἀποφάσεως, ἢ νὰ περιορίσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν βραβευθησομένων ἔργων ἢ νὰ μὴ βραβεύσῃ οὐδέν.

10) Τὰ χειρόγραφα ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιστρέφονται.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 16 Μαρτίου 1911.

Γ. Ν. ΝΑΖΟΣ

ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ

Καλλιτέχνη.—Ὁ πρό τινος θανὼν ζωγράφος Λουδοβ. Κνάους ἐγένετο εἰς τῶν διασημοτέρων μεταξὺ τῶν ζωγράφων τῆς Σχολῆς τοῦ Δούσελδορφ καὶ ὁ δημοφιλέστερος πάντων. Ὁ Κνάους ἔζησε καὶ ἐσπούδασεν εἰς Παρισίους ἀπὸ τοῦ 1852 μέχρι τοῦ 1858. Κατόπιν μακρᾶς δὲ ζωῆς εἰς Δούσελδορφ ἐγκατεστάθη ὁριστικῶς εἰς Βερολῖνον, ὅπου διηύθυνεν ἓν ἀπὸ τὰ τμήματα τῆς Ἀκαδημίας τῶν Καλῶν Τεχνῶν. Κατὰ τὴν παγκόσμιον ἔκθεσιν τῶν Παρισίων τοῦ 1866 ἠξιώθη τοῦ μεγάλου μεταλλίου τῆς τιμῆς. Κατόπιν διετέλεσε μέλος τῶν Ἀκαδημιῶν τοῦ Βερολίνου, τῆς Βιέννης, τοῦ Μονάχου, τῆς Χριστιανίας, τῆς Ἀμβέρσης καὶ τοῦ Ἄμστερδαμ. Τὰ ἔργα τοῦ Κνάους ἀνέφικτα εἰς σύλληψιν καὶ ἀπαράμιλλον ἀπόδοσιν διὰ γραμμῶν προκαλουσῶν τὸν θαυμασμὸν καὶ τὴν ἐκτίμησιν τῆς καλλιτεχνικῆς ἰδιοφυΐας τοῦ ζωγράφου διεδόθησαν ταχέως καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀμερικήν.

*

Συνδρομητῆ. Τὸ διανεμηθὲν μετὰ τοῦ παρελθόντος φύλλου ἐξώφυλλον θὰ προσαρτηθῇ εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ δεκάτου τόμου, πρὸ τοῦ φύλλου τοῦ Μαρτίου 1910

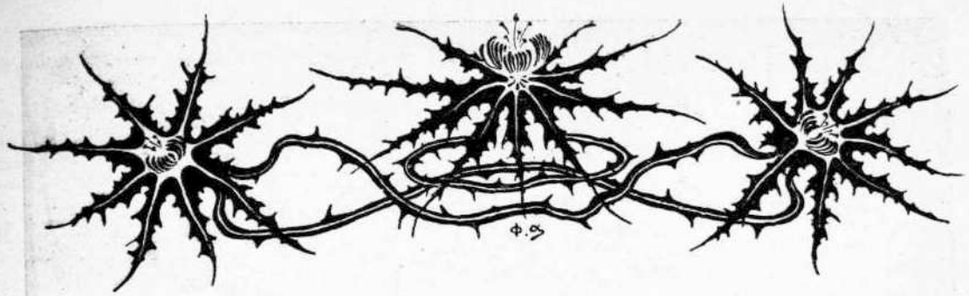

J. Michelli **Ἐσταυρωμένος**

Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΔΙΔΑΣΚΩΝ

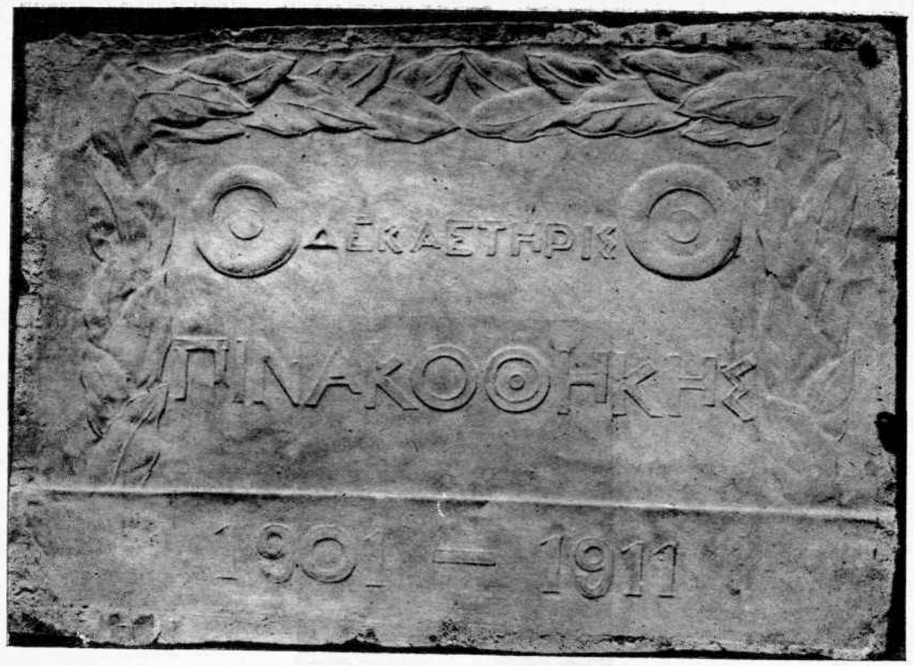

Ἐπὶ τῇ δεκαετηρίδι τῆς «Πινακοθήκης» — Ἀνάγλυφον ὑπὸ **Ν. Γεωργαντῆ**

Η ΔΕΚΑΕΤΗΡΙΣ ΤΗΣ "ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗΣ,,

Κατὰ τὴν ἐν τῷ «Παρνασσῷ» τελεσθεῖσαν ἑορτὴν ἐπὶ τῇ δεκαετηρίδι τῆς «Πινακοθήκης» ἐξεφωνήθησαν οἱ ἑπόμενοι λόγοι :

ΕΙΣΗΓΗΣΙΣ ΘΑΝΟΥ ΤΖΑΒΕΛΛΑ

Διευθυντοῦ τοῦ «Κράτους».

Ὑψηλότατε ! Ἀξιότιμοι κυρίαι καὶ κύριοι,

Θ. Τζαβέλλας

ΕΝ χώρᾳ, ἐν ᾗ ἀκόμη διεξάγονται ἀγῶνες περὶ γλώσσης, καὶ ἐν τῇ ὁποίᾳ ἡ καλλιτεχνία δὲν ἤρθη εἰσέτι εἰς τὸ ἰδεῶδες αὐτῆς, κατανοεῖ πᾶς τις ὁπόσον δύσκολον εἶνε εἰς τοὺς θεράποντας τῶν γραμμάτων καὶ εἰς τοὺς μύστας τῆς τέχνης ν' ἀνεγείρωσιν ἰδίους βωμοὺς φιλολογικοὺς καὶ καλλιτεχνικούς, καὶ νὰ καθιερώσωσι τὴν λατρείαν ἰδίων θεοτήτων. Τούτου ἕνεκεν σπάνιοι ὑπῆρξαν μέχρι τοῦδε ἐν Ἑλλάδι οἱ πανηγυρισμοὶ φιλολογικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν γεγονότων, καὶ σπανιώτεροι ἔτι οἱ δημόσιοι ἔπαινοι πρὸς πάντας ἐκείνους, οἵτινες ἐπὶ σειρὰν ὅλην ἐτῶν ἔχουσιν ἐπιδοθῇ εἰς τὴν ἄοκνον καὶ ἀδιάπτωτον θεραπείαν τῆς ἰδέας τοῦ καλοῦ καὶ ἐν ταῖς τέχναις καὶ ἐν τοῖς γράμμασι καὶ ἐν τῇ ποιήσει.

Παρομοία ὅμως στάσις καὶ ἐκτίμησις, καὶ παρομοία ἀδιαφορία τοῦ κοινοῦ πρὸς ἐκείνους οἵτινες ἀφιεροῦσι τὸν βίον αὐτῶν πρὸς ἐξυπηρέτησιν καὶ ἐξάπλωσιν τῶν εὐγενεστέρων συναισθημάτων τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, οὐ μόνον κοινωνικῆς ἀγνωμοσύνης φαινόμενον ἀποτελεῖ, ἀλλὰ καὶ συντελεῖ ὅπως πᾶσα ἐλπὶς τελειοτέρας ἐξυπηρετήσεως τῶν ὑψηλῶν ἰδεῶν, αἵτινες κατέστησαν ἀθάνατον τὴν Ἑλληνικὴν φυλὴν, ἐκλίπῃ ἐν τῷ μέλλοντι, πρὸς μεγίστην κοινωνικὴν καὶ ἐθνικὴν βλάβην. Ἐκ τῶν λόγων τούτων ὁρμώμενοι καὶ ἡ πρὸς ἑορτασμὸν τῆς ἡμέρας ταύτης ἐπιτροπὴ καὶ εὐρὺς κύκλος ἐργατῶν καὶ θιασωτῶν τῆς νεωτέρας λογοτεχνίας καὶ τῆς νεωτέρας καλλιτεχνίας, ἔκριναν καθῆκον αὐτῶν νὰ μὴ παρέλθωσιν ἀπαρατήρητον τὸ γεγονὸς τῆς ἐπὶ δεκαετίαν ὁλόκληρον συνεχοῦς καὶ ἀνελλιποῦς ἐκδόσεως τοῦ καλλιτεχνικοῦ περιοδικοῦ «Πινακοθήκη» καὶ νὰ ὀργανώσωσι τὴν σημερινὴν μουσικὴν καὶ καλλιλογικὴν πανήγυριν, πρὸς κοινὸν μὲν ἔπαινον τοῦ ἔργου τῆς «Πινακοθήκης», πρὸς ἠθικὴν δὲ ἐπιβράβευσιν τοῦ Διευθυντοῦ αὐτῆς κ. Δ. Ι. Καλογεροπούλου, ὁ ὁποῖος οὐ μόνον ἐν τῷ περιοδικῷ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις περιοδικοῖς, καὶ ἐν τῷ μεθημερινῷ τύπῳ καὶ ἐν τῷ Ἑλληνικῷ βιβλίῳ, ἐπὶ εἰκοσάδα ὅλην ἐτῶν δὲν

ἔπαυσε παρακολουθῶν ἀνὰ τὰ ἄλση καὶ τὰς χλοερὰς δειράδας τοῦ Ἑλικῶνος καὶ τοῦ Παρνασσοῦ τὰς μουσηγέτιδας νύμφας τῆς Πιερίας καὶ τοῦ Ὀλύμπου. Φρονοῦμεν ὅτι διὰ τῆς ἀποφάσεως ἡμῶν ταύτης, καὶ διὰ τῆς ἐπιτελέσεως τῆς σεμνῆς λειτουργίας, τὴν ἔναρξιν τῆς ὁποίας θὰ κάμῃ ἑτέρα τοῦ λόγου καὶ τῶν γραμμάτων ἱέρεια, ἡ διευθύντρια τοῦ περιοδικοῦ «Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρησις» δεσποινὶς Εὐγενία Ζωγράφου, καὶ θὰ ἐπιτελέσωσι καὶ ἕτεροι τοῦ λόγου καὶ τῶν Μουσῶν ἱεροφάνται, ἱκανοποιοῦμεν κοινὴν ἐπιθυμίαν παντὸς Ἕλληνος καὶ πάσης Ἑλληνίδος. Ἀλλ' ἐπὶ πλέον νομίζομεν ὅτι καὶ παρέχομεν ἀσφαλῆ τὴν ἐλπίδα πρὸς πάντα εὐνοούμενον τῶν Μουσῶν νὰ μὴ ἀποκάμῃ ἐν τῇ ὁδῷ αὐτοῦ ἀνερχόμενος πρὸς τὰς κορυφὰς τοῦ Παρνασσοῦ, ἀλλὰ νὰ χωρήσῃ θαρραλέος πρὸς αὐτάς, διότι θὰ ὑπάρξωσιν ἐν τέλει οἱ μέλλοντες νὰ θαυμάσωσι καὶ νὰ χειροκροτήσωσιν αὐτὸν ἐν τῷ εὐγενεῖ σταδίῳ, καὶ νὰ ἐπιβραβεύσωσιν αὐτὸν ἐν τῷ τέρματι τοῦ εὐγενοῦς φιλολογικοῦ καὶ καλλιτεχνικοῦ, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐθνικοῦ αὐτοῦ ἀγῶνος.

Ο ΑΓΩΝ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ

ΟΜΙΛΙΑ ΠΟΛ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Πολιτβ. Δημητρακόπουλος

ΕΟΡΤΑΖΕΤΑΙ σήμερον ἡ δεκαετηρὶς τῆς «*Πινακοθήκης*» τοῦ ἐπιλέκτου συναδέλφου κ. Δ. Καλογεροπούλου. Ἡ ἑορτὴ αὕτη εἰς πάντα ἀγαπῶντα καὶ τιμῶντα τὰ γράμματα, πρέπει νὰ προκαλέσῃ συγκίνησιν βαθυτάτην. Διότι ἑκάστη ἑορτὴ τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν, δι' ὅλα τὰ ἔθνη, καὶ ἰδίως διὰ τὴν Ἑλλάδα, ὅπου τὰ γράμματα καὶ αἱ τέχναι ἐφωτίσθησαν καὶ κατηυγάσθησαν τὸ πρῶτον ἀπὸ τὸ ζωογόνον φῶς τοῦ Φοίβου - Ἀπόλλωνος, εἶνε ἑορτὴ αὐτόχρημα ἐθνική.

Ἡ «*Πινακοθήκη*» διήνυσε μέχρι τῆς ἡμέρας ταύτης στάδιον ἄξιον μεγάλης προσοχῆς, διὰ τὴν φιλολογικὴν εὐσυνειδησίαν της καὶ διὰ τὴν στοργὴν πρὸς τὴν μίαν καὶ γενικὴν ἰδέαν, εἰς τὴν ὁποίαν τείνει κάθε ψυχὴ ἑλληνική : Τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πνεύματος διὰ γλώσσης καθαρᾶς, γλώσσης ἀπηλλαγμένης παντὸς βεβήλου ξυδαϊσμοῦ, γλώσσης ἀνταξίας τοῦ μεγάλου προορισμοῦ καὶ τοῦ μεγαλείου τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς.

Δυστυχῶς ὅμως ἡ φυλὴ, μεθ' ὅλην τὴν ἀνεγνωρισμένην πρὸς τὴν ἐθνικὴν ἰδέαν ἐπίδοσίν της, μεθ' ὅλην τὴν ἔνθεον προσήλωσίν της πρὸς τὴν δόξαν τοῦ παρελθόντος—δόξαν φιλολογικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν—μεθ' ὅλα τὰ πρὸς τὸ μέλλον ὄνειρά της, τὰ ὁποῖα ἐκσπῶνται εἰς κάθε περίστασιν ὡς ρόδινος χείμαρρος ἀπὸ τὴν ψυχήν της, παρουσιάζει ταύτοχρόνως καὶ παράδοξον φαινόμενον ἀντιλήψεως τοῦ προορισμοῦ της, καὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν θὰ πραγματοποιήσῃ μίαν ἡμέραν τὸν προορισμὸν αὐτόν :

Ἡ ἑλληνικὴ φυλὴ δὲν ἀγαπᾷ πλέον τὸ σοβαρὸν βιβλίον καὶ τὴν τέχνην τὴν ὑψηλήν. Πικροτάτην πεῖραν ἔχομεν ὅλοι τῆς πνευματικῆς αὐτῆς καταπτώσεως, καὶ ἓν οἰκτρὸν καὶ ἀξιοθρήνητον θῦμά της εἶνε καὶ ὁ λαλῶν ἐνώπιόν σας κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην. Εἰς σωρείαν εὑρίσκονται ἐν τῇ κατοικίᾳ μου βιβλία, τὰ ὁποῖα συνέγραψα μὲ ὅλην μου τὴν φιλολογικὴν εὐσυνειδησίαν, καὶ μὲ ὄνειρα ἐπιτυχίας καὶ θριάμβου. Τὰ πακέτα ἔχουν δεκατισθῇ ἀπὸ τοὺς ποντικοὺς καὶ τὰς κατσαρίδας· θὰ ἦσαν δὲ οὗτοι οἱ μόνοι ἀντιπρόσωποι τοῦ ζωολογικοῦ βασιλείου, οἱ νεμόμενοι τὴν ἔντυπον ἐργασίαν μου, ἐὰν ἑκάστοτε μερικοὶ φιλότιμοι τ ζ α μ π α τ ζ ῆ δ ε ς, δὲν προσήρχοντο παρήγοροι, διὰ νὰ συμπληρώσουν μαζὺ μὲ τοὺς ἀνωτέρω συναδέλφους των, τὸ εὐεργετικὸν ἔργον τῆς ἐξαντλήσεως ἑκάστης ἐκδόσεως.

Ἀντιθέτως δέ : ὅ,τι ἔγραψα ἐξ ἀνάγκης βιοποριστικῆς, ἔργα οὐχὶ τῆς προσοχῆς καὶ τῆς τέχνης, ἀλλ' ἔργα προδίδοντα ἀπὸ τῆς πρώτης μέχρι τῆς τελευταίας σελίδος των τὸν σπασμὸν τῆς βιαστικότητος καὶ τῆς ἐκζητήσεως τῶν πλαστῶν θέσεων διὰ τὴν νοσηρὰν προσέλκυσιν τῆς περιεργείας τοῦ ἀναγνώστου, εὗρον μυριάδας ἀναγνωστῶν εἰς τὰς στήλας τῶν ἐφημερίδων, καὶ παρ' ἀξίαν ἐξησφάλισαν τὸν ἄρτον μου !

Διατὶ νὰ μὴ εἴμεθα εἰλικρινεῖς ἡμεῖς οἱ ἴδιοι, προκειμένου περὶ ἐργασίας, τὴν ὁποίαν θὰ κρίνῃ, θὰ δικάσῃ καὶ θὰ ταξινομήσῃ τὸ μέλλον; Τυῦλάχιστον ἃς γνωρίζουν οἱ ἐπιγιγνόμενοι ὑπὸ ποίαν εὑρισκόμενοι βαρυτάτην ἀτμοσφαιρικὴν καὶ ψυχικὴν θλίψιν ἐρρίψαμεν ἐπὶ τοῦ χάρτου καὶ γραμμὰς ἀναξίας φιλολογικῶν ἀξιώσεων.

Καὶ ἡ κατάπτωσις αὕτη ἔχει τὴν κυρίαν αἰτίαν της εἰς τὴν πολιτικήν. Ἡ πολιτικὴ διὰ τὸν τόπον τοῦτον ὑπῆρξε πηγὴ γενικῆς νόσου, ἥτις ἐμάρανε κάθε ψυχὴν καὶ ἐνάρκωσε κάθε παραγωγικὸν ἐγκεφαλικὸν κύτταρον. Ὑπῆρξεν ἐποχὴ διὰ τὰς Ἀθήνας, ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ Κράτους μέχρι τοῦ 1850 περίπου, ἐποχὴ χρυσῆ διὰ τὴν φιλολογίαν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ποιητὴς ἦτο φαινόμενον ἔκτακτον· ἤρκει νὰ γράψῃ κάνεὶς δέκα ποιήματα, δύο τραγῳδίας, νὰ διασκευάσῃ δύο—τρεῖς κωμῳδίας τοῦ Μολιέρου ἢ τοῦ Γολδόνη, διὰ νὰ καταστῇ ἀντικείμενον πάσης τιμῆς ἐκ μέρους τῆς πολιτείας, νὰ τοῦ δοθοῦν θέσεις, καὶ νὰ τοῦ ἐμπιστευθῇ τὸ ἐπίσημον Κράτος ὕψιστα αὐτοῦ συμφέροντα.

Τὰ ἀνάκτορα, τὰ σαλόνια τῶν πολιτευομένων καὶ αὐτῶν τῶν πρεσβειῶν ἀκόμη, ἦσαν ἀνοικτὰ διὰ τοὺς λογίους καὶ τοὺς ποιητάς.

Σήμερον ὁ λόγιος καὶ ὁ ποιητὴς δὲν ἔχει οὐδεμίαν καθωρισμένην κοινωνικὴν θέσιν. Ἐὰν οἱ σύγχρονοι λογογράφοι δὲν ἐκρότουν τοὐτοχρόνως καὶ τοῦ δημοσιογράφου τὸν πληγώνοντα κάλαμον, οὐδεὶς ἐκ τῶν κατακτώντων, διὰ τῆς βοηθείας τῶν ἀστάτων καὶ παλιντρόπων λαϊκῶν ρευμάτων, τὰς ἀνωτάτας πολιτειακὰς θέσεις, θὰ κατεδέχετο νὰ στρέψῃ τὸ ἀέτειον βλέμμα του πρὸς τὸν πτωχὸν καὶ ὑλικῶς ἀστήρικτον ἐργάτην τῶν γραμμάτων !

Οὐδέποτε, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἣν ἀνέφερα καὶ ἐντεῦθεν, οὐδέποτε πολιτευόμενος, εἴτε ἐντὸς εἴτε ἐκτὸς τῆς ἐξουσίας, κατεδέχθη νὰ στρέψῃ τὴν πολυπερίσταστον προσοχήν του πρὸς ἄνθρωπον τοῦ καλλιεργημένου καὶ εὐγενοῦς πνεύματος. Τὰς πρωθυπουργικὰς καὶ ὑπουργικὰς αὐλὰς συνεκρότησαν συνήθως ἄνθρωποι μηδεμίαν ἔχοντες σχέσιν μὲ τὸ πνευματικὸν φῶς.

Ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων δύναταί τις νὰ κρίνῃ τὸν ἀπογοητευτικὸν ἀγῶνα τῶν γραμμάτων κατὰ τὴν περίοδον ταύτην τοῦ ἔθνους, καὶ τὸν ἀγῶνα ἀκόμη ἑνὸς περιοδικοῦ, τοῦ ὁποίου ὁ βίος ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν φιλολογικὴν διάπλασιν τοῦ ἀναγινώσκοντος λαοῦ, καὶ ἀπὸ τὴν φιλολογικὴν ἀνατροφὴν τῶν κυβερνώντων.

Εἰς τὴν ἐπιδείνωσιν δὲ ταύτην τοῦ ἀγῶνος τοῦ περιοδικοῦ τύπου ἰδίως ἐν Ἑλλάδι σπουδαίως συμβάλλει προσέτι καὶ ἡ ὡμολογημένη πρόοδος τοῦ ἡμερησίου τύπου· ὁ τύπος βαθμηδὸν ἀπορροφᾷ τὴν ὕλην τοῦ περιοδικοῦ εἰς τὸ μυθιστόρημα, εἰς τὸ διήγημα, εἰς

Σπουδὴ τοῦ Chardin

Ὁ Μαθητής
(Δωρεὰ Ροδοκανάκη)

Rembrandt Προσωπογραφία Γραίας
(Δωρεὰ Σ. Ξένου)

Κράους

Σπουδὴ κόρης
(Δωρεὰ Ροδοκανάκη)

τὴν κριτικήν, εἰς τὴν φιλολογικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν κίνησιν, εἰς τὴν σάτυραν, καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν λυρικὴν ποίησιν. Ἐντὸς μιᾶς ἑβδομάδος, ἑνὸς δεκαπενθημέρου ἢ ἑνὸς μηνὸς, ἡ ὕλη τοῦ περιοδικοῦ τύπου συζητεῖται, ἐξαντλεῖται,οὐχὶ δὲ σπανίως καὶ ἐξευτελίζεται.Διότι δὲν εἶνε δυνατὸν τὸ διήγημα, ποῦ γράφεται διὰ νὰ κορέσῃ τὸν ἀκόρεστον Καιάδαν μιᾶς ἐφημερίδος, καὶ ἡ κριτικὴ καὶ ἡ εὐθυμογραφία καὶ ὅλα ἐν γένει τῆς λογογραφίας τὰ εἴδη, νὰ συντάσσωνται ἐντὸς ὀλιγίστης τεταγμένης ὥρας μὲ τὴν αὐτὴν προσοχὴν καὶ ἐπιμέλειαν καὶ οἰκονομίαν, μὲ τὴν ὁποίαν συντάσσεται ἡ προωρισμένη διὰ τὸ περιοδικὸν ὕλη. Τὸ περιοδικὸν εἶνε ἠρεμία καὶ βαθύτης σκέψεως· ἡ ἐφημερὶς εἶνε γοργότης καὶ τῆς σκέψεως σπασμός.

Ὁ σπασμὸς αὐτὸς μεταδιδόμενος ὡς δι' ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας ἀπὸ τὴν στήλην τῆς ἐφημερίδος εἰς τὸν ἀναγνώστην, τὸν κατέστησε σήμερον νευροπαθῆ καὶ βιαστικόν. Ὅλα σήμερον βιάζονται, καὶ τὰ πλεῖστα χωρὶς νὰ γνωρίζουν διατί. Ὑπῆρξεν ἐποχή, καθ' ἣν καὶ οἱ γεροντότεροι Ἀθηναῖοι κατήρχοντο πεζοὶ εἰκοσάκις τὴν ἡμέραν ἀπὸ τὴν πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος εἰς τὴν Ὁμόνοιαν. Σήμερον βλέπετε παιδιὰ δεκαετῆ νὰ προσκολλῶνται εἰς τὰ τράμ, ὄχι διότι θὰ κουρασθῇ φυσιολογικῶς τὸ σῶμά των διὰ τοῦ δρόμου ἑνὸς χιλιομέτρου, ἀλλὰ διότι εἶνε κουρασμένη ἡ ψυχή των καὶ τὸ πνεῦμά των καὶ διότι νομίζουν ὅτι βιάζονται, χωρὶς νὰ ἔχῃ καὶ ἡ βία των ὡρισμένον πρακτικὸν σκοπόν.

Φυσικὸν λοιπὸν ἦτο, εἰς τόπον ὅπου τὰ πάντα βιάζονται καὶ ἡ σκέψις εἶνε ἀποτέλεσμα σπασμοῦ, τὸ βαρὺ καὶ μετρημένον καὶ ψύχραιμον καὶ ὥριμον περιοδικὸν νὰ μὴ εὑρίσκῃ συνοδοιπόρους ἐπαρκεῖς πρὸς ὑποστήριξίν του.

Ἐνθυμοῦμαι τὴν ἐποχὴν ἐκείνην κατὰ τὴν ὁποίαν ἐξεδίδοντο ἡ «Πανδώρα», ἡ «Εὐτέρπη», ἡ «Χρυσαλλίς», ἡ «Μνημοσύνη» καὶ αὐτὴ ἡ «Ἑστία» κατὰ τὴν πρώτην της περίοδον. Καὶ οἱ ἁπλούστεροι ἀκόμη ἦσαν συνδρομηταί. Ὁ μακαρίτης πατήρ μου δὲν συγκατελέγετο μεταξὺ τῶν φιλολογούντων τῆς ἐποχῆς· ἐλάμβανεν ὅμως καὶ τὰ τέσσαρα ἀνωτέρω περιοδικὰ καθ' ὅλην τὴν περίοδον τῆς ἐκδόσεώς των, τὰ ἐφύλαττε κατὰ σειρὰν καὶ τὰ ἔδενε. Σήμερον ποῖος φυλάττει σειρὰν περιοδικῶν, καὶ ποῖος λαμβάνει ὅλα ὁμοῦ τὰ ἐκδιδόμενα καὶ ποῖος πληρώνει εὐχαρίστως μίαν συνδρομὴν καὶ χωρὶς νὰ παραπονεθῇ, ἄνευ ἐντροπῆς, ὅτι «τοῦ τὸ ἐφόρτωσαν τὸ περιοδικόν;»

Ἐὰν δὲ ἀντιλέξῃ κανεὶς, καὶ ἰσχυρισθῇ ὅτι ἡ ὕλη τῶν περιοδικῶν ἐκείνων ἦτο σπουδαιοτέρα τῆς τῶν σημερινῶν, βεβαίως θὰ πλανηθῇ· διότι ὁ ἀγὼν τοῦ βίου σήμερον κατέστη τοιοῦτος ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν ἀναγκῶν, ὥστε τὸ γλίσχρον εἰσόδημα ἑνὸς περιοδικοῦ μόλις ἐπαρκεῖ πρὸς τὴν ἐκτύπωσίν του, εἶνε δὲ ἀδύνατον νὰ συντηρήσῃ διὰ γενναίας ἀμοιβῆς καὶ λεγεῶνας συνεργατῶν.

Ἐν τούτοις πρὸς ἔπαινον τῆς «*Πινακοθήκης*», πρέπει ν' ἀνομολογηθῇ κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην στιγμὴν τοῦ δεκαετοῦς βίου της, ὅτι ὑπῆρξε καὶ εἰς τὴν ὕλην της ὅσον ἠδύνατο ἐκλεκτικὴ, καὶ πρὸς τοὺς νέους καὶ ὀργῶντας πρὸς τὴν φιλολογίαν ἐδείχθη ἐπιεικὴς, πλεῖστα νεαρὰ ποιητικὰ τάλαντα ἀποκαλύψασα καὶ ποδηγετήσασα μετὰ προσοχῆς. Ἐκεῖνο δὲ ἀκόμη, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ προστεθῇ καὶ νὰ ἐξαρθῇ ἐπικαίρως, εἶνε ἡ ἄκρα αὐτῆς σύστηρότης εἰς τῆς γλώσσης τὴν ἐκλογήν.

Ἡ ἐν τῷ μεταξὺ τῆς δεκαετίας ταύτης ὕπουλος καὶ ἀκαταλόγιστος ἀπόπειρα πρὸς διαφθορὰν τῆς πατρίου γλώσσης,—τὸ κῦμα αὐτὸ, τὸ ὁποῖον ἐσημειώθη κατ' ἀρχὰς ὡς ἐλαφρὰ ρυτὶς εἰς τὴν ἀπέραντον γλωσσικὴν γαλήνην τοῦ τόπου, καὶ βαθμηδὸν ἐξογκωθὲν ἠπείλει μέχρι χθὲς ἀκόμη νὰ καταπνίξῃ τὸ ἔθνος,—τὸ κῦμα αὐτὸ ἐθραύσθη πάντοτε πρὸ τοῦ οὐδοῦ τῆς θύρας τῆς «*Πινακοθήκης*». Δύναται αὕτη νὰ καυχᾶται ὅτι εἶνε τὸ μόνον φιλολογικὸν περιοδικὸν τῆς ἐποχῆς, τὸ ὁποῖον ἂν ὑπεχώρησεν εἰς φιλολογικὰς ἀδυναμίας, οὐδέποτε ὑπεχώρησεν ὅμως εἰς γλωσσικάς.

Βαθμηδὸν ὅλα τὰ περιοδικὰ σχεδὸν ἐπηρεάσθησαν ἀπὸ τὴν καταστρεπτικὴν γλωσσικὴν φθίσιν. Καὶ ἰδιαίτερα περιοδικὰ ἀκόμη ἐξεδόθησαν πρὸς σκοπὸν μεταδόσεως τοῦ μικροβίου τῆς τριχοφυίας εἰς ὅλους τοὺς ἑλληνικοὺς ἐγκεφάλους. Ἡ τυφλωτικὴ αὐτὴ τριχοφυία, ὄχι μόνον δὲν ἐπηρέασε τὴν «*Πινακοθήκην*» ἀλλὰ τὴν ἔταξε καὶ μεταξὺ τῶν πρωτοστατῶν εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ κουρεύματος, τοῦ ὁποίου τὸν θρίαμβον πανηγυρίζομεν σήμερον, ὀφειλόμενον εἰς τὴν ἀφύπνισιν τοῦ ἔθνους καὶ ἰδίᾳ τοῦ τύπου καὶ τῶν φοιτητῶν, τὴν ὑψηλὴν ἀντίληψιν τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως καὶ εἰς τὸν κρατερὸν ἀγῶνα τοῦ ἐν Κων)πόλει ἐθνάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ', καὶ τοῦ ἐν Ἀθήναις πρωτοστάτου τῶν Γραμμάτων Μιστριώτου τοῦ μοναδικοῦ.

ΚΟΙΝΩΝΙΑ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ

ΔΙΑΛΕΞΙΣ **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΖΩΓΡΑΦΟΥ**

Διευθυντρίας τῆς «Ἑλλ. Ἐπιθεωρήσεως.»

Εὐγενία Ζωγράφου

ΜΕ ἰδιαιτέραν χαρὰν συμμετέχω εἰς ἑορτὴν τιμητικὴν ὑπὲρ τοῦ συναδέλφου κ. Δημ. Καλογεροπούλου ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς συμπληρώσεως δεκαετίας ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ καλλιτεχνικοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ «*Ἡ Πινακοθήκη*». Καὶ δὲν ἀποκρύπτω τὰ συναισθήματά μου προκειμένου νὰ συμμετέχω εἰς ἑορτὴν διὰ τῆς ὁποίας ἐπιβραβεύεται ἡ πνευματικὴ ἐργασία καὶ προσελκύεται, ἔστω καὶ στιγμιαῖον, τὸ ἐνδιαφέρον τῆς κοινωνίας μας ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων τοῦ πνεύματος καὶ τῆς τέχνης.

Κάθε τόπος διατρέχει ὡρισμένα στάδια στασιμότητος, μεταβατικῆς καταστάσεως καὶ προόδου. Εἶνε τοῦτο ὁ κλῆρος παντὸς Ἔθνους καὶ πάσης Κοινωνίας. Δὲν ἦτο δυνατὸν καὶ τὸ ἔθνος μας καὶ ἡ κοινωνία μας ν' ἀποτελέσουν ἐξαίρεσιν καὶ διὰ τοῦτο εἶνε ὑποχρεωμένα νὰ διατρέξουν τὰ στάδια αὐτά.

Εἰς ποῖον ὅμως ἐξ αὐτῶν εὑρισκόμεθα ἤδη, ἀφίνω εἰς ὑμᾶς νὰ κρίνετε. Σήμερον εἰς ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἐξωνυχίσθησαν καὶ τείνουσι νὰ ἐξαντληθῶσιν ὅλα τὰ ζητήματα, εἰς ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἀνθρώπινος νοῦς τείνει εἰς ὕψη δυσθεώρητα, εἰς βάθη ἀπροσπέλαστα καὶ εἰς μήκη ἀπροσδιόριστα, χρειάζεται κᾶτι νέον, κᾶτι ἰδιαίτερον, εἴτε διὰ τὰ ἔθνη εἴτε διὰ τὰ ἄτομα.

Νομίζω ὅτι ἡ ἑλληνικὴ κοινωνία αὐτὸ φιλοδοξεῖ εἰς τὴν παγκόσμιον κίνησιν. Ἀλλοῦ, ὁ μορφωμένος κόσμος—καὶ ἡ μόρφωσις εἰσδύει εἰς ὅλας τὰς τάξεις—ἀναγινώσκει, ἀνδριάντες ἀνεγείρονται εἰς τοὺς ποιητὰς, ἓν δημοσίευμά των γεννᾷ καὶ μίαν τρικυμίαν, μία γνώμη των θεωρεῖται ἀξίωμα, ἡ κοινωνική των θέσις εἶνε περίβλεπτος. Ἀλλοῦ ἡ ζωγραφικὴ ἀνυψώνει καὶ δοξάζει τοὺς καλλιτέχνας, ἡ γλυπτικὴ τοὺς καθιστᾷ περιφανεῖς προσωπικότητας, ἡ μουσικὴ φέρει τὸ ὄνομά των καὶ εἰς τὰ χείλη τῶν πλέον ἀπολιτίστων λαῶν, ἡ κριτικὴ δημιουργεῖ ὑπερόχους φυσιογνωμίας, τὸ συγγραφικὸν τάλαντον ἀφ' οὗ τοὺς ἐξαγγαλίσῃ τὰ ἐπίγεια ἀγαθὰ τοὺς δίδει καὶ μίαν θέσιν εἰς τὸ Πάνθεον, ἢ τοὺς κατατάσσει μεταξὺ τῶν ἀθανάτων. Αὐτὰ γίνονται ἀλλοῦ καὶ πρέπει νὰ ὁμολογήσῃ κανεὶς ὅτι ἐκ τῆς συχνῆς ἐπαναλήψεώς των ἔχασαν τὴν σημασίαν των. Ἔπρεπε λοιπὸν νὰ εὑρεθῇ ἕνας λαὸς ὁ ὁποῖος νὰ κάμῃ τὸ ἀντίθετον τῶν ἄλλων, νὰ ἐπιζητήσῃ κᾶτι ἰδικόν του, κᾶτι ἀποκλειστικόν. Καὶ ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς ἐν τῷ συνόλῳ ἀποτελεῖ τὸ σπάνιον φαινόμενον Εὐρωπαϊκοῦ Λαοῦ, μὴ παρακολουθοῦντος τοὺς συγγραφεῖς του, μειδιῶντος διὰ τοὺς ποιητάς του, ἀντιπαρερχομένου πρὸ τῶν ζωγράφων του, ἀδιαφοροῦντος διὰ τοὺς γλύπτας του, καὶ μόνον μετὰ συμπαθοῦς οἴκτου στρεφομένου πρὸς τοὺς μουσικούς του.

Καὶ ἔπρεπεν ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς νὰ μὴ περιορισθῇ μόνον εἰς τὰ σημεῖα αὐτά. Ἔπρεπεν ἡ διαφορά του πρὸς ἄλλους νὰ εἶνε καταφανὴς καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς. Διότι τότε τίνα ἐμφανῆ, διαφορὰν θὰ εἶχε μὲ ἄλλους Λαούς, ὁ Λαὸς αὐτὸς, ὁ ὑμνούμενος ὑπὸ τῶν καλλιτεχνῶν, ὁ ζῶν εἰς τὴν ὡραίαν αὐτὴν ἑλληνικὴν φύσιν, ὁ ἀναπνέων τὴν αὔραν τῶν ὀρέων της, ὁ ἀντικρύζων τὰς ἁπλᾶς καὶ ἐκφραστικὰς γραμμάς της, τὰ κύματά της, τὸν οὐρανόν της καὶ τὰ λοιπὰ καὶ τὰ λοιπά—εἶνε τὰ ἀπαραίτητα κοσμητικὰ τῶν ρητόρων καὶ χρονογράφων διὰ τοὺς ἀπογόνους τῆς Σαπφοῦς, καὶ τοῦ Ἰκτίνου καὶ τοῦ Μιλτιάδου καὶ τοῦ Σοφοκλέους—τίνα διαφορὰν θὰ εἶχεν ἂν τὸ ἰδιότυπον, τὸ χαρακτηριστικόν του, περιωρίζετο μέχρις ἐδῶ;

Ἀλλοῦ ἔχουν μερικὰς ἐμμόνους ἰδέας, αἱ ὁποῖαι εἶνε βεβαίως ἀναχρονισμοί. Ἀγαποῦν παραδείγματος χάριν τὴν γλῶσσάν των, συνεννοοῦνται εἰς τὰς συγκεντρώσεις των μὲ τὴν γλῶσσαν τοῦ τόπου των, διαβάζουν φανατικῶς τοὺς συγγραφεῖς των, ἐνδιαφέρονται διὰ τὸ βιβλίον των, τὰ περιοδικά των, εἶνε προσηλωμένοι εἰς τὰς παραδόσεις των τὰς ἐθνικάς, ἐμμένουν εἰς τὰ ἤθη καὶ ἔθιμά των καὶ εἰς πᾶσαν περίστασιν δεικνύουν ὅτι εἶνε ὑπερήφανοι διότι ἀνήκουν εἰς τὸ Ἔθνος των.

Εἰς τὸν τόπον μας ὅμως ἡ ξενολατρεία μετεβλήθη ἤδη εἰς ἐθνικὴν πληγὴν, ἡ δὲ περιφρόνησις πρὸς τὴν γλῶσσαν, πρὸς τὰς παραδόσεις, πρὸς τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα εἶνε τὸ γνώρισμα τῶν προοδευτικῶν τάσεων τῆς κοινωνίας μας ἡ ὁποία διαρκῶς ζητεῖ νὰ πρωτοτυπῇ. Καὶ χάριν αὐτῆς τῆς πρωτοτυπίας—διότι ἀσφαλῶς ἡ φιλομάθεια παίζει δευτερεύοντα ρόλον—πολιορκοῦμεν τὰ βιβλιοπωλεῖα μὲ τὰ βιβλία τῶν ξένων φιλολογιῶν, θαυμάζομεν πᾶν τὸ μὴ ἑλληνικὸν, θεοποιοῦμεν πάντα καλλιτέχνην μὴ φέροντα ἑλληνικὴν κατάληξιν εἰς τὸ ὄνομά του, συνομιλοῦμεν γαλλιστὶ ἢ ἀγγλιστὶ καὶ ἀπὸ μεγάλην μας συγκατάβασιν ἐνίοτε παραθέτομεν καὶ μερικὰς λέξεις τῆς μητρικῆς μας γλώσσης, τῆς γλώσσης αὐτῆς τὴν ὁποίαν οἱ *ἀκαλαίσθητοι* πατέρες καὶ πάπποι μας ἐχρησιμοποίουν εἰς τὴν ἐποχήν τους....

Καὶ ὅμως ὁ *μακαρίτης* Κικέρων τὴν γλῶσσαν αὐτὴν τὴν ἐχαρακτήρισε κάποτε εἰς τὰ χρόνια του ὅτι εἶνε «ἡ γλῶσσα τῶν Θεῶν» καὶ ὁ Ἔγγελ, ἄλλος μακαρίτης αὐτὸς, εἶπε κάποτε ὅτι «ὁ ἑλληνικὸς πολιτισμὸς εἶνε τὸ ἔαρ τῆς ἀνθρωπότητος». Ἀλλ' αὐτοὶ ἔζησαν εἰς χρόνους παρῳχημένους, εἰς βαρβάρους ἐποχάς, ἐν ᾧ οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες ἀκολουθοῦντες τὰς ἐμπνεύσεις των ἐνστερνίζονται πᾶν τὸ ξένον πρὸς ζημίαν παντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ!

Ἐν τούτοις δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἀπογοητεύουν ὅλα αὐτά. Εὑρισκόμεθα εἰς τὴν μεταβατικὴν ἐκείνην ἐποχὴν περὶ τῆς ὁποίας ἔκαμα ἤδη λόγον εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ὁμιλίας μου, καὶ ἐφ' ὅσον δὲν λαμβάνονται μέτρα ριζικὰ διὰ τὴν ἀναμόρφωσιν εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν, τὴν οἰκογενειακὴν ἀνατροφὴν καὶ τὰς κοινωνικὰς καὶ πολιτειακὰς ὑποχρεώσεις, θὰ προοδεύωμεν οἱ ὀλίγοι ὡς ἄτομα, εἰς τὰς μεγάλας κοινωνικὰς μάζας, θὰ ὑστεροῦμεν ὅμως ὡς Ἔθνος.

Μάλιστα. Θὰ προοδεύωμεν ὡς ἄτομα μὲ μόνην ἀποκλειστικὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀτομικῶν μας συμφερόντων. Μὴ σᾶς φανῇ παράδοξον. Ὁ Ἕλλην ὑπὸ τοὺς σημερινοὺς ὅρους τῆς διαπαιδαγωγήσεως μόνον διὰ τῆς ἀταξίας προοδεύει. Ἐλπίζω νὰ σᾶς τὸ ἀποδείξω.

Οἱ θαυμαζόμενοι καὶ ὑμνηθέντες ὑπὸ τῆς ἐν Αἰγύπτῳ Ἀγγλικῆς Διοικήσεως Ἕλληνες εἰς τὸ Σουδὰν καὶ τὸ Χαρτοὺμ προσέφερον ὑπηρεσίας θετικὰς καὶ σοβαρὰς εἰς τὸν ἀγωνιζόμενον Ἀγγλικὸν στρατὸν καὶ ἀπέκτησαν περιουσίας διὰ τῆς παραβιάσεως τῶν Ἀγγλικῶν νόμων. Εἶνε τοῦτο περίεργον χαρακτηριστικὸν, ἀλλ' ἀληθές. Ὁ Ἀγγλικὸς στρατὸς ἐν ἐκστρατείᾳ λαμβάνει—ὅπως κάθε καλῶς συγκροτημένος στρατὸς—μέτρα αὐστηρὰ κατὰ τῆς πειθαρχίας καὶ ἀμειλίκτως τιμωρεῖ τοὺς παραβάτας. Οἱ Ἕλληνές μας οἱ παρακολουθοῦντες τὰ Ἀγγλικὰ στρατεύματα διαρκῶς παρανομοῦντες, πάντοτε παραβαίνοντες τὰς αὐσηρὰς διατάξεις τοῦ ἀρχιστρατήγου ὠφέλουν τὸν Ἀγγλικὸν στρατὸν καὶ....ἐπλούτιζον.

Αὐτὸ ἀποδεικνύει ὅτι ἐὰν ζητήσετε νὰ ὑπαγάγετε τὸν Ἕλληνα ὑπὸ τὴν πίεσιν νόμων δημοσίας τάξεως κατεφέρατε πλῆγμα κατὰ τῆς προόδου του κατὰ τῆς ἐπιτυχοῦς σταδιοδρομίας του. Ἄλλως καὶ κατ' αὐτὴν τὴν γιγάντιον ἐπανάστασιν τῶν ἀνδρῶν τοῦ 21 πότε ἑνίκα καὶ ἐδοξάζετο ὁ Ἕλλην; Ὅταν ἐπολέμει ἀσύντακτος καὶ ἐπίλαιεν ἔχων σκέπην τὸν οὐρανὸν, προσκέφαλον τὸν βράχον καὶ ἐλευθερίαν εἰς τὰς σκέψεις του, τὸ διανοήματά του, τὰς ἀποφάσεις του. Ὁ κλεφτοπόλεμος ἐδημιούργησε τὴν ἐλευθερίαν μας.

Αὐτὸν λοιπὸν τὸν Λαόν, τὸν ἀνυπότακτον, τὸν δυσκόλως ὑποφέροντα τὸν ζυγὸν τοῦ νόμου, τὸν ἀφειμένον εἰς τὴν τύχην του, εἰς τὰς ὁρμάς του, εἰς τὴν φύσιν του, ποῖος εἶνε ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐργάζεται διὰ νὰ δημιουργήσῃ ἔθνος σκεπτόμενον διὰ τὸ μέλλον του Φυλὴν ἀποβλέπουσαν εἰς τὰ ὡραῖα καὶ τὰ μεγάλα, Κράτος συναισθανόμενον τὰς ὑποχρεώσεις του καὶ τὴν ἀποστολήν του; Τὸ Σχολεῖον, ἡ Ἐκκλησία, οἱ Ἄρχοντές του, οἱ Ἐπιστήμονές του; Ὁμολογῶ ὅτι τίποτε ἐξ αὐτῶν δὲν ἔχει νὰ παρουσιάσῃ τι πεῖθόν με περὶ τούτου. Μένουν οἱ ὀλίγοι, ὀλίγιστοι συγγραφεῖς του, οἱ ἐλάχιστοι καλλιτέχναι του, ὁ ἡμερήσιος τύπος, ὁ ὀρθῶς σκεπτόμενος, καὶ ὑπὲρ αὐτοὺς ὁ Περιοδικὸς τύπος.

Ἡ ἱστορία τοῦ περιοδικοῦ τύπου εἶνε μία ὡραία ἱστορία ἐργασίας μεγαλοπράγμονος, φωτεινῆς σταδιοδρομίας. Ἡ τύχη ὅμως τῆς ἐργασίας αὐτῆς ἦτο προδιαγεγραμμένη. Ὤφειλε νὰ σβεσθῇ. Τῶν μετεώρων ἡ πορεία εἶνε καθωρισμένη. Διαγράφουν μίαν φωτεινὴν γραμμὴν καὶ σβύνονται. Αὐτὴν τὴν φωτεινὴν γραμμὴν διέγραψε πλειὰς ἐκλεκτῶν περιοδικῶν, ὡς ἡ «Πανδώρα», ἡ «Χρυσαλλίς», ὁ «Παρνασσὸς» καὶ ἡ «Ἑστία», διὰ νὰ περιορισθῶ εἰς τὰ κυριώτερα. Ἡ ζωὴ ἑκάστου περιοδικοῦ ἐξ αὐτῶν ἐὰν ὑπῆρξε ζωὴ φωτεινῆς σταδιοδρομίας καὶ μεγαλοπράγμονος ἐργασίας, ὑπῆρξεν ὅμως καὶ ζωὴ περιπετειώδης.Θὰ ἐχρειαζόμην χρόνον πολὺν ἐὰν ἐζήτουν ν' ἀναταραστήσω ὅλας τὰς σκιερὰς εἰκόνας τῶν περιπετειῶν τῆς ζωῆς τοῦ περιοδικοῦ τύπου.Διὰ τοῦτο, θὰ περιορισθῶ εἰς τὰ κυριώτερα σημεῖα τῆς ἱστορίας του. Τρεῖς ὑπῆρξαν αἱ περίοδοί του. Εἰς τὴν πρώτην ἔδρασεν ἡ «Πανδώρα», εἰς τὴν δευτέραν ὁ «Παρνασσὸς» καὶ εἰς τὴν τρίτην ἡ «Ἑστία». Σήμερον καὶ τὰ τρία δὲν ὑπάρχουν. Ἐστοίχισαν ὅμως καὶ τὰ τρία εἰς τοὺς Διευθύνοντας αὐτὰ, ἐστοίχισαν νύκτας, ἀγρυπνίας, ἀγῶνας πνευματικοὺς, θυσίας φιλοδόξων ὀνείρων καὶ πέλαγος ἀπογοητεύσεων. Ἡ ὡραία προσπάθεια τῶν ἀτόμων ἐκείνων τὰ

ὁποῖα ἐφιλοδόξησαν νὰ δώσουν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Οἰκογένειαν τὴν ἀγνὴν πνευματικὴν τροφὴν οὐδόλως ἐξετιμήθη, καὶ ἡ «Πανδώρα» ἔσβυσε πρὶν σκορπίσῃ ὅλα τὰ δῶρά της, ὁ «Παρνασσὸς» πρὶν δώσῃ ὅλον του τὸ ἄρωμα, καὶ ἡ «Ἑστία» βαρυνθεῖσα νὰ ἐκτελῇ χρέη ἑστιάδος τοῦ ἀδιαφόρου ἑλληνικοῦ οἴκου μετεβλήθη ἀπὸ περιοδικὸν εἰς φύλλον ἡμερήσιον.

Ἐν τούτοις ἡ διακοπεῖσα ἐκείνη ζωὴ, δύναταί τις νὰ εἴπῃ ἀσφαλῶς, ὅτι ἔδωκεν ἐν μέρει τὰ ἀποτελέσματα ὅσα ἐφιλοδόξησαν οἱ διευθύνοντες τὰ περιοδικὰ αὐτά.

Χάρις εἰς αὐτὰ ἡ Ἑλληνικὴ Οἰκογένεια ἐδιδάχθη ὅπως δήποτε ν' ἀναγινώσκῃ, χάρις εἰς αὐτὰ ἐσκορπίσθη ἕνας μικρὸς πλοῦτος γνώσεων καὶ σκέψεως καὶ κοινωνικῆς μορφώσεως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Οἰκογένειαν. Καὶ τὸ σπουδαιότερον, αἱ σελίδες τῶν περιοδικῶν ἐκείνων ἔδωκαν τὴν ὤθησιν εἰς τὴν Νεοελληνικὴν φιλολογίαν, ἐξεκόλαψαν τάλαντα, ἀνέδειξαν ποιητὰς, ἐθέρμαναν εὐγενεῖς φιλοδοξίας καὶ ἔδωκαν τὰ μέσα ν' ἀναδειχθοῦν πνεύματα τὰ ὁποῖα θὰ ἤργουν ἴσως πολὺ ἄνευ αὐτῶν νὰ εὕρουν τὸν ὡραῖον δρόμον των. Ἡ ἐκλεκτὴ χορεία τῶν συγχρόνων τῶν διακρινομένων καὶ διακριθέντων, ὅπως ὁ Δροσίνης, ὁ Πολέμης, ὁ Προβελέγγιος, ὁ Βυζυηνὸς, ὁ Παπαδιαμάντης, ὁ Μητσάκης, ὁ Παγανέλης, ὁ Καμπούρογλους, ὁ Δαμβέργης, καὶ ἄλλοι εἰς τὰς σελίδας τοῦ περιοδικοῦ τύπου ἰδίως ὀφείλουν τὴν ἀνάδειξίν των, τὴν φήμην των, τὴν ἐπιβολήν των ἐπὶ τοῦ ὀλίγου ἀναγινώσκοντος καὶ σκεπτομένου Ἑλληνικοῦ Κοινοῦ.

Σήμερον ὑπάρχουν πολλὰ νέα περιοδικὰ ἐκδιδόμενα εἰς τὰς Ἀθήνας. Ὑπάρχουν περιοδικὰ εἰδικὰ καὶ διὰ τὴν φιλολογίαν, καὶ διὰ τὰς τέχνας καὶ διὰ τὴν ἐπιστήμην καὶ πρὸς τὸ πολὺ κοινὸν ἀτευθυνόμενα. Χωρὶς ὁ Ἑλληνικὸς κόσμος νὰ διαβάζῃ περισσότερον ἀφ'ὅ,τι ἐδιάβαζεν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς «Πανδώρας» καὶ τῆς «Ἑστίας» ἐκδίδονται ἐν τούτοις περισσότερα περιοδικὰ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἀποδεικνύει ὅτι θὰ ὑπάρχουν πάντοτε εὐγενεῖς ὀνειροπόλοι εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κοινωνίαν. Ὁ περιοδικὸς τύπος ἐπετέλεσεν ἐν τούτοις πολλὰς προόδους. Σήμερον ἐκδίδεται μετὰ προσοχῆς καὶ φιλοκαλίας ἡ ὁποία συνηθίζει τὸν ἀναγνώστην εἰς τὴν ἀντίληψιν τοῦ κελοῦ. Ἀριθμεῖ κατὰ δεκάδας τὰ ὄργανά του καὶ διὰ τοῦτο ἀναγκάζομαι ἀπὸ τὸν μακρὸν κατάλογον αὐτὸν ν' ἀναφέρω μόνον τὴν ἑορτάζουσαν «***Πινακοθήκην***» καὶ τὴν ἀλλόγλωσσον «Græcia».

Ἡ ἐμφάνισις τῆς «***Πινακοθήκης***» ἐσημείωσε σταθμὸν εἰς τὸν καλλιτεχνικὸν ὁρίζοντα τοῦ τύπου.

Ὁ διευθυντὴς αὐτῆς κ. Δημήτριος Καλογερόπουλος κατ' ἐξοχὴν φιλότεχνος καὶ μὲ φιλοδοξίας εὐγενεῖς διέθεσεν ὅλον τὸν καιρόν του πρὸς ἐνίσχυσιν καὶ ἐξυπηρέτησιν τῆς καθόλου τέχνης, ἰδιαίτατα δὲ τῆς Ἑλληνικῆς. Καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἔργον του εἶνε ἄξιον τιμῆς καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἔργον του συνεκέντρωσεν εἰς τὸ σεμνὸν αὐτὸ τέμενος τῆς τέχνης καὶ τῆς ἰδέας καὶ τοῦ λόγου, ἐκλεκτὰ μέλη τῆς κοινωνίας μας συνεορτάζοντα καὶ συμπανηγυρίζοντα πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τῶν γραμμάτων καὶ τῆς τέχνης. Ἡ «***Πινακοθήκη***» ὡς ὁ τίτλος της δηλοῖ εἶνε ὄργανον τοῦ περιοδικοῦ τύπου, τὸ ὁποῖον αὐστηρῶς προσηλώθη εἰς τὴν ἰδέαν τῆς τέχνης καὶ ἡ δεκαετὴς σταδιοδρομία της εἰς τὸ ὑψηλὸν ἔργον της ἦλθε νὰ ἀποδείξῃ πόσον πιστῶς καὶ εἰλικρινῶς ἐφήρμοσε τὸ πρόγραμμά της. Καὶ ὁ πρόγραμμά της καὶ ὁ σκοπός της ἦτο ἡ ἐνίσχυσις τῆς Ἑλληνικῆς Ζωγραφικῆς καὶ Γλυπτικῆς. Τὰ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐκδιδόμενα περιοδικὰ δὲν ἠσχολοῦντο συστηματικῶς εἰς τὰ ἀφορῶντα τὴν καλλιτεχνίαν τοῦ τόπου. Δὲν ἐδημοσίευον ἔργα Ἑλλήνων ζωγράφων καὶ γλυπτῶν καὶ ἡ ἐργασία τῶν καλλιτεχνικῶν αὐτῶν κλάδων ἦτο ἄγνωστος εἰς τὰς τάξεις ἐκείνας τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας, αἵτινες συγκινοῦνται καὶ ἐνθουσιῶσι διὰ πᾶν καλλιτεχνικὸν δημιούργημα.

Διὰ τοῦτο ἡ «***Πινακοθήκη***» ἀφιερώθη εἰς τὰς Εἰκαστικὰς τέχνας. Πλεῖσται μελέται καλλιτεχνικαὶ, κριτικαὶ, αἰσθηματικαὶ ἐδημοσιεύθησαν κατὰ τὸ διάστημα τῆς δεκαετίας εἰς τὰς κομψὰς σελίδας της. Τὰ τρία τέταρτα δὲ τῶν εἰκόνων της εἶνε ἔργα ζωγράφων καὶ γλυπτῶν Ἑλλήνων καὶ ξένων. Οὕτως ἡ Ἑλληνικὴ τέχνη κατέστη γνωστὴ καὶ ἡ «***Πινακοθήκη***» ὑπῆρξεν ὄργανον διαφημίσεως αὐτῆς. Εἰς τὸ πρὸ δεκαετίας ἐμφανισθὲν πρῶτον φύλλον τῆς «***Πινακοθήκης***» ὁ κ. Καλογερόπουλος ἔγραφε τὰ ἑξῆς :

«Ἀρχὴ τοῦ ἔργου ἡμῶν εἶνε ἡ ἐνίσχυσις τοῦ Καλοῦ ἐν Ἑλλάδι. Περιοδικὸν καθαρῶς καλλιτεχνικὸν πρώτην φορὰν παρ' ἡμῖν ἐκδίδεται, ἡ «***Πινακοθήκη***». Ἀνομολογοῦμεν τῆς δυσχερείας τοῦ ἔργου· γνωρίζομεν ποῖον τὸ περιβάλλον· ἀλλὰ φλέγει ἡμᾶς ὁ πόθος τῆς καλλιτεχνικῆς ἀναβιώσεως, ἡ ἐλπὶς ἑνὸς μέλλοντος ἀνθηροῦ καὶ ἀληθῶς φιλοτέχνου. Εἰς τὸ εὐρὺ στάδιον τῆς δημοσιότητος ἡ «***Πινακοθήκη***» θὰ φιλοδοξήσῃ νὰ βαστάσῃ ὑψηλὰ τὸ λάβαρον τῆς Τέχνης, τὸ συνυφασμένον ἀπὸ τοὺς ἀθανάτους, τοὺς ἀπαραμίλλους ἱστοὺς τόσων αἰώνων. Ἡ «***Πινακοθήκη***» τὸ Καλὸν θὰ ἐνστερνισθῇ ὁπουδήποτε καὶ ἂν τὸ εὕρῃ. Καὶ εἶνε καιρὸς πλέον ἔπειτα ἀπὸ 80 ἐτῶν ἐλεύθερον βίον νὰ περιθάλψωμεν ἐπανερχομένην δειλῶς εἰς τὴν γενέτειραν τὴν Τεχνην—τὸ κορύφωμα τοῦ Πολιτισμοῦ». Τὰς ὑποσχέσεις αὐτὰς ἡ «***Πινακοθήκη***» ἐτήρησε. Καὶ ἤδη, ὅτε παρῆλθε ἡ δεκαετία, ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ πλήρη Πινακοθήκην καλλιτεχνικῶν ἔργων δι' ὧν καταδεικνύεται ἡ ἐξέλιξις τῆς Νεοελληνικῆς Τέχνης.

Ἡ «***Πινακοθήκη***» μετὰ ἰδιαιτέρας στοργῆς ἐβοήθησε τὴν γυναικείαν πρόοδον, στεγάσασα ἔργα Ἑλληνίδων φιλολογικὰ καὶ καλλιτεχνικά. Πιστεύων ὁ διευθυντὴς τῆς «***Πινακοθήκης***» εἰς τὰς πνευματικὰς τῆς γυναικὸς δυνάμεις, δι' ὧν τελείως δύναται αὕτη νὰ συναγωνισθῇ πρὸς τὸν ἄνδρα εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ ἐπιστημονικοῦ, φιλολογικοῦ καὶ καλλιτεχνικοῦ βίου, ὑπεστήριξε τὰς τάσεις τῆς γυναικείας δράσεως, εἰς τριακοντάδα δ' ἀνέρχονται αἱ Ἑλληνίδες ὅσαι ὀφείλουν εἰς τὴν «***Πινακοθήκην***» τὴν ἀνάδειξιν αὐτῶν, διότι ἀπὸ τῶν στηλῶν αὐτῆς ἔλαβον τὸ βάπτισμα τοῦ δημοσιογραφικοῦ πυρός.

Οὕτως ἡ «***Πινακοθήκη***» τοῦ κ. Καλογεροπούλου ἔδωκε μεγάλην ὤθησιν εἰς τὴν ἐμφάνισιν Ζωγράφων, Δημοσιογράφων, Καλλιτεχνῶν. Εἰς αὐτὴν ὀφείλεται ἡ ἀνάδειξις ταλάντων δημιουργικῶν. Εἰς αὐτὴν ὀφείλεται ἡ ἐνίσχυσις τῆς Νεοελληνικῆς τέχνης καὶ ἂν ἡ κοινωνία μας εἶχε φθάσῃ εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς μορφώσεως ἐκείνην καθ' ἣν θὰ ἠδύνατο καὶ θὰ τῆς ἐπεβάλλετο νὰ ὑποστηρίξῃ ἕνα εἰδικῶς καλλιτεχνικὸν Περιοδικὸν, αἱ σελίδες τῆς «***Πινακοθήκης***» θὰ ἦσαν ἀρκεταὶ ν' ἀναδείξουν ὅλα τὰ καλλιτεχνικὰ τάλαντα, ὅσα ὑπενθυμίζουν ὅτι αἱ ἀθάνατοι καλλιτεχνικαὶ παραδόσεις τῆς φυλῆς μας τείνουν νὰ εὕρουν εἰς τοὺς συγχρόνους καλλιτέχνας μας τοὺς ἀνταξίους ἐργάτας τῆς σμίλης καὶ τοῦ χρωστῆρος ἄλλων αἰώνων, ἄλλων ἐποχῶν....

Διὰ τὴν «Græcia» ἔχω καθῆκον νὰ εἴπω ὀλίγας λέξεις. Ἑλληνὶς ζῶσα ἐν Παρισίοις, ἀλλ' ὀνειροπολοῦσα τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν δόξαν τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς, ἡ κ. Βαλσαμάκη, ἀνέλαβε τὸ γιγάντειον ἔργον νὰ γνωρίσῃ εἰς τὸ παγκόσμιον κοινὸν τὴν πνευματικὴν παραγωγὴν τῆς συγχρόνου Ἑλλάδος. Ὑπὸ τὸν τίτλον «Græcia» ἐκδίδει μηνιαῖον περιοδικὸν καλλιτεχνικώτατον καὶ ἐργάζεται ὅπως συγκεντρώσῃ εἰς τὰς σελίδας του, γαλλιστὶ γραφομένας, ὅσον οἷόν τε μεγαλείτερον ἀριθμὸν ἔργων Ἑλλήνων συγγραφέων. Ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἔργον σκοπιμότερον καὶ

ἐθνικώτερον σπανίως εἴδομεν ἀναφαινόμενον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ δέον ἡμεῖς αἱ Ἑλληνίδες νὰ εἴμεθα ὑπερήφανοι διότι ἐργάτις καὶ δημιουργὸς αὐτοῦ εἶνε Ἑλληνίς.

Ὁ Περιοδικὸς Τύπος ἄλλοτε εἶχε μᾶλλον ἐγκυκλοπαιδικὸν χαρακτῆρα. Μεταφράσεις ἐπλήρουν τὰς στήλας του καὶ μυθιστορήματα. Σήμερον ὅμως ἔλαβε μορφὴν κομψοτέραν, λογοτεχνικωτέραν, καὶ προσπαθεῖ νὰ προσεγγίσῃ εἰς τὰ πρότυπα τὰ ὁποῖα ὁ πολιτισμὸς τῆς Δύσεως κατόπιν μακρῶν ἀγώνων προήγαγεν εἰς καταπληκτικὴν τελειότητα. Σήμερον τὸ Ἑλληνικὸν Περιοδικὸν,—εὐκόλως ἢ δυσκόλως ἀδιάφορον - δὲν εἶνε πλέον τελείως ξένον πρὸς τὴν Ἑλλην. Οἰκογένειαν. Δι' αὐτοῦ ἐπικοινωνοῖ αὕτη πρὸς τὴν παγκόσμιον κίνησιν καὶ ἐξέλιξιν. Τῆς ὁμιλεῖ διὰ τὰς προόδους τῆς ἀνθρωπότητος. Τῆς γνωρίζει τὰς ἐπιστημονικὰς ἀνακαλύψεις. Τῆς παραθέτει καλλιτεχνικὰς εἰκόνας. Τῆς γνωρίζει τόπους καὶ χώρας ἀγνώστους. Τὴν φέρει ἐγγὺς πρὸς τὰς ἐλπίδας καὶ τὰ ὄνειρα τῶν ὑποδούλων ἀδελφῶν. Τῆς ἐξυψώνει τὸ αἴσθημα, τῆς διαπλόσσει τὴν καλαισθησίαν. Τὴν διδάσκει, μὲ μίαν λέξιν, τὴν μορφώνει κοινωνικῶς καὶ προσπαθεῖ νὰ τῆς παράσχῃ ὅλα ἐκεῖνα τὰ πλεονεκτήματα, ὅσα παρέχει ὁ Εὐρωπαϊκὸς τύπος εἰς τὴν Κοινωνίαν τῆς Εὐρώπης.

Ἡ ἐπίδρασις τοῦ Περιοδικοῦ τύπου ἐπὶ τῆς κοινωνίας εἶνε βαθυτέρα καὶ σταθερωτέρα τῆς Ἐφημερίδος. Ἂν ἡ ἐφημερὶς ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῶν λαϊκῶν τάξεων εἰς διαμόρφωσιν κοινῆς γνώμης ἐπὶ τῶν ἐφημέρων πολιτικῶν γεγονότων, τὸ περιοδικὸν ἀποκρυσταλλῶνον τὰς γνώσεις, κατεργάζεται τὰ ἤθη καὶ τὸν χαρακτῆρα τῆς οἰκογενείας, ἥτις εἶνε ἡ βάσις τῆς κοινωνίας. Ριζοῦται τὸ περιοδικὸν εἰς τὴν οἰκογένειαν καὶ ἀποβαίνει πολλάκις διδάσκαλος καὶ ὁδηγὸς αὐτῆς εἰς τὴν ζωήν. Ἀλλ' ἡ Ἑλληνικὴ Οἰκογένεια τῆς ὁποίας ἡ πατρὶς περισπᾶται ἀπὸ τόσους ἐξωτερικοὺς κινδύνους ἔχει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ στραφῇ πολὺ πολὺ πρὸς τὴν πατρίδά της. Καὶ τὸ Ἑλληνικὸν Περιοδικὸν ὀφείλει ν' ἀφιερώσῃ σελίδας ἰδιαιτέρας πρὸς πατριωτικὴν κατεύθυνσιν τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκογενείας καὶ ἰδίᾳ τῆς Ἑλληνίδος. Τὰ πατριωτικὰ διηγήματα, οἱ στίχοι τῶν δημωδῶν μας ᾀσμάτων καὶ πᾶν ὅ,τι εἰμπορεῖ νὰ ἐμπνεύσῃ μεγάλα συναισθήματα δὲν πρέπει ποτὲ νὰ λείπουν ἀπὸ τὰς σελίδας ἑνὸς ἐκλεκτοῦ Ἕλλην. Περιοδικοῦ.

Σχολεῖον, Ἐκκλησία, Βιβλίον καὶ Περιοδικὸν πρέπει ὅλα νὰ στραφοῦν ζωηρῶς πρὸς τὴν διάπλασιν τῆς Νέας Γενεᾶς. Πρέπει ἐφ' ὅσον εἶνε δυνατὸν νὰ τῆς ἐμπνεύσουν τὰ μεγάλα πατριωτικὰ ἰδανικά Πρέπει νὰ τῆς ἐνδυναμώσουν τὴν ψυχήν. Νὰ τῆς ἐνισχύσουν τὸν χαρακτῆρα.

Τὸ Βιβλίον καὶ τὸ Περιοδικὸν, μετὰ τὸ Σχολεῖον, εἶνε τὰ μόνα τὰ ὁποῖα εἰμποροῦν νὰ δημιουργήσουν ὅλα αὐτὰ καὶ νὰ δώσουν τὰ πλέον θετικὰ καὶ σοβαρὰ στηρίγματα διὰ τὴν τελειοποίησιν τῆς ζωῆς.

Αὐτὰ, δύνανται νὰ διδάξουν διὰ τῶν σελίδων των τὰ μεγάλα ἰδανικὰ καὶ τὰς μεγάλας θυσίας. Αὐτὰ, δύνανται νὰ σκορπίσουν τὸ φῶς καὶ νὰ καταστήσουν εὐρεῖαν τὴν σκέψιν, ἰσχυρὰν τὴν θέλησιν καὶ ὁ παλμὸς καὶ ἡ ἔκφρασις νὰ τείνουν πρὸς τὴν καθολικὴν ἐπιτυχίαν τῆς αὐριον. Καὶ ὅταν διὰ τοῦ περιοδικοῦ καὶ τοῦ βιβλίου καὶ τοῦ σχολείου μορφωθῇ τοιουτοτρόπως τὸ ἄτομον, τότε θὰ ἐννοῇ καὶ θὰ αἰσθάνεται πολὺ διαφορετικὴν τὴν ζωήν. Τότε ὁ πόνος καὶ ἡ δυστυχία καὶ ἡ καταφρόνησις ἀκόμη δὲν θὰ εἶνε ἱκαναὶ νὰ παραλύσουν τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐνεργητικότητα ἐκείνου, ὁ ὁποῖος θὰ ἔχῃ πλουτισμένην τὴν ψυχὴν μὲ εὐγενεῖς φιλοδοξίας, τὴν καρδίαν προητοιμασμένην διὰ τὰς μεγάλας θυσίας, καὶ τὴν κεφαλὴν προσηλωμένην ἐκεῖ ὑψηλὰ, ὅπου δὲν βλέπουν οἱ μικροὶ καὶ οἱ ταπεινοὶ, ἐκεῖ ὅμως ὅπου ἡ νίκη καὶ ἡ ἐπιτυχία ἀμείβονται μὲ αἱματωμένους στεφάνους.

Καὶ εἶνε ὡραιοτέρα ἀκόμη τοῦ Περιοδικοῦ τύπου ἡ ἀποστολὴ, ὅταν σχεδὸν εἰς αὐτὸν μόνον παρέχεται ἡ μοναδικὴ εὐκαιρία νὰ ἐπικοινωνῇ πνευματικῶς μὲ τὸν ἀπανταχοῦ διεσκορπισμένον Ἑλληνισμὸν καὶ νὰ μεταφέρῃ τὸ εὐγενὲς, τὸ ὑψηλὸν καὶ τὸ ὑγιὲς, ἐκεῖ ὅπου ζῇ καὶ προάγεται καὶ ἐλπίζει ἕνας ὡραῖος Ἑλληνικὸς κόσμος.

Πρὸς τοὺς μακρυσμένους αὐτοὺς ἀδελφούς μας τοὺς ὀνειροπολοῦντας τὸν Ἀττικὸν Οὐρανὸν καὶ διὰ τοὺς ὁποίους ἀξίζει καὶ ἐπιβάλλεται καὶ ἡ στοργή μας καὶ ἡ φροντίς μας καὶ ἡ ἀγάπη μας, ὁ Περιοδικὸς τύπος θὰ προσκομίσῃ τοῦ ἐλευθέρου κέντρου τὸν πατριωτικὸν παλμὸν, θὰ τοῦ ἐνδυναμώσῃ τὰ εὐγενικὰ ὄνειρα καὶ θὰ τοῦ φέρῃ ἀκόμη τὰ μεγάλα διδάγματα τοῦ παρελθόντος, διὰ τῶν ὁποίων ἔζησε, ἐμεγαλύνθη καὶ ἐμεγαλούργησεν ἡ Ἑλληνικὴ φυλή.

Αὐτὰς τὰς ὑποχρεώσεις ἔχει τὸ περιοδικὸν πρὸς τὴν κοινωνίαν. Ἀλλὰ καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Οἰκογένεια ὀφείλει νὰ τὸ ἐγκολπωθῇ καὶ νὰ τὸ ὑποστηρίξῃ διὰ νὰ δυνηθῇ τοῦτο ἀξίως τοῦ μεγάλου ἀναμορφωτικοῦ προορισμοῦ του νὰ δράσῃ καὶ ν' ἀποβῇ παράγων Ἐθνικῆς Ἀναγεννήσεως.

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ

ΟΜΙΛΙΑ Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

Διευθυντοῦ τῆς «Πινακοθήκης»

Δ. Καλογερόπουλος

ΟΣΟΝ εὔλογος εἶνε ἡ συγκίνησις ἥτις μὲ κατέχει εὑρισκόμενον ἐν μέσῳ τόσων ἐκλεκτῶν φίλων τῶν γραμμάτων καὶ τεχνῶν, τόσον δικαία εἶνε καὶ ἡ χαρά μου διότι, σταθμεύων μετὰ δεκαετῆ συνεχῆ δημοσιογραφικὴν πορείαν, δύναμαι ἀπὸ τοῦ σεμνοῦ τούτου βήματος μετὰ ἠρέμου συνειδήσεως νὰ στρέψω πρὸς τὰ ὀπίσω τὸ βλέμμα καὶ νὰ ἀναμετρήσω τὸν δρόμον ὃν διήνυσα, ἔχων συντρόφους ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐπιλέκτους καὶ ἐνθουσιώδεις συνεργάτας οἵτινες διὰ τῆς ἠθικῆς αὐτῶν ἀρωγῆς εἰσέφερον πολύτιμον συμβολὴν ἐπὶ τὸ ἔργον, ἀφ' ἑτέρου δὲ τοὺς πιστοὺς καὶ προθύμους συνδρομητὰς, τοὺς διὰ τῆς ὑλικῆς αὐτῶν καταβολῆς στηρίξαντας τὴν ἔκδοσιν.

Ἡ ἐκτίμησις τῶν προσφιλῶν συναδέλφων καὶ συνεργατῶν, οἵτινες παρεσκεύασαν τὴν ἑορτὴν ταύτην, εἶνε ἀναμφιβόλως ἀνωτέρα τῆς συντελεσθείσης ἐργασίας καὶ μόνον εἰς ἐνθουσιασμὸν ὑπὲρ τοῦ καλοῦ ἀπολύτως καὶ οὐχὶ ἁπλῶς εἰς τὸ ἄτομον δέον αὕτη νὰ ἀποδοθῇ.

Ἡ σημερινὴ προεσπερὶς σκοπεῖ νὰ ἐξάρῃ τὸ ἔργον τοῦ Ἕλλην. ἐν γένει περιοδικοῦ τύπου, εἰδικώτερον δὲ τὸ φαινόμενον, ἵνα μὴ εἴπω γεγονὸς, ὅτι παρ' ὅλας τὰς ἀντιξόους πολλάκις περιστάσεις καὶ τὰς δυσμενεῖς διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς φιλολογικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς κινήσεως συνθήκας, πολιτειακὰς καὶ κοινωνικὰς, ἐστηρίχθη, ἔδρασε καὶ σκοπεῖ ἔτι νὰ ἐργασθῇ ἐν περιοδικὸν μὲ ἀποκλειστικὸν σκοπόν: τὴν καλλιτεχνικὴν διαπαιδαγώγησιν τῆς Ἕλλην. οἰκογενείας, ἅμα δὲ καὶ τὴν ἐνίσχυσιν τῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν.

Ὅσοι εἶνε εἰς θέσιν νὰ γνωρίζουν τοὺς ἀγῶνας, οἱ ὁποῖοι ἀπαιτοῦνται ἵνα εἰς ἓν περιβάλλον ψυχρὸν ἀναρριπισθῶν αἱ φλόγες τοῦ πνεύματος, δὲν θὰ ἀδικήσουν τὴν ἐπιτροπήν, ἥτις πρὸς ἐνθάρρυνσιν παντὸς ἐργαζομένου ἐν Ἑλλάδι διὰ τὴν πρόοδον τῶν γραμμάτων καὶ τεχνῶν ἐσκέφθη νὰ τελέσῃ τὴν σημερινὴν ἑορτήν. Ἐν τῇ τοιαύτῃ δὲ ἐννοίᾳ κυρίως ἐνυπάρχει ἡ δικαιολογία τῆς παρούσης συγκεντρώσεως.

Δὲν ἐδίστασα, ἀποδεχόμενος τὴν πρόσκλησιν τῆς ἐπιτροπῆς, νὰ ἐκτυλίξω ἐνώπιον ὑμῶν ὀλίγας πτυχὰς τῆς δημοσιογραφικῆς αὐλαίας καὶ θίξω χαρακτηριστικά τινὰ σημεῖα, ἀναμνήσεις μᾶλλον τῆς διαρρευσάσης δεκαετίας, ἥτις μαζῇ μὲ τοὺς κόπους καὶ τὰς ἀπογοητεύσεις ἔχει καὶ φωτεινὰς ἐν τούτοις ἀνταυγείας, ἱκανὰς νὰ ἀποζημιώσωσι διὰ πᾶσαν δυσφορίαν.

Τί δὲν ἔχει νὰ ἐνθυμηθῇ εἰς δημοσιογράφος ἀγωνιζόμενος νὰ ἐπιβάλῃ ἐν περιοδικὸν, ὅπερ ὡς ἐκ τῆς εἰδικότητος αὐτοῦ μὴ ἀπευθυνόμενον εἰς τὸν πολὺν κόσμον καὶ ἀφ' ἑτέρου μὴ διατεθειμένον νὰ ἐνδίδῃ εἰς παντὸς μωροφιλοδόξου τὰς ἀξιώσεις δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀσφαλίσῃ τὴν ζωήν, εἰμὴ μόνον δι' ἐπιμονῆς μεγάλης, δυσαναλόγου πρὸς τὴν ἀγχίστροφον φύσιν τοῦ Ἑλλ. χαρακτῆρος!

Ὁ ἀναγνώστης ὅστις πολλάκις εἰς ὀλίγην ὥραν διεξέρχεται ὁλόκληρον ἐν τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ, δὲν φαντάζεται ποία ἐργασία προαπαιτεῖται διὰ νὰ ἐκδοθῇ. Ὁ διευθυντὴς παρ' ἡμῖν περιοδικοῦ ἔχει νὰ ἀντιπαλαίσῃ κατὰ πολλῶν, ὁρατῶν καὶ ἀοράτων, ἐμποδίων, ἐχθρῶν, ἐναντιοτήτων. Ἔχει ὁλόκληρον κόσμον νὰ ἀναστραφῇ, ὅστις πολλάκις δὲν τὸν ἐννοεῖ καὶ ὅμως εἶνε ὁ μοιραῖος συνεργάτης, ὁ ἀπαραίτητος βοηθός.

Θέλετε νὰ τὸν γνωρίσετε τὸν κόσμον αὐτόν;

Οἱ συνδρομηταί. Αὐτοὶ ἠμποροῦν νὰ κατα-ταχθοῦν εἰς διαφόρους τάξεις. Εἶνε οἱ πρόθυμοι—ὀλίγοι φεῦ! καὶ σπάνιοι ὡς μετέωρα,—εἶνε οἱ ἀδιάφοροι οἱ ὁποῖοι ἀναμένουν νὰ κτυπήσῃ ὁ εἰσπράκτωρ τὴν θύραν μὲ τὴν ἀπόδειξιν εἰς χεῖρας, εἶνε οἱ ἀναβλητικοί, εἶνε οἱ δυστροποῦντες, εἶνε οἱ πυροβολημένοι, οἱ ὁποῖοι διαμαρτύρονται ἐν ἱερᾷ ἀγανακτήσει ὅταν τοὺς λείψῃ ἐν φύλλον, λησμονοῦν ὅμως αὐτοὶ πάντοτε ὅτι λείπει ἡ εἰσφορά των. Εἶνε πρὸς τούτοις οἱ κατ' εὐφημισμὸν συνδρομηταί, οἱ ὁποῖοι εὐαρεστοῦνται ἅμα τῇ λήξει τοῦ ἔτους νὰ στείλουν—θὰ εἰπῆτε: τὴν συνδρομήν των. Μὴ εἴσθε τόσον αἰσιόδοξοι. Νὰ ἐπιστρέψουν ὡς ἀπαράδεκτον τὸ τελευταῖον τοῦ ἔτους φύλλον. Εἶνε τέλος ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ὑπνώττουν διὰ τὸ λογιστήριον τοῦ περιοδικοῦ τὸν αἰώνιον ὕπνον, ὁπαδοὶ τῆς ὀνειρευτῆς Νιρβάνας.

Μετὰ τὸ σύνταγμα τῶν συνδρομητῶν, ἔρχεται τὸ βαρὺ πυροβολικόν: Οἱ ἀνταποκριταί. Καὶ αὐτοὶ ἐπίσης ἠμποροῦν νὰ διακριθοῦν, ἂν καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν εἶνε ἀδιάκριτοι. Εἶνε οἱ ἀκριδεῖς εἰς τὰς ὑποχρεώσεις των--οἱ μετρούμενοι ἀλλοίμονον! ἐπὶ τῶν δακτύλων, ὄχι ὅλων. Εἶνε οἱ ἐπιλήσμονες, εἶνε οἱ ἀναβάλλοντες, εἶνε οἱ ἐξαποστέλλοντες τὰς,μεγαλειτέρας ὁλκῆς,δέδας.

Οἱ συνεργάται; Φίλοι ὅλοι καὶ συνάδελφοι, πάντοτε πρόθυμοι εἰς ὑποσχέσεις, πάντοτε ἕτοιμοι νὰ στείλουν κ ἄ τ ι καὶ ὅμως αὐτὸ τὸ κάτι συμβαίνει συχνὰ νὰ μὴ κάμνῃ τὴν ἐμφάνισίν του. Εὐτυχῶς, διὰ τὴν «Πινακοθήκην» ἡ προθυμία ὑπῆρξε τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τῆς συνεργασίας. Ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ παρέλθω ἐν σιγῇ ἓν δεῖγμα τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἐννοοῦν λόγιοι τινὲς νὰ συνεργάζωνται. Θὰ σᾶς ἀναγνώσω μίαν ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν κάποτε ἔλαβα ἀπὸ ἕνα συνεργάτην ἐπὶ τριετίαν ὑποσχόμενον νὰ στείλῃ καὶ αὐτὸς τὸ περίφημον κ ἄ τ ι.

«Ἀγαπητέ μου

Πρὸ ὀλίγου σοῦ ἔστειλα κάτι διὰ τὴν φίλην «Πινακοθήκην». Ἐὰν δὲν τὸ λάβῃς, θὰ εἰπῇ ὅτι ἐχάθη εἰς τὸ ταχυδρομεῖον.»

Πάντα δικός σου...

Τὸ δυστυχισμένον ταχυδρομεῖον οὐδέποτε ἐγνώρισε τὸν φάκελλον τῶν χειρογράφων, ὃν τόσον εὔκολα ἐδημιούργησεν ἡ εὐέξαπτος φαντασία τοῦ κατὰ φαντασίαν συνεργάτου.

Ὑπάρχουν καὶ οἱ αὐτόκλητοι συνεργάται. Ἀλλ' αὐτοί, ὡς ὑφιστάμενοι ἀνηλεῆ ἔλεγχον κρίσεως, ἐλαττοῦνται πολλάκις μέχρι τῶν 8 ἐπὶ τοῖς ἑκατόν. Διότι εἶνε ἀληθῶς ἀπολαυστικὴ ἡ ἔφοδος τῶν φιλοδόξων νεαρῶν λογίων, οἱ ὁποῖοι θλα τὰ πρωτόλεια των λαχταροῦν νὰ ἴδουν τυπωμένα εἰς τὰς στήλας τοῦ περιοδικοῦ καὶ δὴ ε'ς «ἐπιφανὲς» μέρος.

Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς φιλολογικῆς συνεργασίας ὑπάρχει καὶ ἄλλη. Μὴ σᾶς φανῇ διόλου παράδοξον ἂν σᾶς βεβαιώσω ὅτι ἔλαβα πρὸς δημοσίευσιν ὄχι τὰ διάφορα «τραγουδάκια μας» ἢ ἀκροστοιχίδας, ἀλλ' ἀναγγελίας βαπτίσεων, ἀναρρώσεων καὶ διαβιβάσεως ἀσπασμῶν...

Δὲν θέλω νὰ ἀναφέρω τὰς ἀνορθογραφίας, τοὺς σολοικισμοὺς, τοὺς βαρβαρισμοὺς, τὰς φιλοσοφικὰς φλυαρίας, τὰς μαργαριτοβριθεῖς μεταφράσεις—φορτίον διὰ τὸ ὁποῖον στενάζει ὁ κάλαθος τῶν ἀχρήστων, ὁ δὶς παθὼν κυριολεκτικῶς παραλυσίαν τῶν κάτω ἄκρων, μὴ δυνάμενος νὰ ἀνθέξῃ καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἀκάθεκτον μανίαν τῆς νεοελληνικῆς ψυχώσεως τοῦ γράφειν, γράφειν, γράφειν...

Ἐν τούτοις ἡ ὕλη συγκεντροῦται· ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεώς της ἐκ τοῦ συρταρίου, μέχρις οὗ ἀντικρύσῃ τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος διέρχεται ἀπὸ διάφορα Καθαρτήρια. Ἀποστέλλεται εἰς τὸ τυπογραφεῖον· ἐνίοτε δυνατὸν νὰ χαθῇ καθ' ὁδόν· ἀλλ' ἂς ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ ὑπηρέτης εἶνε προσεκτικός. Ἀφοῦ τὴν παραλάβῃ ὁ στοιχειοθέτης θὰ ἐπιστρέψῃ τὰ χειρόγραφα ὡς ἔντυπα δοκίμια, τὰ ὁποῖα διὰ νὰ διορθώσετε ἀναγκαίως θὰ φιλοτεχνήσετε ἓν Μωσαϊκὸν γραμμῶν, στίξεων, διαγραφῶν, προσθηκῶν, μεταθολῶν, διορθώσεων.

Ὡς πρὸς τὸ εἰκονογραφημένον μέρος, ἄλλη πάλιν ἐνόχλησις. Οἱ τσιγκογράφοι ἂν δὲν ἀργοπορήσουν, θὰ ἐργασθοῦν τὴν εἰκόνα πλημμελῶς. Ὁ πιεστὴς—ὁ μᾶλλον ἀξιοθρήνητος ἐργάτης τοῦ δημοσιογραφικοῦ κόσμου—σπανίως θὰ δυνηθῇ νὰ ἀποτυπώσῃ τὴν εἰκόνα τελείως. Ἀλλὰ καὶ ὁ βιβλιοδέτης εἶνε ἱκανὸς νὰ ἐπιθουλευθῇ τὴν ἡσυχίαν ἑνὸς ἐκδότου.

Καὶ ἔρχεται κατόπιν ὁ εἰσπράκτωρ, ὅστις πρέπει νὰ ἔχῃ Ἰώβειον ὑπομονήν, εὐπροσηγορίαν ἀλλὰ καὶ τόλμην Μεσαιωνικοῦ ἱππότου, καὶ πολὺ ζωηρὰν μνήμην, διότι δυστυχῶς οἱ ἔχοντες συνήθως διαχείρησιν λησμονοῦν νὰ πληρώνουν, περιορίζοντες ὅλην τὴν ἔντασιν τῆς προσοχῆς των εἰς τὴν εἴσπραξιν μόνον. Τὸ φύλλον ἕτοιμον, πρέπει νὰ διανεμηθῇ. Οἱ διανομεῖς ὅταν δὲν βαρύνονται νὰ δίδουν ὅλα τὰ φύλλα, τὰ δίδουν κατὰ δόσεις ἀραιάς. Εἰς τὸ ταχυδρομεῖον ἐφαρμόζεται ὁ νόμος τῆς παρακρατήσεως ὑπὸ τῶν φιλομούσων καὶ φιλοτέχνων ὑπαλλήλων ἑκάστου ἐπαρχιακοῦ ταχυδρομικοῦ γραφείου.

Καὶ ἔρχεται κατόπιν ἡ ἀλληλογραφία. Ἀπὸ τὰ φοβερώτερα, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀναπόφευκτα μαρτύρια. Ἐνοχλητικαὶ αἱ ἐπιστολαί, ἐπιβαρυντικαὶ μὲ παντοίας παραγγελίας καταφθάνουν καθ' ἑκάστην, εἰς τρόπον ὥστε λεληθότως ὁ διευθυντὴς ἑνὸς περιοδικοῦ νὰ μεταβάλλεται εἰς παραγγελιοδόχον. Ἐνθυμοῦμαι προχείρως ὅτι κατὰ διαφόρους ἐποχὰς παρεκλήθην ἀπὸ συνδρομητὰς ἰδίως μακρυνῶν μερῶν: τῆς Ρωσσίας, τῆς Ἀμερικῆς, τῆς Αἰγύπτου, τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς νὰ τοὺς πληροφορήσω πόσαι καὶ ποῖαι ἑλληνικαὶ ἐφημερίδες ἐκδίδονται—νὰ ἦσαν τοὐλάχιστον ὀλίγαι—ποία ἡ τρέχουσα τιμὴ τῆς σταφίδος, πῶς κατασκευάζεται ἡ πυρῖτις, τί φρονεῖ ὁ κ. Βενιζέλος περὶ τῶν σπειρομένων γαιῶν... Ἄλλος, ἐζήτει νὰ ἀναλάβῃ ἡ «Πινακοθήκη» τὴν ἔκδοσιν ἑνὸς ἔργου του ἐκ 1500 μ ό ν ο ν σελίδων πραγματευόμενον περὶ ἐξηγήσεως τῶν θαυμάτων διὰ τῆς μεταφυσικῆς καὶ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πιέσεως, ἄλλος παρήγγελε μίαν δωδεκάδα λαιμοδετῶν, ἄλλος νὰ τοῦ γράψῃ ἡ διεύθυνσις τοῦ περιοδικοῦ ἓν εὐχαριστήριον διὰ νὰ τὸ ὑπογράψῃ αὐτὸς καὶ ἄλλος τέλος, πολὺ πρακτικώτερος τῶν ἄλλων, ἐζήτει... δανεικά.

Ἀλλὰ δὲν εἶνε ἡ εὔθυμος μόνον ἀλληλογραφία, ἥτις ἐν τούτοις ἀπασχολεῖ ἀρκετά. Εἶνε ἡ ἄλλη ἀλληλογραφία μετὰ συνδρομητῶν, ἀνταποκριτῶν, συνεργατῶν, μέχρι τοῦ σημείου ὥστε τὸ περιοδικὸν νὰ φονεύῃ πᾶσαν ὄρεξιν πρὸς δημιουργικὴν ἐργασίαν.

Ἀλλὰ καὶ αἱ ἐπιθυμίαι τῶν συνδρομητῶν ποικίλλουν κατὰ τὴν ἰδιοσυγκρασίαν των καὶ τὴν μόρφωσίν των· ἄλλοι θέλουν νὰ δημοσιεύωνται ἐν τῇ «Πινακοθήκῃ» πολλὰ ποιήματα, ἄλλοι καθόλου· ἄλλοι θέλουν πολλὰς εἰκόνας καὶ ὀλίγην ὕλην, ἄλλοι πολλὴν ὕλην καὶ ὀλίγας εἰκόνας· ἄλλοι θέλουν τὸ περιοδικὸν μόνον φιλολογικόν, ἄλλοι μόνον καλλιτεχνικόν, ἄλλοι οἰκογενειακόν, ἄλλοι ἐγκυκλοπαιδικόν, ἄλλοι πατριωτικόν, ἄλλοι ἐπιστημονικόν, ἄλλοι μᾶλλον ποικίλον, ἄλλοι μᾶλλον εἰδικόν, ἄλλοι μᾶλλον σοβαρόν, ἄλλοι μᾶλλον ἐλαφρόν.

Ἀνέφερα μετὰ κινηματογραφικῆς ταχύτητος τοὺς παράγοντας ἑνὸς περιοδικοῦ, τῆς συντάξεως καὶ ἐκδόσεως αὐτοῦ. Καὶ σᾶς ἐρωτῶ: Δέκα ἐτῶν τοιαύτη ζωὴ ἀξίζει νὰ πανηγυρισθῇ ἢ ὄχι;

Ἀλλ' ἂν αὐτὴ εἶνε ἡ φαιδρὰ ἄποψις τῆς διαρρευσάσης δεκαετίας, ὑπάρχει καὶ τὸ ἀντιστάθμισμα αὐτῆς: εἶνε ἡ φιλολογικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ ἐργασία, ἱκανὴ νὰ μετεωρίσῃ εἰς σφαίρας ἰδανικοῦ συνεργάτας καὶ ἀναγνώστας, ὑπάρχει ἡ ἱερουργία τῆς σκέψεως, ἥτις δημιουργεῖ ἕνα ὑπέροχον κόσμον πνεύματος καὶ αἰσθήματος. Ἡ ἀναστροφὴ μετὰ λογίων καὶ καλλιτεχνῶν, ἡ παρακολούθησις τῆς παγκοσμίου κινήσεως, ἡ ἀδιάκοπος ἀντίληψις τῆς γιγαντιαίας προόδου εἶνε ἀφορμαὶ ὥστε νὰ παραδεχθῇ τις ὅτι ἀξίζει κάτι ἡ ζωή, τὴν ὁποίαν τόσον ἀγρίως περισφίγγει ὁ ὄφις τῆς βιοπάλης. Εἶνε δύσκολον νὰ περιγραφῇ ἡ εὐχαρίστησις ἣν αἰσθάνεται ὁ διευθύνων περιοδικὸν, ὅταν λαμβάνει ἓν ἐνδιαφέρον δημοσίευμα, χειρόγραφα ἐμπνευσμένα, ἢ ὡραίας εἰκόνας. Ὑπάρχουν στιγμαί, ὧν τὴν ἀπόλαυσιν ἔχει ὡς προνόμιον τὸ δημοσιογραφικὸν ἐπάγγελμα.

Τὴν στιγμὴν ταύτην μετὰ χαρᾶς καὶ ὑπερηφανείας ἀναμιμνήσκομαι τῆς ἐπικοινωνίας μετὰ πολυτίμων συνεργατῶν. Εἰς τὴν «Πινακοθήκην» κατ' ἐξαιρετικὴν προτίμησιν ἐδημοσίευσεν ἱστορικὰς μελέτας ὁ ἐν Βερολίνῳ διαπρεπὴς λόγιος κ. Κλέων Ραγκαβῆς, ὁλόκληρον σειρὰν περὶ τῆς ἐν Ἑπτανήσῳ τέχνης, ὁ ἀκάματος ἱστοριοδίφης κ. Δε-Βιάζης,ὡς καὶ ἄλλοι ἔγκριτοι λογογράφοι, ἀρχαιολόγοι, ποιηταί, κριτικοὶ ἐκ τῶν ὁποίων ἂς μοὶ ἐπιτραπῇ νὰ ἀναφέρω τοὺς κυριωτέρους καὶ ἀρχαιοτέρους ἐξ αὐτῶν: τοὺς κ. κ. Ἄννινον, Ἀμπελᾶν, Ἀξιώτην,Ἀδαμαντίου, Βλάχον, Βελλιανίτην, Δημητρακόπουλον, Καμπούρογλουν, Κουρτίδην, Λάμπρον, Λάσκαρην, Μαρτζώκην, Μωραϊτίνην, Μελᾶν, Νιρβάναν, Παπαντωνίου, Πολέμην, Σιγοῦρον, Σπανδωνῆν, Τανάγραν, Χατζόπουλον, Χρηστοβασίλην.

Ἀλλὰ καὶ ἐκείνων,οἵτινες ἀπεχαιρέτησαν τὸν κόσμον, ἔχω καθῆκον νὰ ποιήσωμαι εὐγνώμονα μνείαν. Καὶ θὰ ἀναφέρω τὸν Εἰρηναῖον Ἀσώπιον, σκηπτοῦχον τῆς Ἀττικῆς χαριτολογίας, τὸ ὕστατον ἔργον τοῦ ὁποίου, ὅπερ ἔγραφε ἐπίτηδες διὰ τὴν «Πινακοθήκην», ἐδημοσιεύθη ἡμιτελὲς εἰς τὰς στήλας αὐτῆς, τὴν ἀλησμόνητον Ἀλεξάνδραν Παπαδοπούλου, ἧς τὸ τελευταῖον ἐπίσης διήγημα εὐλαβῶς διεφύλαξεν ἡ «Πινακοθήκη». Καὶ θὰ ἀναφέρω τοῦ Στεφάνου Ζωγραφίδου τὰς ψυχολογικὰς μελέτας, τῆς Καλλιόπης Κεχαγιᾶ τὰς καλλιτεχνικὰς ἐντυπώσεις καὶ τοὺς στίχους τῶν ἐκ Κων)πόλεως καὶ Σμύρνης ποιητῶν Ἰωαννίδου, Ζερμπίνη καὶ Βοντζαλίδου.

Ἀλλὰ καὶ αἱ κυρίαι ἀνεδείχθησαν, ἕνεκα τῆς πρὸς τὸ τάλαντόν των ἰδιαιτέρας στοργῆς τῆς «Πινακοθήκης». Τὰ δημοσιευθέντα ἔργα τῶν κυριῶν Ἀγγελικῆς Παναγιωτάτου, Ἀθηνᾶς Σερεμέτη, Ἰωάννας Καραθεοδωρῆ, Αὔρας Θεοδωροπούλου, Εἰρήνης Δενδρινοῦ εἶνε ἀπὸ τὰ ἀρτιώτερα ἔργα τῆς γυναικείας Ἑλληνικῆς φιλολογίας, εἰς τὴν «Πινακοθήκην» δὲ τὸ πρῶτον ἐνεφανίσθησαν καὶ ἐξ αὐτῆς ἔσχον τὰς γενναίας τάσεις τῆς ἀναδείξεως, αἵτινες κατόπιν ἐξεδηλώθησαν μετὰ τόσης ζωῆς, αἱ κυρίαι Εἰρήνη Δημητρακοπούλου, Πετροῦλα Ψηλορείτου καὶ πλειὰς δεσποινίδων, διὰ τὰς ὁποίας μειδιᾷ ῥόδινον μέλλον καὶ ἐκ τῶν ὁποίων διεκρίθησαν αἱ ὑπὸ τὰ ψευδώνυμα Σ ί β υ λ λ α καὶ Μ ο ι ρ α ί α γράφουσαι.

Ὀνόματα νέων ποιητῶν, οἵτινες ὡς καλιὰν

Ζορδάενς — Εὔθυμος συναναστροφή

των ἔχουν τὰς στήλας τοῦ ἰδίου περιοδικοῦ, θὰ μοῦ ἐπιτρέψητε νὰ μὴ ἀναφέρω. Οἱ ποιηταὶ ἐν Ἑλλάδι εἶνε... ἀναρίθμητοι.

Ἔργα καλλιτεχνικὰ 74 Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν ἐδημοσιεύθησαν*, ἀπὸ τοῦ Θεοτοκοπούλου καὶ Γύζη καὶ Λύτρα καὶ Βολωνάκη καὶ Ράλλη μέχρι τῶν νεωτάτων καὶ ἀπὸ τοῦ Δρόση, Βρούτου καὶ Σώχου μέχρι τῶν χθὲς ἔτι ἀποφοιτησάντων ἐκ τοῦ Πολυτεχνείου. Ἠθέλησεν οὕτω ἡ «Πινακοθήκη» νὰ παράσχῃ πλήρη ὅσῳ τὸ δυνατὸν τὴν εἰκόνα τῆς Ἑλλ. καλλιτεχνικῆς ἀναδιώσεως.

Ἡ «Πινακοθήκη» ἐτήρησεν ἀρχὰς ἀπαρεγκλίτους ἐν πλείστοις ζητήμασι, ἰδίως ὡς πρὸς τὸ γλωσσικὸν ζήτημα, ὅπερ ἀπὸ ἐτῶν συγκινεῖ καὶ ταράσσει τοὺς φιλολογικοὺς κύκλους ἐπ' ἐσχάτων δὲ καὶ τὴν δημοσίαν γνώμην. Ἡ «Πινακοθήκη» ἀντετάχθη κατὰ πάσης τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης παραφθορᾶς—εἴτε βιαίας, εἴτε μοιραίας—καὶ παρέμεινεν ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς σπέρμαχος τῆς καθαρευούσης ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ καὶ τῆς ἀγνῆς δημοτικῆς ἐν τῇ ποιήσει καὶ τῷ ἠθογραφικῷ διηγήματι, θεωροῦσα τὴν γυδαίαν καὶ τὰ εἰς ταύτην γραφόμενα ἐξαμβλώματα ἄξια ὄχι μόνον γέλωτος, ἀλλὰ καὶ ἀρᾶς. Ἐπίσης ἐστιγμάτισε πάντοτε—καὶ τὸ θεωρῶ τίτλον τιμῆς - πᾶσαν ἀνισόρροπον καὶ ἔκφυλον ἐκδήλωσιν ἔν τε τῇ ἐπιστημονικῇ, τῇ φιλολογικῇ ἢ καλλιτεχνικῇ ζωῇ.

Ἠτο ὑποχρέωσις νὰ λογοδοτήσω ἀπέναντι τῆς Ἀθηναϊκῆς κοινωνίας ἥτις μετ' εὐμενείας ὑπεστήριξε τὴν «Πινακοθήκην» — καὶ ἰδίως πρὸς ἐκείνους οἵτινες ἀκριβῶς τὴν ἰδίαν ἡμέραν, 2 Μαρτίου, πρὸ δεκαετίας ἐλάμβανον τὸ α' φύλλον τῆς «Πινακοθήκης».

Ὁ περιοδικὸς τύπος ἐν Ἑλλάδι ἔσχε πρόοδον ἂν ὄχι σημαντικήν, πάντως ὅμως λίαν ἐνθαρρυντικήν. Μὴ λησμονῶμεν ὅτι διατελοῦμεν ἐν ἀναπλαστικῇ ἀκόμη, μεταβατικῇ καταστάσει. Ἡ Ἑλλ. ζωὴ τώρα μόλις προσλαμβάνει αὐτοτελῆ φυσιογνωμίαν. Ἐκ τῶν ἰδίων δυνάμεων τὸ Ἔθνος ἰσχυροποιεῖται καὶ αἱ ἐκδηλώσεις τοῦ ἐθνικοῦ βίου καθίστανται ὁσημέραι, παρὰ τὰς ἀπαραιτήτους μεμψιμοιρίας, σθεναρώτεραι, φωτεινώτεραι. Ὁ περιοδικὸς τύπος παρακολουθεῖ τὴν ἀναγέννησιν αὐτὴν μετὰ χρηστῶν ἐλπίδων.

Τὸ περιοδικὸν ὑπῆρξεν ἐν τῇ Ἑλλάδι πάντοτε τὸ φυτώριον τῆς φιλολογίας. Ὅλοι ὅσοι διεκρίθησαν, καὶ ὅσοι δὲν διεκρίθησαν ἀκόμη, ἤρχισαν τὸ στάδιον των ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ περιοδικοῦ, τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευσεν οὕτω ὡς τὸ ὁρμητήριον τοῦ φιλολογικοῦ βίου τῶν συγγραφέων. Διὰ τοῦτο τὰ Ἑλλην. φιλολογικὰ περιοδικὰ εἶνε αἱ παρακαταθῆκαι, οὕτως εἰπεῖν, τῆς λοχοτεχνικῆς τοῦ ἔθνους προόδου καὶ ἐξελίξεως. Ὁ θέλων νὰ λάβῃ ἀσφαλῆ ὁπωσδήποτε ἰδέαν περὶ τῆς πνευματικῆς τοῦ Ἔθνους φυσιογνωμίας, πρωτίστως καὶ κατ' ἀνάγκην εἰς τοὺς τόμους τῶν περιοδικῶν θὰ προστρέξῃ, ὡς εἰς πηγὴν ἀστείρευτον καὶ ἀλάθευτον.

Ἀλλὰ τὸ Ἑλληνικὸν περιοδικὸν δὲν κέκληται ἁπλῶς νὰ χρησιμεύσῃ εἰς ψυχαγωγικὸν μέσον. Εἶνε ὁ σημαιοφόρος τοῦ ἐθνικοῦ Ἰδεώδους, —δεσμὸς τοῦ ἐν διασπορᾷ καὶ ἐν δουλείᾳ Ἑλληνισμοῦ, ἅμα δὲ τοῦ ἠθικοῦ ἀτομικοῦ χαρακτῆρος ὁ διηνεκὴς σφυρηλάτης. Ὑπὸ τὴν διττὴν ταύτην ἔννοιαν τὸ Ἑλλ. περιοδικὸν ἐφάνη ἀντάξιον τῆς μεγάλης αὐτοῦ ἀποστολῆς.

Πρὶν ἢ καταλείπω τὸ βῆμα καὶ ἀφοῦ ἀπευθύνω θερμοτάτας εὐχαριστίας πρὸς τὴν Α. Β. Ὑψ. τὸν πρίγκηπα Νικόλαον, τὴν Α. Ἐξ. τὸν κ. Ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν, πρὸς τὰ ἀξιότιμα μέλη τῆς ἐπιτροπῆς, πρὸς τοὺς ἀγαπητοὺς συνεργάτας καὶ πρὸς πάντας τοὺς εὐαρεστηθέντας νὰ τιμήσωσι τὴν ἑορτήν, θὰ τελειώσω μὲ μίαν εὐχήν: ὅπως ἑορταὶ τοιαῦται, ἀποδεικνύουσαι ζώπυρα ἐνδιαφέροντος διὰ τὴν φιλολογίαν καὶ τὴν τέχνην τελοῦνται συχνότερον ἐν τῷ μέλλοντι,—Ἰωβιλαῖα μακροτέρων χρονικῶν περιόδων—καὶ ὅπως ὁ Ἑλλην. τύπος ἀποθῇ ὄντως ὁ ἡγέτης ἐν τῇ πνευματικῇ τοῦ Ἔθνους ἡμῶν σταδιοδρομίᾳ, ἣν ὑπόσχεται περιφανῆ, ἡ ἀείζωος, ἡ ἀκαταμάχητος δύναμις τῆς Ἑλλ. φυλῆς.

Οἱ ἄνθρωποι εἶνε ἀτυχεῖς, ἀφοῦ ὁ καθεὶς ζῇ διὰ τὸν ἑαυτόν του. Ἂς ζοῦσαν ὅμως συμφώνως πρὸς τὰ διδάγματα, τὰ ὁποῖα τοὺς ἔδωσαν ὅλοι οἱ σοφοὶ τοῦ κόσμου, ἂς μεταχειρίζονται τοὺς ἄλλους ὅπως θέλουν νὰ μεταχειρίζωνται τοὺς ἰδίους ἑαυτούς των,—τί εὐτυχεῖς θὰ ἦσαν τότε! *Τολστόη*

*

Ἐλπὶς εἶνε κόπωσις, ἡ ὁποία τελειώνει εἰς ἀπογοήτευσιν. *Κάρμεν Σύλβα*

---

*) *Ἐν τῇ «Πινακοθήκῃ» ἐδημοσιεύθησαν ἔργα τῶν ἑξῆς νεωτέρων Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν:*

Τῶν θανόντων: Ν. Ἀλεκτορίδου, Κ. Βολωνάκη Γ. Βρούτου, Ν. Βώκου, Ν. Γύζη, Ν. Καντούνη. Ι. Καρακατσάνη, Ε. Λαμπάκη, Ν Λύτρα, Δ. Μπάφα, Θ. Ράλλη, Λ. Σώχου, Ι. Χαλεπᾶ.

Τῶν κυριῶν: Μ. Ἀμυραδάκη, Κλ. Ἀιπριώτου, Ἐλ. Γεωργαντῆ, Μ. Δρακονταειδῆ, Μ. Ἰγγλέση, Σοφ. Λασκαρίδου, Μ. Σκούφου, Ἰουλ. Σκούφου, Ε. Σταματοπούλου, Ἀγγ. Στεφάνου, Ἰουλ. Συμμελίδου, Θ. Φλωρᾶ Καραβία.

Τῶν κυρίων Μ. Ἀθανασιάδου, Ν. Ἀνδρούσσου, Θ. Ἀνείνου, Φ. Ἀριστέως, Ν. Ἀσπρογέρακα, Ν. Βερβέρη, Β. Βερνάρδου, Σ. Βικάτου, Γ. Βούλγαρη, Δ. Γαλάνη, Α. Γέλβερτ, Λ. Γεραλῆ, Δ. Γερασιώτη, Ν. Γεωργαντῆ, Κ. Γκέσκου, Δ. Δήμα, Γ. Δημητριδου, Κ. Δημητριόδου, Θ. Δημητρίου, Ἐπ. Θωμοπούλου, Θ. Θωμοπούλου, Γ. Ἰακωβίδου, Ε. Ἰωαννίδου, Λ. Κιγεβίνα, Β. Κοντοπούλου, Ε. Κουμέλη, Κ. Κωνσταντινίδου, Π. Λεμπέση, Π. Μαθιοπούλου, Β. Μποκατσιάμπη, Γ. Μπονάνου, Σ. Ξενοπούλου, Ι. Οἰκονόμου, Κ. Παρθένη, Δ. Πελεκάση, Μ. Πιέρρη, Γ. Προκοπίου, Α. Προσαλέντη, Ι. Ρήγου, Γ. Ρυΐλοῦ, Π. Ρούμπου, Κ. Ρωμανίδου, Σ. Σαββίδου, Π. Τσιριγώτου, Ν. Φερεκύδου, Δ. Φλιππότου, Ζ. Φρυδᾶ, Ο. Φωκᾶ καὶ Β. Χατζῆ.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς δεκαετίας πλέον τῶν 800 ἔργων ζωγραφικῆς καὶ γλυπτικῆς ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῇ «Πινακοθήκῃ».

ΕΘΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΑΘΗΝΩΝ

Παύλου Βερονέζε — Ἐσθὴρ

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

ΔΙΑΛΕΞΙΣ ΒΥΡ. ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Κατὰ τὴν ἐπὶ τῇ δεκετηρίδι τῆς «Πινακοθήκης» ἑορτὴν ἐπρόκειτο νὰ ὁμιλήσῃ ἐκ μέρους τῶν καλλιτεχνῶν ὁ διακεκριμμένος ζωγράφος κ. Βύρων Κοντόπουλος. Ἡ ὁμιλία, ἐλλείψει χρόνου, ἐγένετο τὴν ἑπομένην ἐν προεκπομπῇ εἰς τὰς αἰθούσας τῆς «Πινακοθήκης», ἔχουσα ὡς ἑξῆς :

ΚΑΘΗΚΟΝ ἐπιβεβλημένον ἐθεώρησα καὶ ἐγώ, ὡς καλλιτέχνης παρακολουθήσας ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὰς μετὰ τόσου ζήλου προσπαθείας τοῦ κ. Δ Καλογεροπούλου διὰ τὰς καλὰς τέχνας, νὰ συνεισφέρω τὸ ἐπ' ἐμοὶ εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην. Πέποιθα δὲ ὅτι ἐκδηλῶ τό τε φρόνημα καὶ τὰς πρὸς αὐτὸν συμπαθείας τῶν συναδέλφων μου, πολλαχῶς ἐξυπηρετηθέντων ἐκ τῆς φιλομουσίας αὐτοῦ.Λαμβάνων ὡς θέμα γενικὰ τινὰ περὶ καλλιτεχνίας, θὰ καταδείξω ὑμῖν ἐν τέλει ὁποίας καὶ ὁπόσας ἐκδουλεύσεις παρέσχεν αὐτῇ ὁ κ. Καλογερόπουλος, ὅστις μὴ ἀκολουθῶν τὴν πεπατημένην ὁδὸν ὅπως οἱ πλεῖστοι, περὶ πολλοῦ ποιεῖται τῶν αἰσθητικῶν ἐκείνων ἀπολαύσεων αἵτινες μεγαλύνουσι τὴν ψυχήν, καὶ ἄνευ τῶν ὁποίων ἡ ζωὴ καθίσταται ξηρή, δουλική, ταπεινή. Τὸ 'Αριστοτέλειον «Μὴ ζῶην μετ' ἀμουσίης» εἶναι ἀλήθεια, τὴν ὁποίαν κομμία εὐγενὴς ψυχὴ δὲν δύναται νὰ παρίδῃ. Τοὐναντίον φύσει εὐγενὴς ἕλκεται πάντοτε ἀσυνείδητως, ὅπου ἂν ἤθελε συναντήσῃ τὸ καλόν, ὁτὲ μὲν εἰς τὰς ἰδεώδεις καὶ ἐξιδανικευμένας γραμμάς, ὁτὲ δὲ συναρπαζομένη ὑπὸ τῆς ἁρμονίας τοῦ ἤχου ἢ παθαινομένη ἐκ πάσης ἐντυπώσεως ἣν γεννᾷ αὐτῇ, εἴτε ὁ πόνος, εἴτε ἡ χαρά, ἢ μεγαλόψυχος πρᾶξις. Καὶ νομίζει τις ὅτι αἱ ἐκλεκταὶ αὗται ὑπάρξεις ἔρχονται νὰ συντελέσουν μίαν παράδοσιν προγενεστέρας ζωῆς τελειοτέρας.

«Αἱ προσπελάζουσαι ἐκλεκτικότητες» εἶναι τίτλος ὃν φέρει ἔργον μεγάλου νοὸς—τοῦ Γκαῖτε—φρονῶ δὲ ὅτι δυνάμεθα νὰ προσαρμόσωμεν αὐτὸν πρὸς πᾶσαν ἕλξιν συμπαθῆ. Μίαν τοιαύτην, τὴν πρὸς τὰς τέχνας ἀγάπην, πάντοτε διέγνωμεν παρὰ τῷ κ. Καλογεροπούλῳ πάντες ὅσοι συνεδέθημεν διὰ φιλίας μετ' αὐτοῦ καὶ συνεργάσθημεν διὰ τὴν προαγωγὴν τῆς καλλιτεχνίας.

'Αλλ' ἡ καλλιτεχνία, ὥσπερ εὐγενὲς καὶ μυροβόλον ἄνθος, ἀρωματίζον τὴν περιβάλλουσαν αὐτὸ ἀτμόσφαιραν, δὲν φύεται εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχε, ἀλλ' ἀπαιτεῖται προσπάθεια ὅπως ἐκτείνει ῥίζας μακρὰς καὶ ὑψωθῇ εὐσταλὲς ἄνθος μὲ τὰ ἔκπαγλα χρώματα τὰ ὁποῖα θὰ μᾶς συναρπάσουν, ἀπαιτεῖται ἕνα θερμὸν περιβάλλον καὶ μέριμνα φιλόστοργος. Δυστυχῶς, διὰ τὴν σύγχρονον καλλιτεχνίαν ἐλλείπει ἀκόμη τὸ θερμὸν αὐτὸ περιβάλλον, τὸ ἱκανὸν νὰ ζωογονήσῃ τὸ Καλόν. Ἡ δὲ καλλιτεχνία εἶναι οἱ ὀφθαλμοὶ εἰς οὓς κατοπτρίζεται ἡ ψυχὴ ἑνὸς λαοῦ, μὲ ὅλας τὰς διαθέσεις αὐτοῦ, εὐγενεῖς καὶ ὑπερηφάνους, ἢ τοὐναντίον ταπεινὰς καὶ ἐκφύλους.

Πρὸ ὀλίγων ἔτι ἡμερῶν, κατὰ τὰς φιλολογικὰς καὶ καλλιτεχνικὰς συναθροίσεις ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ κ. Καλογεροπούλου, εἷς τῶν εὐπαιδεύτων ἀξιωματικῶν μας, ὁ κ. 'Ιωάν. 'Ιωαννίδης ταγματάρχης τοῦ πυροβολικοῦ, εἰσηγούμενος περὶ τοῦ ταλάντου διακεκριμμένης καλλιτέχνιδος κυμβαλιστρίας, ἄρτι ἀφισθείσης, τῆς δος Βυζάντη, προσέθετε :

«Ἔθνος τὸ ὁποῖον δὲν ἑδράζεται ἐπὶ τῶν ἑξῆς τριῶν παραγόντων : τοῦ ἐμπορίου, τοῦ στρατοῦ καὶ τῆς καλλιτεχνίας, τοῦ μὲν πρώτου διὰ τὴν εὐμάρειαν, τοῦ δὲ δευτέρου διὰ τὴν ἀσφάλειαν αὐτοῦ, ἀμφοτέρων ὑλικῶν παραγόντων, καὶ τοῦ τρίτου, τοῦ τῆς καλλιτεχνίας, διὰ τὴν ψυχικὴν αὐτοῦ τόνωσιν, εἶναι ἀνάξιον νὰ ζήσῃ».

'Αλήθεια εὐκόλως ἀποδεικνυομένη.

Παράδειγμα πρόκειται ἡμῖν ἡ ἀρχαία Ἑλλάς, ἥτις ἐξιχθεῖσα εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς δόξης καὶ τοῦ μεγαλείου αὐτῆς μετὰ τὰ Μηδικά, ἐξεδήλωσε τὸ ψυχικὸν αὐτῆς σθένος, τὴν τόνωσιν, τὴν πνευματικὴν καὶ αἰσθητικὴν διὰ καλλιτεχνημάτων ἐκπάγλου ὡραιότητος καὶ ποιητικῶν ἔργων ἀθανάτων.

Δὲν θεωρῶ ἑπομένως ἄσχετον τῆς ἑορτῆς τὸ νὰ διέλθω ἀκροθιγῶς διὰ τῶν αἰώνων, ὄχι ὅπως ἐξιστορήσω, διότι τοῦτο μακρὸν καὶ μελέτης πολλῆς χρῄζει, ἀλλ' ὅπως παραθέσω εἰκόνας μόνον ἐκ τῆς ἑκάστοτε καλλιτεχνικῆς κινήσεως καὶ καταδειχθῇ ἡ ἀντίθεσις τῶν ἐποχῶν καὶ ἡ σύγκρισις μεταξύ των καὶ πρὸς τὴν σημερινὴν ἐν 'Ελλάδι.

Εἶναι μακρὰν ἤδη ἡ ἐποχή, ὅπου ἡ ἀκοίμητος σκέψις ἑνὸς Περικλέους καὶ ἡ ἀνήσυχος αὐτοῦ δραστηριότης ἔφερεν εἰς φῶς ἕνα Φειδίαν, ὅταν ἔδιδεν αὐτῷ ὅλην του τὴν προστασίαν, μὲ τὴν στιβαρὰν δύναμιν τοῦ μεγαλείου ἐκείνου, ὅπερ ἐπεβάλλετο τοῖς πᾶσι, καὶ ὅλην τὴν ὑλικὴν τόνωσιν ποῦ ἐχρειάζετο εἰς τὸν καλλιτέχνην διὰ νὰ θερμάνῃ τὴν φαντασίαν του καὶ μεγαλουργήσῃ ἕνα θεὸν, τέλειον, ὡραῖον, ὑπεράνθρωπον.

'Εὰν ἀκόμη καὶ σήμερον ὑπερήφανα καὶ ἐπιβαλλόμενα διαγράφονται ἐπὶ τοῦ κυανοῦ ὁρίζοντος τὰ χρυσίζοντα λείψανα ἑνὸς Παρθενῶνος, τοῦ μεγαλείου τούτου τοῦ παρελθόντος πολὺ ἀφίσταται ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν ὁ ἄρχων τῶν 'Αθηνῶν ἐκράτησε τὴν δᾷδα εἰς τὸν ἀγρυπνοῦντα καὶ ἐγκύπτοντα 'Ικτῖνον, διὰ νὰ παραγάγῃ τὴν σύνθεσιν τῶν ἀναλογιῶν ἐκείνων, αἵτινες ἀντιτίθενται ἐναρμονίως καὶ ὑπερηφάνως ἐν τῇ σμικρότητι αὐτῶν, πρὸς τὰς ἁδρὰς γραμμὰς τοῦ ὑπερτάτου καλλιτεχνήματος, τῆς φύσεως.

'Ο αἰὼν τοῦ Περικλέους, ὅπως ἀπεκλήθη, ἀριθμεῖ τοὺς πλείστους τῶν διακριθέντων εἴς τε τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας.

Εἰς τὸ Θέατρον. Τὸν Σοφοκλέα, τὸν Εὐριπίδην, τὸν 'Αριστοφάνην.

Εἰς τὴν φιλοσοφίαν. Τὸν 'Αναξαγόραν, τὸν καὶ διδάσκαλον τοῦ Περικλέους, τὸν 'Απολλόδωρον, τὸν Σωκράτην, τὸν Πλάτωνα.

'Ιστορικοὺς. τὸν Θουκιδίδην, τὸν 'Ηρόδοτον, τὸν Ξενοφῶντα.

'Εκ τῶν ἀρχιτεκτόνων, τὸν 'Ικτῖνον, τὸν Καλλίμαχον, τὸν ἐπινοήσαντα τὸ Κορινθιακὸν κιονόκρανον, τὸν Καλλικράτην καὶ τὸν Μνησικλέα.

'Αλλὰ πρὸ τῶν γλυπτικῶν ἔργων τῶν ἀρχαίων ἐξισιάμεθα ἀναλογιζόμενοι, ποῖοι ἑκατόγχειρες παρήγαγον σχεδὸν ἐν ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ αἰῶνι, τὴν σωρείαν τῶν ἀναριθμήτων ἀριστουργημάτων, τὰ ὁποῖα πληροῦσι σήμερον τὰ μουσεῖα τῆς ὑφηλίου.

Καὶ ἀναφέρω ἐν πρώτοις τοὺς τρεῖς κορυφαίους ἐν τῇ γλυπτικῇ, Μύρωνα τὸν χαλκοπλάστην, θαυμαζόμενον διὰ τὴν ἀληθῆ ἀπόδοσιν τῆς φύσεως, τὸν Πολύκλειτον, τοῦ ὁποίου τὰ ἔργα χαρακτηρίζουσιν ἀβρότης εἰς τὰς κινήσεις καὶ ἡδυπάθεια κατὰ τὴν ἔκφρασιν, καὶ τὸν κάλλιστον πάντων Φειδίαν, ὅστις συνενῶν τὰ προτερήματα ἀμφοτέρων, ἐπὶ πλέον προσέδιδε εἰς τὰ ἔργα αὐτοῦ τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν θεότητα ἐκείνην, τὴν ἐπιβαλλομένην, ἥτις καθίστα αὐτὰ πράγματι ὑπέροχα.

Καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι ἐχρημάτισαν μαθηταὶ τοῦ 'Αργείου 'Αγελάδα. 'Εκ τῶν ἔργων τοῦ Φειδίου, ἡ περίβλεπτος 'Αθηνᾶ, ἡ Πρόμαχος καλουμένη ἡ ἐν τῷ Παρθενῶνι καὶ ὁ ἐν 'Ολυμπίᾳ Ζεὺς, χρυσολεφάντινα ἀμφότερα, ἐσώθηναν.'Αλλ' ἐκ τούτων ἡ 'Αθηνᾶ, πιθανὸν καὶ ὁ Ζεὺς, οὗ ἡ τύχη ἀγνοεῖται. μετεφέρθησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὑπὸ τῶν Βυζαντίνων, κατὰ δὲ τοὺς χρόνους τῆς παρακμῆς τῆς αὐτοκρατορίας βάρβαροι ἐπιδρομεῖς, οἱ Σταυροφόροι, δὲν εἶδον εἰς τὰ ὑπέροχα αὐτὰ ἔργα τῆς διανοίας εἰμὴ μόνον τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἐλέφαντα ἅπερ καὶ διεμοιράσαντο. Δυνάμεθα ὅμως νὰ κρίνωμεν περὶ τῆς τέχνης τοῦ μεγάλου γλύπτου ἐκ τῶν λειψάνων τοῦ γλυπτικοῦ κόσμου τοῦ Παρθενῶνος, ἰδίως τῆς ζωοφόρου καὶ τῶν ἀετωμάτων, ἅτινα παρίστων τὴν πάλην περὶ ἐπικρατήσεως ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ βράχου, τῆς 'Αθηνᾶς ἢ τοῦ Ποσειδῶνος.

'Η 'Ακρόπολις μέχρι τῶν χρόνων καθ' οὓς ἡ πόλις τῶν 'Αθηνῶν ἔλαβε σπουδαιότητα ὑπῆρξεν ἡ ἕδρα τῶν ἡγεμόνων. 'Εν αὐτῇ ἦσαν οἰκοδομημένα τ' ἀνάκτορα ὅπου διέμενεν ὁ βασιλεὺς μετὰ τῶν πολιτικῶν καὶ ἱερατικῶν ὑπαλλήλων. 'Ητο ὀχυρώτατον τῆς χώρας φρούριον περιβαλλόμενον δι' ἰσχυροτάτων τειχῶν προϊστορικῆς ἐποχῆς, τῶν Πελασγικῶν. 'Αλλὰ μετὰ τὰς νίκας των οἱ 'Αθηναῖοι ἐπανελθόντες εὗρον τήν τε πόλιν καὶ 'Ακρόπολιν αὐτῶν κατεστραμένας ὑπὸ τῶν Περσῶν, καὶ ἔκτοτε χρονολογεῖται ὁ πυρετώδης ἐξωραϊστικὸς ζῆλος πρῶτον μὲν ἐπὶ Κίμωνος, τούτου δ' ἐξορισθέντος, ἐπὶ Περικλέους.

Μετὰ σειρὰν ἀναριθμήτων καλλιτεχνῶν γνωστῶν τοὺς ὁποίους παραλείπω, τρεῖς ἔρχονται χρονολογικῶς ν' ἀποτυπώσωσι τὴν σφραγῖδα τοῦ ἰδίου πνεύματος καὶ τῆς, ἰδίας ἀτομικότητος ἐπὶ τῆς γλυπτικῆς. 'Ο Σκόπας, ὁ Πραξιτέλης καὶ ὁ Λύσιππος ὧν ἔργα περιεσώθησαν. Δυστυχῶς ἡ ἀνεπάρκεια τοῦ χρόνου δὲν μοῦ ἐπιτρέπει νὰ ἐκταθῶ λεπτομερέστερον ἐπὶ τοῦ τόσον ἐνδιαφέροντος μέρους τῆς ἱστορίας τῆς τέχνης. Προσθέτω ἀκόμη ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ φιλόσοφος Σωκράτης καταγινόμενος καὶ εἰς τὴν γλυπτικὴν ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Παυσανίου, ὅτι εἶχε γλύψει τὰς Χάριτας τοποθετημένας ἐν τῇ 'Ακροπόλει.

'Εκεῖνο τὸ ὁποῖον συνετέλεσε εἰς τὴν διάπλασιν τῶν ὡραίων γλυπτικῶν ἔργων, ἦν τὸ ἔθος τὸ ὁποῖον ἐπεκράτει τοῦ ν' ἀσκῶνται οἱ νέοι ἐν τοῖς γυμναστηρίοις γυμνοί. 'Εκεῖ ὑπὸ τὸ θάλπος τοῦ ἡλίου, ὅστις προσέδιδε εἰς τὰ νεανικὰ σώματα τὸ ἔγκαυστον ἐκεῖνο χρῶμα ὅπερ καθίστα αὐτὰ ἀριπρεπέστερα καὶ καλλιτεχνικῶς συμπαθῆ, κάθε κίνησίς των ἐγέννα καὶ μίαν ἰδέαν εἰς τὸν καλλιτέχνην διὰ νὰ παραγάγῃ νέον ἔργον.

'Εκ τῆς γραφικῆς τέχνης, δυστυχῶς οὐδεμία γραφὴ περισεσώθη τῶν διακριθέντων κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ζωγράφων. 'Αμυδρὰν ἰδέαν τοῦ κάλλους αὐτῶν γνωρίζομεν ἀπὸ τὰς περιγραφὰς τῶν συγχρόνων κριτικῶν. Λαμβάνοντες ὅμως ὑπ' ὄψει τὴν μεγάλην ἐντύπωσιν ἣν ἐτοίουν εἰς τοὺς τεχνοκρίτας τούτους τὰ ἔργα τῆς γραφικῆς, παριστάνοντας αὐτὰ ἐφάμιλλα τῶν τῆς γλυπτικῆς ἣν βλέπομεν καὶ σήμερον μέχρι ποίου σημείου ἀνεφίκτου τελειότητος ἔφθασε, πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι καὶ αὐτὴ εἶχε φθάσει εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς δόξης της. Μίαν τινὰ ἰδέαν τῆς γραφικῆς παρ' ἀρχαίοις ἀλλ' ἀσθενεστάτην μᾶς δίδουν αἱ πολλῷ μεταγενέστεραι τοιχογραφίαι αἱ ἀνακαλυφθεῖσαι ἐν Πομπηΐᾳ, ἐν Ρώμῃ, 'Ηρακλείῳ ἔργα βεβαίως χειρωνακτῶν.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΠΑΥΛΟΣ ΣΟΥΑΝ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ

Ο κ. Παῦλος Σουὰν εἶνε ἕνας καλὸς ζωγράφος,ἀλλὰ ἔχει ἕνα ἐλάττωμα : ἀγαπᾷ πολὺ τὸν ἑαυτόν του. Μέσα εἰς τὸ μικρὸν κομψὸν δωμάτιόν του ποῦ βλέπει ἀπ' ἐκεῖ, χωρὶς τίποτε νὰ τὸ ἐμποδίζῃ τὰς ὡραιότητας τῆς 'Αττικῆς, ποῦ κάθε τόσο ἀλλάζουν ὡσὰν γυναῖκες φιλάρεσκοι ποῦ θέλουν νὰ γοητεύσουν τὸν εὐαίσθητον καλλιτέχνην, ἔχει ἁπλώσῃ εἰς ψυχολογημένην τοποθέτησιν τὰ ἔργα του. 'Επάνω ἀπ' τὸ κρεβάττι του κεφάλια βαθυσυλλόγιστα γυναικῶν ποῦ θὰ τὰ ὠνειρεύθηκεν,—τὸ εἰκονοστάσιον τοῦ καλλιτέχνου. Πειὸ ἐκεῖ σώματα γυμνὰ πλαστικὰ καὶ σκίτσα καὶ συμβολικαὶ παραστάσεις ἀρχαίας ἑλληνικῆς ἐποχῆς καὶ μικρὰ μικρὰ πορτραιτάκια καὶ συμπλέγματα μὲ βαθειὰν ἔννοιαν καὶ σκέψιν,—ὅλα μὲ τὸ πνεῦμα κάποιας τέχνης νεωτέρας, λεπτῆς, συμβολικῆς, ποῦ λέγει πολλά. Ὅμως εἰς ὅλα του αὐτὰ τὰ ὡραῖα ἔργα μὲ τὰς λεπτὰς καὶ μελετημένας γραμμὰς—ὅταν βέβαια εἶνε κεφάλια—ἔχει δώσῃ τὰ μάτια του ὁ κ. Σουάν. Πρέπει ὁ καλλιτέχνης ποῦ ἠξεύρει καλύτερα ἀπὸ κάθε ἄλλον ὅτι εἶνε τίποτε ὁ ἄνθρωπος ἐμπρὸς εἰς τὴν δημιουργίαν τοῦ συνόλου, καὶ εἰς τὴν ἔκφρασιν αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν ζωήν του καὶ εἰς τὴν παραγωγήν του, νὰ θαυμάζῃ ἔτσι δημοσίᾳ καὶ ἀνεπιφύλακτα τὸν ἑαυτόν του; 'Η ἀγάπη τοῦ καλλιτέχνου πρὸς τὸν ἑαυτόν του ἐπιβάλλεται, διότι πρέπει νὰ πιστεύσῃ πρῶτα αὐτὸς ὁ ἴδιος ὅτι εἶνε καλὸς ἐκτιμητὴς τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου καὶ τῆς ζωῆς, διὰ νὰ ἠμπορέσῃ νὰ κάμῃ κάτι ἄρτιον καὶ καλόν. Ὅμως δὲν τοῦ ἐπιτρέπεται ἡ ἀνακήρυξις τοῦ ἑαυτοῦ του ὡς κλασικοῦ ὑποδείγματος ὡραιότητος, ἀδιάφορον ποίας, ἀπέναντι τῆς τέχνης. Αὐτὸ εἶνε σὰν νὰ τῆς θέτῃ φραγμόν. Σὰν νὰ τῆς λέγῃ : «Ἔχω μάτια εἰς τὸ πρόσωπον μου μεγάλα, βαθειά, μὲ χίλια χρώματα, ἀποσταμένα μαζὺ καὶ δυνατὰ καὶ ἀκούραστα, ποῦ δὲν θὰ μπορέσῃς ποτὲ νὰ κάμῃς καλήτερα σύ. Ρίχνουν βαθεῖς ἴσκιους καὶ μέγα φῶς! Περισσότερον ἀπὸ ὅσον κρύβεις σὺ στὰ ἔγκατα τῆς γῆς καὶ στὰ ὕψη τῶν οὐρανῶν ποῦ βυθίζῃς τὸ δημιουργὸ πινέλο σου!...» Αὐτὸ εἶνε τὸ ἐλάττωμα τοῦ κ. Σουὰν ποῦ εἶπα εἰς τὴν ἀρχήν. Ὅμως ἐλάττωμα ἀθῶον, ὡραῖον σχεδὸν, ποῦ δὲν βλάπτει κανένα, παρὰ μόνον τὸν καλλιτέχνην.

'Από τὰ ὡραιότερά του ἔργα εἶνε μία συμβολικὴ αὐτοπροσωπογραφία μὲ τὸ τολμηρὸν καὶ ἐμπνευσμένον βλέμμα ὑψηλά. Εἰς τὸ μέρος τῆς καρδιᾶς μιὰ διαφανὴς σχεδὸν πεταλοῦδα μὲ ἐλαφρὸν πέταγμα φαίνεται σὰν κάτι ἀπ' ἐκεῖ νὰ ροφᾷ. Δυναταὶ, ἀδραὶ γραμμαὶ, φωτισμὸς θαυμάσιος, βαθύς, μὲ ἁπλότητας τεχνικάς, καταλληλοτάτας διὰ τὴν παράστασιν.—Μία εἰκὼν τοῦ κ. Σουὰν πάλιν εἰς μικρὰν ἡλικίαν εἶνε ἐπίσης ὄνειρον ἀβρότητος καὶ ἐκτελέσεως. Νομίζει κανεὶς ὅτι εἶνε διαφανὲς τὸ παιδάκι ποῦ κάθεται ἀριστοκρατικά, ὑπερήφανα,εἰς τὴν πολυθρόναν του. Αἱ ξανθαὶ τρίχες,θαρρεῖς, ἀνεμίζονται. Καὶ θὰ στάξῃ κάτι ἀπὸ τὸ μάγουλό του κάτι ὡραῖο μὰ ἀπροσδιόριστο—ἐκεῖνο ποῦ ἔχει ὁ

καλλιτέχνης στὴν μικρὴν ἡλικία ποῦ δὲν ἔχει σηκωθῆ μέσα του ἀκόμα ὁ ἄνεμος τῶν τάσεων καὶ ἰδεῶν του. Πειὸ ἐκεῖ, εἰς μίαν γωνίαν, ἕνα κεφάλι ἀπὸ κάρβουνο μὲ χαμηλωμένο βλέμμα, καὶ τὸ στῆθος μισόγυμνο, ποῦ παρατηρεῖ κἄποιο κενόν. Ὑπέροχον εἰς ἔκφρασιν καὶ ἐκτέλεσιν γραμμῶν κομψῶν καὶ ἁπλῶν ὅπως κἄτι σκίτσα τῆς νυκτὸς εἰς ἕνα ἀμφίβολον φῶς. Δίπλα εἰς τὸ κρεββάτι του ὁ ἴδιος,—πάλιν ὁ ἴδιος!—Ὀφηλία μὲ μαλλιά. Ὡραῖο κεφάλι. Ὅμως ὁ ἄνδρας—καλλιτέχνης κάμνοντας τὴν Ὀφηλία ἐλησμόνησε νὰ μαλακώσῃ τὸ βλέμμα του,—μέσα εἰς τὰ γυναικεῖα μαλλιὰ καὶ τὴν παθητικὴν ἔκφρασιν τῶν φρυδιῶν, μοῦ ἐφάνηκεν σὰν σκληρὴ λάμψις τσακμακόπετρας ἐκεῖνο τὸ βλέμμα,—καὶ ἐπροδόθηκεν ἡ προσπάθειά του. Καὶ ἀπέναντι εἰς τὸν μεγάλον τοῖχον μὲ τὴν πυκνὴν σκιάν, μιὰ λιμνοθάλασσα τριγυρισμένη ἀπὸ μεγάλα χόρτα φυσικώτατα, σὰν νὰ ἀναδεύωνται ἀπὸ χλιαροὺς βραδυκίνητους ἀνέμους. Ἥμερα καὶ ὑπόχλωμα τὰ νερὰ τῆς ἀκυμάτιστης λιμνοθάλασσας, καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπαλόφωτος. Στὰ κιτρινιασμένα χόρτα ποῦ ζωντανὴν σκιὰν ρίπτουν ὁλόγυρα στὴ λίμνη, ἕνας ἔφηβος γυμνὸς στέκεται σὰν βυθισμένος μέσ' στὴν ἀπολαυστικὴ ὑγρότητά τους. Ἔχει τὸ βλέμμα χαμηλωμένο, καὶ βυθισμένο παράξενα μέσα στὰ νερὰ σὰν νὰ ζητᾷ κἄτι ποῦ ἐκεῖ μέσα τοῦ ἐχάθη. Ὡραῖος, ἐκφραστικὸς ὁ ἔφηβος καὶ ἁρμονισμένος μὲ τὴν ὅλην εἰκόνα κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν. Ὅμως πάλιν ὁ κ. Σουάν!

ΕΙΡΗΝΗ ΠΟΛ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Παύλου Σουάν — Ἀλληγορία

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ

Ἐν τῇ περὶ Σπυρ. Βασιλειάδου μελέτῃ του ὁ ἔγκριτος Ἰταλὸς φιλέλλην κ. Camillo Céssi, *γράφει μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς :*

«Ἀφίνομεν κατὰ μέρος τὸ ζήτημα τῆς γλώσσης. Ὅτι αὐτὴ ἔχει μίαν μεγίστην σπουδαιότητα εἴμεθα σύμφωνοι, ἀλλ' ὅταν ἓν πνεῦμα εἶνε ἀληθῶς καλλιτεχνικόν, εἴτε ψάλλει εἰς τὴν καθαρὰν γλῶσσαν, εἴτε εἰς τὴν δημοτικήν, θὰ δώσῃ πάντοτε ἓν ἔργον τέχνης.

«Καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ αἴσθημα τῆς τέχνης δὲν ἐσβέσθη οὐδόλως ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας. Ἐκδίδονται τὰ τεύχη τῆς «Νέας Ζωῆς», τῆς «Πινακοθήκης», τῆς «Ἑλληνικῆς Ἐπιθεωρήσεως», τοῦ «Νέου Πνεύματος» κλπ. καὶ θὰ εὑρεθῇ ἐδῶ κι' ἐκεῖ διεσκορπισμένη τόση ζέσις ζωῆς καὶ τέχνης! Καὶ τὰ δράματα τῆς Εὐγενίας Ζωγράφου, τὰ μυθιστορήματα τοῦ Ψυχάρη, τὰ διηγήματα, τὰ σχεδιάσματα καὶ ὁ λυρισμὸς τοῦ Δ. Καλογεροπούλου καὶ τόσων καὶ τόσων ἄλλων!

»Ὑπῆρξε ἐποχὴ παρ' ἡμῖν—ἴσως ἕνεκα τῆς κοινότητος τῶν βλέψεων καὶ ἰδεωδῶν—καθ' ἣν ἡ ἑλλην. φιλολογία ἐμελετήθη μετὰ πάθους· ἡ ἐποχὴ τῆς ἀναγεννήσεώς μας. Ἰδιαιτέρως διὰ τῆς ἐργασίας τοῦ Tommaseo, *τοῦ* Canna. *Εἶτα, ἡ πρώτη αὐτὴ ὤθησις συνεχίσθη ὑπὸ τοῦ Τριανταφύλλου καὶ τῶν φίλων του καὶ μαθητῶν καὶ ἀφωσιωμένων θαυμαστῶν, ὁποῖος ὁ* Gemma, *ὁ* Crivellari, *ὁ* Garlato...

»Ἀλλ' εἶτα τινὰ πνεύματα μεμονωμένα ἔστρεψαν τὸ βλέμμα των εἰς τὴν παραμεληθεῖσαν γῆν. Πνεύματα καλλιτεχνῶν καὶ ἐρευνητῶν : ὁ Zanella, ὁ Tesa. *Τώρα μία νέα ἀκμὴ σημειοῦται εἰς τὰς νεοελληνικὰς μελέτας καὶ δυνάμεθα νὰ προοιωνιζόμεθα ὅτι τὸ παράδειγμα τοῦ* Tesa, *τοῦ* Pavolini, *ἀκολουθούμενον ἀπὸ τὸν* Lovern, *ἀπὸ τὸν* Giotti, *ἀπὸ τὸν* Brighenti *καὶ ἰδιαιτέρως ἀπὸ τὸν Σίμωνα Μπροῦβερ δυνατὸν νὰ φέρῃ πάντοτε καλυτέρους καρποὺς καὶ νὰ συσφίγξῃ τοὺς δεσμοὺς τῆς τέχνης μεταξὺ τῶν δύο ἀδελφῶν ἐθνῶν».*

★

Τὸ πολιτικὸν τμῆμα τῆς Ἑλβετικῆς ὁμοσπονδίας προκηρύσσει διαγωνισμὸν διὰ τὴν ἀνέγερσιν μνημείου ἐν Βέρνῃ τῆς Ἑλβετίας πρὸς ἀνάμνησιν τῆς Διεθνοῦς Τηλεγραφικῆς ἑνώσεως. Πρὸς τοῦτο προσκαλοῦνται νὰ συμμετάσχωσιν ἅπαντες οἱ καλλιτέχναι τῆς ὑφηλίου.

Ὁ διαγωνισμὸς οὗτος εἶνε ἐπανάληψις τοῦ πρώτου διαγωνισμοῦ, καθ' ὃν οὐδὲν τῶν σταλέντων σχεδίων ἐνεκρίθη.

Κατὰ τὸ 8ον ἄρθρον τοῦ προγράμματος τοῦ διαγωνισμοῦ ἡ δαπάνη τῆς ἐκτελέσεως τοῦ μνημείου δὲν θὰ ὑπερβῇ τὸ 1,700,000 φράγκων. Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ συμμετάσχωσι τοῦ διαγωνισμοῦ τούτου, εὑρίσκουσι ἐκτιθεμένους τοὺς ὅρους τοῦ προγράμματος ἐν τοῖς γραφείοις τῆς γενικῆς διευθύνσεως τῶν Ταχυδρομείων καὶ Τηλεγράφων.

Προθεσμία διὰ τὴν εἰς Βέρνην ἀποστολὴν τῶν σχεδίων ὥρισται μέχρι τῆς δεκάτης πέμπτης Αὐγούστου.

✶

Ἀγλαΐα Βυζάντη

Ἡ κλειδοκυμβαλίστρια δνὶς Βυζάντη ἔδωσε τὴν 7ην Μαρτίου ἐνδιαφέρουσαν συναυλίαν ἐν τῷ Δημοτικῷ. Τὸ πρόγραμμά της ἦτο μεγάλης virtuose, *ἡ ἐκτέλεσίς της ἀρίστη, ἡ ἀντοχή της πρωτοφανής. Δὲν πιστεύω νὰ ἐνθυμοῦνται οἱ Ἀθηναῖοι ὁμοίαν σειρὰν δυσκολωτάτων συνθέσεων ἐκτελεσθεισῶν συνεχῶς καὶ μετὰ τοσαύτης δυνάμεως ὑπὸ κλειδοκυμβαλιστρίας.*

Ἡ καλλιτέχνις ἐπέδειξε ἐξαιρετικὰ προτερήματα. Δυνατὸν τεχνικὸν μέρος, ἰσχυρὸν toucher *συνδυάζον δύναμιν καὶ λεπτότητα,* poignets *εὔκαμπτα, εὐλυγισίαν καὶ λεπτότητα εἰς τὰ δάκτυλα, ὡραῖον ἦχον (μολονότι τὸ πιάνο δὲν τὴν ἐβοήθει καθόλου), πολὺ γοῦστο καὶ ἀποφασιστικότητα εἰς τὸ παίξιμον.*

Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ πρώτου τεμαχίου Orgel Konzert D-moll *τοῦ* Bach *ἦτο μοναδική. Μᾶς παρουσίασε τὸ θαυμάσιον αὐτὸ ἀριστούργημα τοῦ διδασκάλου τοῦ* Eisenach *ὡς ἓν μεγαλοπρεπὲς μνημεῖον Γοτθικοῦ ρυθμοῦ. Χρωματισμοὶ ἀκριβέστατοι, ἀπότομοι μεταβάσεις ἀπὸ τοῦ* piano *εἰς τὸ* forte *καὶ τανάπαλιν (ἅτινα χαρακτηρίζουν τὴν μουσικὴν τοῦ* Bach*) Μεγαλοπρεπὴς εἴσοδος τῶν θεμάτων εἰς τὴν φοῦγκα, ὡραία ἀνάπτυξις αὐτῶν καὶ πλαστικότης εἰς τὰς λεπτομερείας. Ἐνόμιζε κανεὶς ὅτι ὄντως ἤκουε ὄργανον ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ διδασκάλου.* Τὸ concerto *αὐτὸ διασκευασθὲν διὰ κλειδοκύμβαλον ἐξετέλεσεν πρώτη ἡ δνὶς Βυζάντη ἐν Βιέννῃ.*

Αἱ Variations *τοῦ* Beethoven *ἐξετελέσθησαν ὑπ' αὐτῆς μὲ ἔκφρασιν καὶ λεπτότητα· ἐπίσης εἰς τὴν πρώτην* Ballade *τοῦ* Chopin *καὶ τὰς δύο* etudes *τοῦ ἰδίου πολὺ καλά. Εἰς τὸν* Brahms *διὰ τῶν* Rapsodie G-moll *καὶ* Scerzo es moll, *ἐπέδειξε ὅλην τὴν διακρίνουσαν τὸν συνθέτην ἰδεολογίαν καὶ ἰδιορρυθμίαν.*

Τὴν Soirée de Vienne *τοῦ* Liszt, *ἐξετέλεσε ρωμαντικώτατα, μὲ γλυκύτητα καὶ λεπτότητα. Διὰ τῆς ὡραιοτάτης* Toccada *τοῦ* Eschetitzsky *καὶ τῶν* Octaven Etude *τοῦ* Sauer *ἐτελείωσεν ἡ συναυλία τῆς Ἑλληνίδος καλλιτέχνιδος, ἡ ὁποία θὰ μείνῃ ἀλησμόνητος διὰ τὰς Ἀθήνας.*

A. I. M.

✶

— *Ἐν Βερολίνῳ ἀπέθανεν ὁ διάσημος Γερμανὸς ζωγράφος Φρὶτς Οὖδε.*

— *Ἐν Λονδίνῳ θὰ συνέλθῃ τὴν 16 Μαΐου συνέδριον Μουσικῆς.*

★

Ἐν Κων)πόλει ἤνοιξεν ἐν τῷ Φιλολογικῷ συλλόγῳ τοῦ Πέραν καλλιτεχνικὴ ἔκθεσις τῶν ἔργων τῆς δεσπ. Κλεονίκης Ἀσπριώτου. Κυρίως ἀπαρτίζεται αὕτη ἀπὸ σειρὰν προσωπογραφιῶν, ἃς ἐφιλοτέχνησεν ἐντὸς ἔτους κατὰ τὴν ἐν Κων)πόλει διαμονήν της, ὑπάρχουν δ' ἐν τῇ ἐκθέσει της συνθέσεις τινὲς καὶ τοπεῖα.

★

Ἐκ Βερολίνου ἠγγέλθη ὁ τῇ 10 Μαρτίου συμβὰς θάνατος τοῦ καθηγητοῦ Ῥεϊνάρδου Kekule von Stradonitz, *ἐν ἡλικίᾳ 72 ἐτῶν. Ὁ μεταστὰς ἦτο διακεκριμένος ἀρχαιολόγος, διευθυντὴς τῶν βασιλικῶν μουσείων τοῦ Βερολίνου καὶ μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν. Συνεδέετο μετὰ πολλῶν τῶν ἡμετέρων καὶ ἦτο ἐξαίρετος φίλος τῆς νέας Ἑλλάδος, ἣν πολλάκις εἶχεν ἐπισκεφθῆ νεώτερος ὤν, συντάξας σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τὸν κατάλογον τῶν ἄλλοτε ἐν τῷ Θησείῳ ἀποκειμένων γλυπτῶν.*

✶

Ἐν τῇ ἐκθέσει τῶν Καλῶν Τεχνῶν, τῇ ἀνοιχθείσῃ ἐσχάτως ἐν Ρώμῃ, κατέχει τὸ κέντρον τῆς πρώτης αἰθούσης ἓν μεγαλοπρεπὲς σύμπλεγμα, ἔργον νεαροῦ καὶ δυνατοῦ ἤδη γλύπτου ἐξ Ἀργεντινῆς, Ἰταλικῆς καταγωγῆς. Παριστᾷ ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ, τὸ μετὰ τόλμης προπλασθέντι, τὴν σύνθεσιν τῆς Ἑλληνικῆς ἰδέας «Pensiero Ellenico», *ἣν ἀναπαριστᾷ ἡ συνένωσις τῶν τριῶν μεγίστων μεγαλοφυῶν ἀνδρῶν, ἐν οἷς συγκεντροῦται σύμπασα ἡ Ἑλλὰς κατὰ τὴν περίοδον τῆς μεγαλειτέρας αὐτῆς ἀκμῆς. Τοῦ Σωκράτους, Αἰσχύλου καὶ Πλάτωνος. Ὁ Σωκράτης εἶνε ἡ κατέναντι τοῦ θεωμένου μορφή, ἡ ἐμφυσῶσα ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ κρανίῳ τὴν πνοὴν τῆς ψυχῆς του, ὡς νὰ ἤθελε νὰ μεταδώσῃ εἰς τὴν ζωὴν πάσης τῆς ἀνθρωπότητος τὴν ἰσχυρὰν συμβολὴν τῆς ἀγαθότητος καὶ τῆς σοφίας του.*

✶

Ἡ πρώτη καὶ μόνη Ὑφηγήτρια ἐν τῷ Ἐθν. Πανεπιστημίῳ κ. Ἀγγ. Παναγιωτάτου ἔκαμε ἔναρξιν τῶν μαθημάτων της, ἔχουσα ὡς θέμα τὰς ἐπιδημίας καὶ ἰδίως τὴν χολέραν. Ἀτυχῶς φοιτηταί τινες ἐγκάθετοι παρεξετράπησαν εἰς ἀπρεπεῖς θορυβώδεις ἀποδοκιμασίας. Ἡ κ. Παναγιωτάτου, καίτοι διακοπτομένη μέχρι τοῦ σημείου ὥστε νὰ ἀγανακτήσῃ ὁ παριστάμενος κ. Πρωθυπουργὸς, ἐξηκολούθησε μετὰ θάρρους τὴν παράδοσίν της.

Ὅταν ἀναλογισθῇ τις ὅτι ἀκριβῶς πρὸ τριάκοντα ἐτῶν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Στοκχόλμης ἤρχιζε τὰς παραδόσεις της ἡ καθηγήτρια τῶν Φυσικομαθηματικῶν Ἐπιστημῶν Σοφία Κοβαλέφσκη καὶ ὅτι σήμερον ἡ κυρία Κιοῦρι διδάσκει εἰς τὴν Σορβόννην, καταντᾷ ἀπελπιστικὸν τὸ πραξικόπημα τῶν ὀλίγων φοιτητῶν τῆς ἰατρικῆς σχολῆς.

✶

Ὁ Ἠπειρωτικὸς σύλλογος Κυριῶν ἔδωσεν ἐκλεκτὴν ἑσπερίδα ἐν τῷ Β. θεάτρῳ ὑπὲρ τῶν ἐν Ἠπείρῳ νηπιαγωγείων. Ὁ «Σύλλογος τῶν Ἐρασιτεχνῶν» ἐξετέλεσε ὁλόκληρον τὸ πρόγραμμα, πλὴν ἑνὸς διαλείμματος κατὰ τὸ ὁποῖον ἐτραγούδησεν ἡ κυρία Σκέπερς.

Ὑπὸ τῶν μελῶν τοῦ «Συλλόγου τῶν Ἐρασιτεχνῶν» ἐπαίχθησαν τρεῖς κωμῳδίαι. Ἡ τοῦ Blain des Cormiers *«Πωλοῦνται Ἔπιπλα» κατὰ μετάφρασιν τοῦ κ. Φωκᾶ, ὅστις ὑπεδύθη κωμικώτατα τὸ πρωταγωνιστοῦν πρόσωπον. Ἔπαιξε ἐπίσης ἐπιτυχῶς τὸν δύσκολον ἄλλως τε ρόλον της ἡ δεσπ. Λίνα Λάμπρου μετὰ χάριτος καὶ λεπτότητος καὶ ἡ δεσπ. Κουτσαλέξη ὡς σουμπρέττα μὲ πολὺ γοῦστο. Ὁ κ. Σ. Παναγόπουλος, κύριος τοῦ ρόλου του, ἔπαιξε μὲ μεγάλην φυσικότητα.*

Εἰς τὴν Γαλλικὴν κωμῳδίαν τοῦ Λαμπὶς «La main leste» *ὁ κ. Γ. Ζωχιὸς ἀνεδείχθη πρώτης τάξεως ἠθοποιός, ὑποδυθεὶς τὸ κύριον πρόσωπον μὲ πολὺ* brio. *Διεκρίθησαν ἡ κυρία Φωστηροπούλου ἐπιδείξασα εἰς τὸν μητρικὸν ρόλον ἐπίζηλα χαρίσματα ἠθοποιίας, ἡ δεσπ. Δαμαλᾶ καὶ ἡ δεσπ. Παπαχατζῆ εἰς τὴν μικρὰν δυστυχῶς ἐμφάνισίν της.*

Εἰς τὴν τρίτην κωμῳδίαν τὴν «Πτῶσιν τοῦ Ὑπουργείου» τοῦ μακαρίτου Κορομηλᾶ διεκρίθη ἡ δεσποινὶς Τριανταφυλλάκου, ὡς καὶ οἱ κ.κ. Βόττης, καίτοι ἐμιμήθη πολὺ τὸν κ. Χρυσομάλλην, Παναγόπουλος καὶ Μπότασης.

✶

Ἡ κ. Αὖρα Θεοδωροπούλου ὡμίλησεν εἰς τὸ Ὠδεῖον περὶ τῆς Μουσικῆς διὰ τῶν αἰώνων, μὲ μεθοδικότητα καὶ ἁπλότητα, ἀπὸ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μέχρι τοῦ Παλαιστρίνα καὶ ἐκεῖθεν μέχρι τῶν ἡμερῶν μας. Ἡ διάλεξις ἦτο μία συνοπτικὴ εἰσαγωγὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Μουσικῆς.

Ἡ δεσποινὶς Καστριώτου εἰς τὸ κλειδοκύμβαλον, ὁ κ. Καζάζης ἐπὶ τετραχόρδου καὶ ἡ δεσποινὶς Γεννάδη μὲ τὴν γλυκεῖαν φωνήν της διαδοχικῶς ἐξετέλεσαν μίαν ἱστορικὴν σειρὰν συνθεμάτων ἀπὸ τοῦ 15ου αἰῶνος μέχρι σήμερον.

✶

Εἰς ὡραίαν προεσπερίδα ἐν τῷ Ὠδείῳ πολὺν καὶ ἐκλεκτὸν κόσμον συνεκέντρωσεν ὁ κ. Τιμόθεος Ξανθόπουλος, organiste *τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως καὶ καθηγητὴς εἰς τὸ Ὠδεῖον Ἀθηνῶν.*

Ἐπαίχθη ἐν ὡραῖον quintetto τοῦ Goldmark, ὁ κ. Παπαγεωργίου ἐξετέλεσεν ἐπὶ πλαγιαύλου τὸ Concertino τῆς Chaminade, ὁ κ. Μωραΐτης ἔψαλε δύο ὡραῖα τραγούδια τοῦ κ. Ξανθοπούλου, ὅστις κατόπιν ἔπαιξεν ἐπὶ κλειδοκυμβάλου μίαν «Νυκτωδίαν» ἰδικήν του καὶ τοὺς «Βρυκόλακας» (Schubert-Liszt) μὲ δύναμιν καὶ τέχνην.

Ἡ κ. Σκέπερς ἔψαλε τὸ Repentir τοῦ Γκουνὼ τῇ συνοδείᾳ κλειδοκυμβάλου, ἁρμονίου, βιολίου καὶ βιολοντσέλου, ὁ κ. Ξανθόπουλος ἔπαιξεν εἰς τὸ ἁρμόνιον δύο θαυμασίας καὶ μελωδικωτάτας συνθέσεις—τὴν aria τοῦ Μπὰχ καὶ τὸ «Ἐρωτικὸν» τοῦ Γκρὴγ—ὁ βαρύτονος κ. Ἀγγελόπουλος ἔψαλε δύο ἄσματα τοῦ κ. Ξανθοπούλου καὶ οἱ κ.κ. Μωραΐτης, Ἀγγελόπουλος καὶ Κοντογιάννης, τῇ συνοδείᾳ πέντε ὀργάνων, ἐτραγούδησαν τὴν ὡραίαν σύνθεσιν τοῦ κ. Ξανθοπούλου «Ὑπὸ τὸ φῶς τῆς Σελήνης».

*

Ἡ συμπαθὴς διπλωματοῦχος τοῦ Ὠδείου κ. Εἰρήνη Σκέπερς, τὸ γένος Πλέσκα, ἔδωσε συναυλίαν, καθ' ἣν ἔψαλλε μετὰ γλυκύτητος.

Ἐκ τῶν ἀσμάτων της ἰδιαιτέρας μνείας ἀξίζουν ἐκ τῆς «Ἀλκήστιδος» τοῦ Γλοὺκ τὸ «Divinités du Styx», ὡς καὶ τὸ Chant Indou τοῦ Bemberg. Ὁ κ. Σοῦλτζε ἔπαιξεν ἀριστοτεχνικῶς, ἰδίᾳ τὴν γλυκυτάτην romance τοῦ Μπετόβεν καὶ ἡ δεσποινὶς Ἥβη Πανᾶ ἐξετέλεσεν ἐπὶ κλειδοκυμβάλου τὴν Ballade No 3 τοῦ Σοπὲν καὶ τὸ Carnaval de Pesth τοῦ Λίστ.

*

Ἐν δημοσίαις συνεδριάσεσι τῆς «Βυζαντιολογικῆς Ἑταιρείας» ὡμίλησαν ὁ κ. Ν. Βέης περὶ παλαιογραφικῶν καὶ τεχνικῶν ἐρευνῶν ἐν Μετεώροις καὶ ἐῃ ἄλλῃ Θεσσαλίᾳ (Πήλιον, Λυκουσάδα, Πόρτα Παναγιᾶ, Μονὴ Βητουμᾶ, Καλαμπάκα κ. λ. π.), καὶ ὁ κ. Μ. Γούδας περὶ τῶν χαραγμάτων μεσαιωνικῶν πλοίων τῶν εὑρισκομένων ἐπὶ τῶν τοίχων καὶ κιόνων τοῦ Θησείου καὶ ἀναγομένων εἰς τοὺς περὶ τὴν Ἅλωσιν χρόνους.

*

Ἡ «Ἑταιρεία τῶν γραμμάτων καὶ τεχνῶν» ἤρχισε τὰς καλλιτεχνικὰς ἡμερίδας της μετ' ἐπιτυχίας. Ὁ κ. Μάγγος, καθηγητὴς τοῦ πλαγιαύλου, ἔπαιξε τὴν «Ποιμενικὴν φαντασίαν» τοῦ Doppler, ὁ κ. Σοῦλτζε τὸ Concerto (Α' μέρος) τοῦ Μόζαρτ, ὁ κ. Ξανθόπουλος ἀνέκρουσεν ἐπὶ ἁρμονίου τὴν «Τελευταίαν Ἄνοιξιν», τὸ Liebeslied καὶ τὸ τραγοῦδι τοῦ Solvejg τοῦ Γκρὴγ, ἡ δεσποινὶς Κρέμερ ἔψαλλε καὶ ἡ κ. Βρατσάνου ἀπήγγειλε χαριτωμένα τὴν «Χάριν τοῦ Μωάμεθ» τοῦ κ. Πολέμη.

*

Μακρὰ συζήτησις προεκλήθη ἐν τῷ Ἀγγλικῷ τύπῳ διὰ τὸν «Μῦλον» τοῦ Ρέμπραντ. Τὸ ἀριστούργημα τοῦτο τῆς Ὁλλανδικῆς σχολῆς, ὅπερ ἀρχικῶς ἀνῆκεν εἰς τὴν συλλογὴν τῶν Ὀρλεανιδῶν, ἠγοράσθη κατὰ τὸ ἔτος 1798 ὑπὸ τοῦ Ἄγγλου Σμὶθ, ἀντὶ 500 γκινεῶν. Μετά τινα ἔτη ἐπωλήθη εἰς τὸν τότε λόρδον Λανσδάουν ἀντὶ διπλασίας τιμῆς. Ἀλλ' ἡ τιμὴ αὐτή, ὡς ἐκ τῆς ζητήσεως τῶν ἔργων τῆς Ὁλλανδικῆς σχολῆς, ηὔξησεν ἐκτοτε καταπληκτικῶς. Ἐσχάτως κάποιος πλούσιος Ἀμερικανὸς προσέφερε διὰ τὸν «Μῦλον» 2 1)2 ἑκατομμύρια.

Ὁ κάτοχος αὐτῆς σήμερον λόρδος Λανσδάουν, ὅστις εἶνε ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἐν τῇ Ἄνω Βουλῇ, ἐδέχθη νὰ τὴν πωλήσῃ. Ἠγέρθη θόρυβος ὅπως μὴ φύγῃ ἐκ τῆς Ἀγγλίας ἡ ἔξοχος εἰκὼν καὶ ἠνοίχθη κατάλογος ἐράνων πρὸς ἐξαγορὰν τῆς εἰκόνος. Ἀλλὰ τὸ ποσὸν 2,375,000 εἰς ὃ ἠλάττωσε ἐξ ἐθνικῆς φιλοτιμίας τὴν τιμὴν ὁ ἰδιοκτήτης δὲν ἐκαλύφθη, καὶ ἡ εἰκὼν ὁριστικῶς ἐπωλήθη εἰς τὸν Ἀμερικανόν.

Ἡ τάσις τῶν Ἀμερικανῶν νὰ ἀγοράζουν ἐξ Εὐρώπης καλλιτεχνικὰ ἔργα ἠνάγκασε τοὺς Ἄγγλους πρό τινος νὰ ἀγοράσουν δι' εἰσφορῶν ἀντὶ 1,800,000 τὴν εἰκόνα τοῦ Χολμπάϊν «Ἡ δούκισσα τοῦ Μιλάνου».

Ἡ τιμὴ τῶν 2 1)2 ἑκατομμυρίων δι' εἰκόνα δὲν εἶνε πρωτοφανής. Ἔχει πωληθῇ ἤδη πίναξ ἀντὶ 3,000,000.

*

Ἔδωσε δείγματα τῆς τέχνης του ὁ παρεπιδημῶν Ρῶσσος κλειδοκυμβαλιστὴς Σβίρσκη, ὅστις ἔχει λάβῃ τὸν στέφανον εἰς τὸν διαγωνισμὸν τοῦ Ρουμπινστάϊν καὶ τὸ πρῶτον βραβεῖον τοῦ Ὠδείου τῶν Παρισίων. Ἡ ἀπόδοσις τῶν ἔργων τοῦ Σοπὲν ἦτο ἀριστοτεχνικὴ ὡς καὶ τῶν μουσουργῶν Γκρὴγ καὶ Μπράμς. Ἐκ τῶν νεωτέρων ἔπαιξε χαρακτηριστικὰ τεμάχια τοῦ Ἄλμπενις καὶ ἑνὸς τῶν κορυφαίων τῆς νέας Ρωσσικῆς σχολῆς, τοῦ Μπορόντιν. Ἐπισφράγισις τῆς ὅλης συναυλίας ἦτο ἡ θαυμασία σύνθεσις τοῦ Λίστ περὶ τοῦ θρύλου τοῦ ἁγίου Παύλου.

*

Εἰς τὸ Παρισινὸν θέατρον Porte Saint-Martin ἐδόθη μία καὶ μόνη παράστασις τῆς «Ἑκάβης» τοῦ Εὐριπίδου, κατὰ μετάφρασιν ἔμμετρον τῶν κ.κ. Σιλβαὶν καὶ Ζουμπέρ. Ἡ κ. Σιλβαὶν ὡς Ἑκάβη ἔπαιξε θαυμάσια.

*

Ὁ κ. Μαρινέττι, Μεσσίας τοῦ Μελλοντισμοῦ, ὁμιλῶν πρὸς τοὺς φοιτητὰς ἐν Παρισίοις, εἶπε μεταξὺ ἄλλων:

«—Τί θαυμάζετε εἰς ἡμᾶς τοὺς Ἰταλοὺς, δυστυχεῖς Γάλλοι; Ἀγαπᾶτε μόνον τοὺς τάφους μας, τὰ πτώματά μας, Φλωρεντίαν, Ρώμην, Βενετίαν: αὐτὰ τὰ τρία ψοφίμια τῆς Ἰταλίας. Ἀ! ποῦ εἶνε ὁ ἅγιος, σωτήριος σεισμὸς, ποῦ θὰ γκρεμίσῃ τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα, τὸ αἶσχος τῆς Ἰταλίας! Ποῦ εἶνε ὁ εὐεργέτης κατακλυσμὸς ποῦ θὰ σαρώσῃ τὰς βιβλιοθήκας καὶ τὰ μουσεῖα, τοὺς ἐπαισχύντους Ραφαὴλ, τοὺς οἰκτροὺς Μιχαηλαγγέλους! Πότε θὰ ἐπιχωματωθοῦν λοιπὸν διὰ νὰ περάσουν ἐπάνω τὰ τράμβαϋ, πότε θὰ λείψουν τὰ ἀπαίσια νερά σου, ὦ Βενετία, ὦ νευρασθενικὴ ἐρωμένη τῶν ρωμαντικῶν, μὲ τὰ κανάλια σου τὰ κυλίοντα σκουπίδια καὶ κόπρον ὑγροποιημένην εἰς μίαν ἀτμόσφαιραν βρώμας».

Ἂς προστεθοῦν ἔξω τῶν εἰσαγωγικῶν αὐτῶν μερικὰ ἢ μᾶλλον πολλὰ θαυμαστικά!!!

*

Ὁ Καροῦζο δὲν θὰ κατορθώσῃ νὰ ψάλῃ ἐπὶ ἀρκετὸν χρόνον. Τοῦ τὸ συνέστησαν οἱ ἰατροί. Ἐὰν ὁ μέγας καλλιτέχνης, παρὰ τὰς ἰατρικὰς συμβουλὰς, ἀποφασίσῃ νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὸ μελόδραμα, αἱ συνέπειαι θὰ εἶνε σοβαραὶ δι' αὐτὸν, διότι διατρέχει τὸν κίνδυνον νὰ χάσῃ τὴν φωνήν. Ἀσχέτως ὅμως πρὸς τὰς συνεπείας τῆς ἀπὸ σκηνῆς ἐμφανίσεώς του, κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἰατρῶν, οὐδέποτε πλέον ὁ Καροῦζο θὰ δυνηθῇ νὰ ἔχῃ τὴν φωνὴν ἐκείνην, ἥτις ἐνεθουσίαζεν ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν τοὺς πολυαρίθμους θαυμαστάς του.

*

Ἐν Βολωνίᾳ ἤρξατο τῶν ἐργασιῶν του τὸ διεθνὲς Φιλοσοφικὸν συνέδριον. Θέματα πρὸς συζήτησιν ἀναγράφονται, ἐκτὸς ἄλλων, τὰ περὶ ἐλευθερίας, Θεοσοφίας, Βουδδισμοῦ, θελήσεως, σοσιαλισμοῦ κλπ.

*

Ὑπὲρ τοῦ δραματικοῦ συγγραφέως κ. Σ. Περεσιάδου ἐδόθη ἑσπερὶς ἐν τῇ «Ἑταιρείᾳ τῶν γραμμάτων καὶ τεχνῶν». Ἡ κ. Εἰρήνη Δημητρακοπούλου ἀνέγνωσε ψυχολογικὰς σκέψεις της περὶ τῶν λαϊκῶν ἔργων, ὁ κ. Ἄννινος μεθυγραφικὸν σκαλάθυρμα περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἑορτῆς, ὁ κ. Πολ. Δημητρακόπουλος ἀπήγγειλε μὲ Ρουμελιώτικην προφορὰν τὰς ἐντυπώσεις ἃς ἀπεκόμισε τὸ Ζλάπ' ἔκ τινος ἀνακτορικοῦ χοροῦ, ὁ κ. Τσοκόπουλος ἐπανέλαβε τὴν περὶ θεάτρου διάλεξίν του, ἀναγνωσθεῖσαν εἰς τὸν «Σύλλογον τῶν Ἐρασιτεχνῶν», καὶ ὁ τυφλὸς εὐεργετούμενος ποιητὴς κ. Περεσιάδης ἀπήγγειλε τὰ ποιήματά του «Τριανταφυλλιὰ καὶ Δάφνη» καὶ «Στὴ μάνα».

*

Τασία Λυμπεροπούλου

Μαργαρίτα Ὀριγώνη

Αἱ ὑπερέτται τοῦ Ὠδείου.

Τὸ εἶπα καὶ ἀλλοῦ. Ἡ ἀναβίβασις ὑπερετῶν ὑπὸ μαθητριῶν ἐντελῶς ἀπείρων τῆς σκηνικῆς τέχνης καὶ τῆς ὑποκρίσεως ἦτο δυσκολώτατον ἔργον, ποῦ μόνον ἡ κ. Φεράλδη θὰ ἠμποροῦσε νὰ τὸ σκεφθῇ καὶ νὰ τὸ κατορθώσῃ. Μὲ τὴν μεγάλην ὑπομονὴν καὶ τὴν ἀκούραστον ἐπιμονήν της,—δύο μεγάλα προτερήματα ποῦ δύσκολα ἀπαντῶνται εἰς καθηγητὰς, ὅμως ὅταν ἀπαντηθοῦν ἀναδεικνύουν μέγαλον τὸν καθηγητὴν αὐτὸν καὶ τὸ ἔργον του.

Αἱ ὑπερέτται Mariage aux Lanternes καὶ Chanson de Fortunio τοῦ Ὄφεμπαχ δὲν ἦσαν ἀπὸ τὰς εὐκόλους ἐκείνας ὑπερέττας ποῦ ἠμποροῦν νὰ παιχθοῦν ὅπως-ὅπως καὶ ὑπὸ οἱαδήποτε συνθήκας. Διὰ τὴν πρώτην ἐχρειάζετο ἀρκετὴ ὑποκριτικὴ καὶ διαπλαστικὴ δύναμις, διὰ δὲ τὴν δευτέραν χάρις καὶ κομψότης καὶ ἀφέλεια ἐ'ς τὴν ἐκτέλεσιν. Καὶ ὅμως· ὡσὰν νὰ εἶχον παίξῃ διὰ δεκάτην τοὐλάχιστον φορὰν αἱ μαθήτριαι αὐταί, κάθε μία εἶχε καὶ ἕνα ρόλον ἰδιαίτερον καὶ σύμφωνον μὲ τὸν ἐσωτερικὸν ἄνθρωπόν της. Εἰς τὴν πρώτην Mariage aux Lanternes ἐχειροκροτήθησαν εἰλικρινῶς διὰ τὰς μεγάλας, διαυγεῖς καὶ ἀβιάστους φωνάς των ἡ κ. Σκέπερς καὶ ἡ δεσπ. Λυμπεροπούλου, ὡς ἀντίζηλοι ζωντοχῆραι. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ὑπόκρισιν—ποῦ πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι ἦτο δυσκολωτάτη εἰς τοὺς ρόλους των—ἀνεδείχθησαν ἐξ ἴσου ἱκαναί, μάλιστα τὴν στιγμὴν ποῦ ἐρχόμεναι εἰς φιλονεικίαν ἐξ αἰτίας τοῦ ἔρωτός των, πετᾷ ἡ μία εἰς τὴν ἄλλην τὸ ἐλαφρὸν μεταξωτὸν ὑποδηματόκι της. Ἡ δεσπ. Ξανθάκη ὡς φίλη ἀγαπημένη τοῦ Guilliot ἐπτοτάτη, εὐγενικὴ, κομψὴ, τέλειος τύπος ἁπλῆς χωρικῆς κόρης,—μὲ ὅλην τὴν ἀθῶαν δειλίαν ὑπάρξεως ποῦ ἀνεπτύχθη μὲ τὰς τιμίας παραδόσεις τοῦ ταπεινοῦ σπιτιοῦ της καὶ μὲ τὴν ζωογόνον καὶ δροσερὰν αὔραν τῶν βουνῶν. Καὶ ἡ φωνή της ἁπαλὴ, γλυκειὰ, μᾶλλον χανομένη εἰς ἕνα βάθος αἰσθήματος, ποῦ τὸ ἠσθάνετο νὰ μεγαλώνῃ μέσα της. Guilliot ἡ δεσπ. Ἐρασμία Ἀναστασιάδου. Τέλειος τύπος χωρικοῦ καὶ εἰς τὴν ὑπόκρισιν καὶ εἰς τὴν παρουσίασιν. Ἠθοποιὸς ἀφελὴς, φυσικωτάτη, ὡσὰν νὰ παρίστανε ὀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας της. Μὲ τὴν πνευματώδη φυσιογνωμίαν της καὶ τὰς κινήσεις τοῦ προσώπου της, ποῦ θὰ ἔλεγε κάνεὶς ὅτι ἦτο ἀπὸ ἐλάστιχον, μὲ τὰς μεταβολὰς καὶ τὰς ἐκφράσεις ποῦ ἐλάμβανε, καὶ εἰς τὴν μικροτέραν λεπτομέρειαν τοῦ δυσκολωτάτου ρόλου της· μία ψυχὴ μὲ πολλὰς ὄψεις: Αὐτὴ εἶνε ἡ δεσπ. Ἀναστασιάδου. Εἰς τὴν στιγμὴν ποῦ ὑπεκρίνετο τὸν μεθυσμένον, ἠμποροῦσε κάνεὶς νὰ τὴν παραβάλῃ μὲ ἔμπειρον ἠθοποιόν. Καὶ ἡ φωνή της, φωνὴ ὑποτεταγμένη εἰς τὴν τέχνην της, μὲ καταπληκτικὴν ἐλαστικότητα, μελῳδίαν, γλυκύτητα, διαφάνειαν. Πότε ψίθυρος φύλλων καὶ ἄλλοτε σάλος νεροῦ. Ἡ δεσ. Ἀναστασιάδου, παρουσίασε σύνολον ποῦ κατέπληξε. Καὶ καλλιεργουμένη εὐρύτερα καὶ ὑπὸ ἔποψιν ἠθοποιΐας καὶ σκηνικῆς ὑποκρίσεως—διοτι εὑρίσκεται εἰς τὸ τέλος τῆς μουσικῆς της μορφώσεως—πολὺ γρήγορα θὰ μᾶς παρουσιάσῃ ὑπόδειγμα τέλειον ᾠδικῆς καὶ ὑποκριτικῆς τέχνης. Εἰς τὴν δευτέραν Ὀπερέτταν πρωτηγωνίστουν ἡ κ. Εὐλαλία Γιαννάρου, ἡ δεσπ. Γεννάδη καὶ ἡ δεσπ. Ὀριγώνη. Ἡ κ. Γιαννάρου ὡς κυρία Fortunio εὐγενικὴ, φυσικωτάτη. Ὡραία, κομψὴ, γεμάτη χάριν καὶ ἀβρότητα, ἦτο ὡσὰν δασεῖα ἐξαιρετικῆς εὐμορφιᾶς μεταξὺ τῶν ἄλλων. Ἡ φωνή της μεγάλη, ἀσφαλὴς, κρυσταλλίνη καὶ στρογγυλὴ, ὡσὰν πλατὺς ποταμὸς, μὲ κυμάνσεις γλυκείας καὶ μελῳδικάς. Ἡ μόνη κατάλληλος, διὰ τὸν ἐξαιρετικὰ εὐγενικὸν αὐτὸν ρόλον. Ἡ δεσ. Γεννάδη, ὡς μικρὸς ὑπάλληλος τοῦ συμβολαιογράφου συζύγου της, ἐρωτευμένος μὲ τὴν κ. Fortunio, περιπαθὴς, ἤρεμος, συμπαθητική. Εἰς τὴν δεσποινίδα Γεννάδη, πηγαίνουν πολὺ οἱ αἰσθηματικοὶ ρόλοι, διότι συντείνει εἰς αὐτὸ καὶ ἡ εὐαίσθητος ἔκφρασις τῆς ὅλης φυσιογνωμίας της. Ἔπαιξε

Ἐρασμία Ἀναστασιάδου

φυσικώτατα καὶ τεχνικώτατα ἔψαλλε. Κυρία τῆς ἀκριβεστάτης, τεχνικωτάτης ἀλλὰ καὶ ἀκριβοῦς φωνῆς της, ἀπέδωκε μὲ καταλληλότατον χρωματισμὸν τὸ μέρος της. Τώρα, ἡ δεσπ. Ὀριγώνη. Συνάντησις πολλῶν ἰδιοφυϊῶν. Ὑποκρίνεται ἀφελέστατα, φυσικὰ, μὲ θάρρος καὶ δύναμιν. Τραγουδεῖ μὲ ἐπιβλητικὴν ἔκφρασιν καὶ αὐτοπεποίθησιν. Γνωρίζει κατὰ βάθος τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν καὶ τὴν ἀποδίδει τελείως καὶ μὲ ὅλας της τὰς λεπτότητας. Μικρὰ ἀκόμη, κατέχει ἱκανὴν μόρφωσιν. Εἶνε μία καλλιτεχνικὴ φύσις, ἡ δεσπ. Ὀριγώνη, ποῦ, ἐὰν ὁδηγηθῇ ἀπὸ ἐμπείρους ὁδηγοὺς ἕως τὸ βάθος τοῦ ναοῦ τῆς τέχνης,—τὸ βάθος ποῦ εἶνε προωρισμένη νὰ ἀντιληφθῇ αὐτὴ,—θὰ ἐξέλθῃ εἰς τὸν κόσμον ὡρισμένως μὲ πολλὰς καλλιτεχνικὰς εὐλογίας. Τελευταῖα, ὁ κ. Σκλάβος, μουσικὸς ἄρτιος, μὲ μέλλον συνθέτου, ὑπὸ σκηνικὴν καὶ ὑπὸ μουσικὴν ἔποψιν ἀνεδείχθη ἱκανώτατος, μὲ μεγάλας ἐλπίδας διὰ τὸ μέλλον.

Εἰρήνη Πολ. Δημητρακοπούλου

*

Ἡ Ἀθηναϊκὴ Μανδολινάτα ἐώρτασε καλλιτεχνικώτατα, ἀλλὰ καὶ ἐθνικώτατα τὴν ΚΕ' Μαρτίου. Ὡς ἀπὸ τετραετίας καθιέρωσε, ἔδωσε καὶ ἐφέτος ἐθνικὴν συναυλίαν ἐξ ἔργων Ἑλληνικῆς ἐμπνεύσεως Ἑλλήνων συνθετῶν. Τὰ ὡραῖα δημοτικὰ τραγούδια ἐμελοποιήθησαν τεχνικώτατα, ἐκτενέστεραι δὲ συνθέσεις ἐπὶ Ἑλληνικῶν μοτίβων ὑπὸ τύπον ραψωδιῶν ἐπαίχθησαν. Αἱ συνθέσεις ἦσαν τῶν κ. κ. Σαμόρα, Λάβδα, Λαυράγκα, Πολυκράτους, Νικολάρα, ὡς καὶ τῶν ἀειμνήστων Μαντζάρου, Καρρέρη καὶ Παριζίνη.

Ἡ ὀρχήστρα, ἣν δεξιώτατα διηύθυνεν ὁ κ. Λάβδας, ἐξετέλεσε μετ' ἐκτάκτου ἐπιτυχίας ὁλόκληρον τὸ πρόγραμμα, προκαλέσασα ζωηρότατον ἐνθουσιασμόν.

Ἡ Μανδολινάτα ἔδωσεν εἰς τὸν «Παρνασσὸν» καὶ μίαν ἔκτακτον συναυλίαν, καθ' ἣν ἔπαιξαν οἱ καθηγηταὶ καὶ ἡ ὀρχήστρα ἔργα ἀποκλειστικῶς τοῦ ἀποθανόντος Ἰταλοῦ μουσουργοῦ Μυνιέ, διευθυντοῦ τῆς Μανδολινάτας τῆς Βασιλομήτορος Μαργαρίτας, περὶ τοῦ ὁποίου ὡμίλησε ἐν ἀρχῇ ὁ πρόεδρος τῆς Μανδολινάτας κ. Καραβίας. Αἱ εἰσπράξεις θὰ ποσιαλοῦν εἰς Μιλάνον ὅπως διατεθοῦν ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ ἐράνου διὰ τὴν ἀνέγερσιν μνημείου εἰς τὸν πρὸ μηνὸς ἀποθανόντα ἐν Φλωρεντίᾳ μουσοεργὸν, ὅστις ἐκλασικοποίησε τὸ μανδολίνον, γράψας ἀπειρίαν συνθέσεων καὶ μελετῶν ἐπ' αὐτοῦ, καὶ τοῦ ὁποίου τὴν σχολὴν τόσον ἐπιτυχῶς ἐφήρμοσεν ἡ Μανδολινάτα.

*

Ὁ κ. Κ. Ψάχος ὡμίλησεν ἐν τῷ Ὠδείῳ περὶ τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς ὡς Ἐθνικοῦ κειμηλίου, καταδικάσας τὸ ἔρρινον τῆς φωνῆς, τὸ ἐκ τῆς ἀμαθείας προελθόν.

*

Ἡ κ. Κ. Παρρὲν ὡμίλησεν ἐν τῷ «Παρνασσῷ» περὶ τοῦ Λυκείου τῶν Ἑλληνίδων, ὅπερ τῇ πρωτοβουλίᾳ της ἱδρύεται, καὶ περὶ τῶν γυναικῶν εἰς τὰ γράμματα, τὰς ἐπιστήμας, τὰς τέχνας καὶ τὴν οἰκογένειαν.

*

Ὁ Ὑφηγητὴς τῆς δογματικῆς κ. Δ. Μπαλᾶνος ὡμίλησεν ἐν τῷ «Παρνασσῷ» περὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, θίξας πλεῖστα συναφῆ θρησκευτικὰ ζητήματα μετὰ σαφηνείας.

*

Ἡ ἕκτη καὶ τελευταία συναυλία τῆς ὀρχήστρας τοῦ Ὠδείου παρουσίασε ἐμφανέστερον τὴν ἐν τῷ ἱδρύματι τελουμένην ἐργασίαν, διότι κατεδείχθησαν αἱ πρόοδοι τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν. Ἐκ τῆς τάξεως τοῦ κ. Μάρσικ δύο μαθηταί, οἱ κ.κ. Γ. Σκλάβος καὶ Φ. Οἰκονομίδης, διηύθυναν δοκιμαστικῶς τὴν ὀρχήστραν, ὁ α' εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ Don Juan καὶ ὁ β' εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ Egmont. Δύο μαθήτριαι τῆς κ. Φωκᾶ, αἱ δεσποινίδες Ἀγελάστου καὶ Κωνσταντινίδου, ἐτραγούδησαν, ἰδίως ἡ δευτέρα μὲ πολλὴν τέχνην, ἡ δεσποινὶς Νέλλη Ραφαὴλ ἔπαιξεν ἐπὶ κλειδοκυμβάλου τῇ συνοδείᾳ ὀρχήστρας τὸ πλῆρες μελαγχολικοῦ λυρισμοῦ Concerto εἰς λὰ ἔλασσον (τὸ α' μέρος) τοῦ Γκρῆγκ, ἡ δεσποινὶς Κοψίδα ἔπαιξε βιολὶ μὲ πολλὴν ἐλευθερίαν καὶ αἴσθημα καὶ ἡ δεσποινὶς Πίστη καὶ ὁ κ. Πίνδιος ἔπαιξαν συνοδείᾳ ὀρχήστρας Ρουμπινστάϊν καὶ Τσαϊκόφσκη.

*

Ἀπέθανεν εἰς Παρισίους ὁ διάσημος χαράκτης Ροτὺ, ἀριστοτέχνης εἰς τὴν κατασκευὴν μεταλλίων. Τὰ σπουδαιότερα τῶν ἔργων του εἶνε τὸ πρὸς τιμὴν τοῦ Βίκτωρος Οὐγκὼ φιλοτεχνηθὲν μετάλλιον, εἰκονίζον τὴν Ἀθανασίαν καὶ ἡ «Σπορεὺς», χαραχθεῖσα ἐπὶ τῶν ἀργυρῶν Γαλλικῶν νομισμάτων.

*

Συναυλία Λαμπελέτ.

Ὁ κ. Γ. Λαμπελὲτ ἔδωσε εἰς τὸν «Παρνασσὸν» τὴν πρώτην του συναυλίαν, ἀποτελουμένην ἀποκλειστικῶς ἀπὸ ἔργα του. Τὸ πρόγραμμά του περιελόμβανε εἰς τὸ 1ον μέρος συνθέσεις κλασικὰς ὡς τὸ Menuet, τὴν «Φούγκαν» κτλ. καὶ εἰς τὸ δεύτερον καθαρῶς Ἑλληνικάς. Εἰς τὰς πρώτας διαβλέπει τις τὴν ἁπλότητα καὶ εἰλικρίνειαν τῆς ἀθανάτου σχολῆς τῶν Bach καὶ Mozart, εἰς τὰς δευτέρας ἀναφαίνεται ὁλόκληρη ἡ προσωπικότης τοῦ συνθέτου—καὶ αὐτὴ εἶνε ἡ πλέον ἐνδιαφέρουσα. Ὁ Λαμπελὲτ διὰ τῶν «Φιλιῶν» — τῆς «Μπαλάτας»—τῆς «Ἀνθοστεφάνωτης» καὶ τῆς «Γιορτῆς» ἀναγνωρίζεται ἐθνικὸς συνθέτης, ἀπαράμιλλος εἰς τὸ εἶδος του. Τὰ Ἑλληνικὰ μοτίβα του περικλείουν ὅλον τὸν καϋμὸν καὶ τὴν παθητικὴν χαρὰν τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς, οἱ χοροί του εἶναι χαρακτηριστικώτατοι, ἡ ἐναρμόνησις τῶν τραγουδιῶν του ὁμαλὴ καὶ φυσικωτάτη. Ἔπειτα τί δραματικὸν χρῶμα καὶ τί ὡραῖαι μεταπτώσεις! Μὲ πόσην τέχνην μεταπίπτει ἀπὸ τὴν χαρὰν στὴν λύπην καὶ ἀπὸ τὴν λύπην στὴν χαρὰν εἰς τὴν θαυμασίαν «Μπαλάτα» του καὶ τί ὑπερηφάνειαν καὶ μεγαλοπρέπειαν περικλείει ἡ «Ἀνθοστεφάνωτη» του!

Ὁ Λαμπελὲτ εἶναι συνθέτης ἐξ ἰδιοφυΐας, ἀληθὴς μουσικὸς, μοναδικὸς δὲ διὰ τὰ Δημώδη μας ᾄσματα. Κ' ἐκεῖ πρέπει νὰ μείνῃ. Ὡς «συνθέτης τραγουδιῶν» θὰ κάμῃ θαύματα.

Εὐχῆς ἔργον ὅμως θὰ εἶναι νὰ ἔχῃ πάντοτε στὸ πλευρόν του τὴν μεγάλην καλλιτέχνιδα κ. Φωκᾶ, διὰ νὰ διαπλάττῃ καὶ ἀναδεικνύῃ τὰ ἔργα του! *Α.Ι.Μ.*

*

Ὁ δωρήσας 300,000 φρ. διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ κτιρίου τῆς Ἐθν. Πινακοθήκης εἶνε ὁ κ. Μαρῖνος Κοργιαλένιος. Ἡ ἐπιτροπὴ τῆς Πινακοθήκης ἔχουσα ἤδη ἐξησφαλισμένας 100,000 ἐκ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ Ἀβέρωφ πρὸς τὸ Πολυτεχνεῖον καὶ 2,000 ἐτησίως πρὸς συντήρησιν τοῦ κτιρίου, θὰ προβῇ ταχέως εἰς τὴν ἀνέγερσιν αὐτοῦ.

ΛΑΖΑΡΟΣ ΣΩΧΟΣ

ΟΙ ΕΚΦΩΝΗΘΕΝΤΕΣ ΛΟΓΟΙ

Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀειμνήστου γλύπτου **Λαζάρου Σώχου,** *ἡ κοινότης Ὑστερνίων τῆς Τήνου, πενθοῦσα ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τοῦ διαπρεποῦς συμπολίτου αὐτῆς, ἐξέδωκε ψήφισμα, ἀπεφάσισε δὲ ὅπως φροντίδι αὐτῆς δημοσιευθῶσιν οἱ κατὰ τὴν κηδείαν τοῦ μακαρίτου καλλιτέχνου ἐκφωνηθέντες λόγοι.*

ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ ἐκφωνηθεὶς εἰς τὸν νεκρὸν τοῦ **Λαζάρου Σώχου,** Καθηγητοῦ τῆς Γλυπτικῆς ἐν τῷ Μετσ. Πολυτεχνείῳ, ὑπὸ ΑΛΕΞ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ, τῇ 22 Φεβρουαρίου 1911.

Περιπόθητε καὶ ἀγαπητὲ Λάζαρε,

Εἰς ἐμὲ, τὸν παιδικόν σου φίλον καὶ συμμαθητήν ποτε ἐν τῇ Καλλιτεχνικῇ τῶν Ἀθηνῶν Σχολῇ, ἔλαχεν ὁ πικρὸς κλῆρος ἵνα τὸ ὕστατον τὴν στιγμὴν ταύτην σὲ ἀποχαιρετίσω ἐκ μέρους τῶν συναδέλφων σου, μελῶν τοῦ «Συνδέσμου Ἑλλήνων Καλλιτεχνῶν», οὗ σὺ ἦσο ἐκ τῶν πρώτων ἱδρυτῶν καὶ μέλος περιφανέστατον.

Ἐκεῖ ἐν μέσῳ ἡμῶν προχθὲς ἀκόμη διέλαμπεν ἡ γλυκεῖα καὶ τόσον συμπαθὴς φυσιογνωμία σου καὶ ἀντήχει ἡ ὀξεῖα καὶ θερμή σου φωνή, πάντες δὲ μετὰ σεβασμοῦ ἠκούαμεν τὴν γνώμην σου, γνώμην πολυπείρου καὶ εἰλικρινοῦς καλλιτέχνου.

Τίς ποτε θὰ ἐφαντάζετο ὅτι τόσον ταχέως θὰ μᾶς ἐγκαταλίπῃς καὶ ὅτι οὐδέποτε πλέον ἡ χείρ σου ἡ θερμουργὸς θὰ κινήσῃ τὸν πηλὸν, οὐδὲ θὰ ἐμψυχώσῃ πλέον τὸ μάρμαρον καὶ τὸν χαλκόν!

Καὶ ἤδη κατὰ τὴν ὀδυνηρὰν ταύτην στιγμὴν, καθ' ἣν ὁ θάνατος ἐπισφραγίζει τοσοῦτον μακρὸν καὶ γόνιμον βίον, βίον παραγωγῆς καὶ ἐμπνεύσεως, ἤδη, λέγομεν, ἡ διάνοια ἡμῶν ὡς ἀστραπὴ διατρέχει τὸ φαεινόν σου καλλιτεχνικὸν στάδιον καὶ σὲ παρακολουθεῖ ἀπὸ τῶν πρώτων βημάτων μέχρι τῆς τελευταίας σου χθὲς πνοῆς, νοερῶς δὲ ἀνεγείρομεν διὰ τῶν ἔργων σου τρόπαιον μεγαλοπρεπὲς ἐπὶ τοῦ τάφου σου, τρόπαιον ὅπερ θὰ παραμείνῃ ἐς ἀεὶ ἀθάνατον μαρτύριον τῆς ἰδιοφυΐας καὶ τοῦ πνεύματός σου!

Καὶ νῦν ποίαν στιγμὴν τοῦ βίου αὐτοῦ νὰ μὴ ἀναπολήσω; ποῖον δημιούργημα τῆς ἐμπνεύσεως τοῦ Λαζάρου Σώχου νὰ μὴ ἐξάρω κατὰ τὸν ὀδυνηρότατον τοῦτον ἀπολογισμὸν τοῦ ὑστάτου ἀποχωρισμοῦ;

Τὸν ἐνθυμοῦμαι νεαρὸν καὶ εὔελπιν μαθητὴν ἐν τῇ ἐνταῦθα Καλλιτεχν. Σχολῇ. Ἀκαταπόνητος καὶ φιλοπονώτατος, δὲν ἐφρόντιζε οὐδὲ κἂν περὶ τῆς τροφῆς του, ἀλλ' ἐνῷ πάντες ἀπήρχοντο ὅπως προγευματίσωσιν, αὐτὸς κατάκλειστος καὶ μόνος ἐξηκολούθει ἐργαζόμενος καὶ ἀντιγράφων ὁτὲ μὲν τὸν «Βάκχον», ὁτὲ δὲ τὸν «Κοιμώμενον Φαῦνον».

Μετά τινα ἔτη τὸν ἐπανεῖδον ἐν Παρισίοις, ὅπου πλησίον τοῦ Λέοντος τοῦ Belfort εἶχεν ἱδρύσει τὸ ἐργαστήριόν του. Μαθητὴς τότε τοῦ Μερσιέ, καλλιτέχνης βραδύτερον ἀνεξάρτητος, εἰργάζετο καὶ ἐδημιούργει νυχθημερὸν, ἐν δὲ τῷ «Salon» ἔδρεπε τὰς πρώτας του καλλιτεχνικὰς δάφνας.

Κατὰ τὴν Παγκόσμιον Ἔκθεσιν του 1900 ὁ Σῶχος διὰ τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Κολοκοτρώνη ἐξυψοῦται εἰς ἐθνικὸν καλλιτέχνην. Ὁ ἀνδριὰς ἐκεῖνος εἶνε μία ἐποποιΐα. Ὁ Κολοκοτρώνης του εἶνε τὸ κορύφωμα τῆς καλλιτεχνικῆς του δράσεως.

Χάρις δὲ εἰς τὴν γενναιοδωρίαν καὶ ἀφιλοκέρδειαν τοῦ διαπρεποῦς Τηνίου καλλιτέχνου καὶ ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν κοσμεῖται σήμερον διὰ τοῦ θαυμαστοῦ τούτου μνημείου, ὅπερ τιμᾷ τὴν Ἑλληνικὴν Τέχνην.

Ὁ Λάζαρος Σῶχος ἐδέχθη νὰ ἐπιστατήσῃ τὴν εἰς χαλκὸν κατασκευὴν δευτέρου ἀντιτύπου, ὑπερανθρώπως κοπιάσας τότε χωρὶς οὐδεμίαν ἀμοιβὴν νὰ δεχθῇ.

Ἐπανελθὼν μετὰ δεκατετραετῆ σχεδὸν βίον ἐν τῇ ξένῃ εἰς τὴν γεννέτειραν ἀναλαμβάνει τὴν ἀναστύλωσιν τοῦ Λεοντος τῆς Χαιρωνείας, τὸ δ' ὑπέροχον ἐκεῖνο μνημεῖον τῆς ἀποφράδος ἡρωϊκῆς ἥττης τῶν Ἑλλήνων δὲν ἠδύνατο νὰ τύχῃ ἱκανωτέρου καὶ ἐμπειροτέρου ἀναστυλωτοῦ.

Ἐν τῷ μεταξὺ πλεῖσται σπουδαὶ, προτομαὶ καὶ μνημεῖα ἐξέρχονται τοῦ ἐργαστηρίου του, ἡ δὲ Πολιτεία ἡ ἑλληνικὴ ἀμείβουσα τὴν ἀξίαν καὶ ἱκανότητα αὐτοῦ διορίζει τὸν Σῶχον καθηγητὴν τῆς Γλυπτικῆς ἐν τῇ Σχολῇ τῶν Καλῶν τεχνῶν. Πλὴν, φεῦ! μετ' ὀλίγα ἔτη ἰδοὺ ὅτι βάσκανος σήμερον δαίμων θραύει τὸ νῆμα τῆς ζωῆς τοῦ μεγάλου καλλιτέχνου καὶ ἀπορφανίζει οὕτω προώρως καὶ δυσαναπλήρωτος τὴν Σχολὴν ἡμῶν τοιούτου πολυτίμου καὶ ἱκανοῦ διδασκάλου!

Ἀλλ' ἤδη πρέπει ν' ἀποχωρισθῶμεν διὰ παντὸς, ἀγαπητέ μοι Λάζαρε! Χαῖρε δὲ, διότι ἡ ψυχή σου εἰσέρχεται εἰς τὸν φωτεινὸν ἐκεῖνον λειμῶνα ὅπου θὰ συναντήσῃ τὸν Φειδίαν μετὰ Μύρωνος καὶ τοῦ Κανόβα καὶ τὸν Λεονάρδον ντὰ Βίντσι μετὰ τοῦ Πραξιτέλους καὶ Τορβάλδσεν. Τί εὐτυχὴς ἡ διατριβὴ μεταξὺ τοιούτων μεγάλων καλλιτεχνῶν!

Δι' ἡμᾶς, διὰ τὴν Πατρίδα ὁ θάνατός σου εἶνε ἀληθὴς ἐθνικὴ συμφορὰ, διότι οἱ καλλιτέχναι εἶνε διὰ μίαν φυλὴν ὅ,τι οἱ πολύτιμοι λίθοι ἐντὸς τῶν πετρωμάτων τῆς γῆς. Αὐτοὶ συγκεντροῦσιν ὅλην τὴν λάμψιν, τὴν ζωὴν καὶ πρωτοτυπίαν ἑνὸς λαοῦ. Ἄνευ καλλιτεχνῶν τὰ ἔθνη θ' ἀντιπαρήρχοντο ἐπὶ τῆς γῆς χωρὶς ν' ἀφήνωσιν οὐδὲν ἴχνος τῆς διαβάσεώς των...

Διὰ τοῦτο δέχθητι τὰ δάκρυά μας ὡς τελευταῖον φόρον εὐγνωμοσύνης πρὸς τὴν εὐγενῆ σου καὶ ἐμπνευσμένην ψυχήν! Γαῖαν ἔχοις ἐλαφράν, Λάζαρε Σῶχε.

Λόγος ΙΩ. ΣΙΓΑΛΑ, δικηγόρου

εἰς τὸν **Λάζαρον Σῶχον.**

Εἰς ἐμὲ τὸν θαυμαστὴν τοῦ ἐξόχου συμπολίτου μου ἔλαχεν ὁ κλῆρος καὶ ἐδόθη ἡ ἐντολὴ ὑπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ παροικίας τῶν Τηνίων ν' ἀπεικονίσω τὰς ἀρετάς του, τὰς ἀποτελούσας διδακτικὸν καὶ ἀξιομίμητον παράδειγμα διὰ τοὺς ἐπιζῶντας καὶ νὰ ἐξυμνήσω τὴν ἀγαθότητα καὶ εὐγένειαν τῶν αἰσθημάτων του, τὴν κατοπτριζομένην εἰς τὴν γαληνιαίαν μορφήν του καὶ τοὺς πάντοτε γλυκεῖς καὶ λάμποντας ὀφθαλμούς του, τοὺς προδίδοντας ἀγανάκτησιν τῆς ψυχῆς του μόνον κατὰ τῆς ἀφιλοπατρίας, τοῦ ἐγωϊσμοῦ, τῆς ἰδιοτελείας, τῆς ματαιότητος καὶ πολυτελείας, τῶν μεγάλων τούτων μολυσμάτων τῆς συγχρόνου κοινωνίας, ἅτινα ἐκθηλύνουσι τὴν ζωήν, ρυπαίνουσι καὶ ταπεινοῦσι τὸ πνεῦμα, γεννῶσι τὴν διαφθορὰν καὶ τὸ ἔγκλημα καὶ κατεργάζονται τὴν δυστυχίαν ἡμῶν αὐτῶν. Κατὰ τοῦ ρύπου τούτου τῆς ψυχῆς, κατὰ τῆς μολύνσεως ταύτης τοῦ πνεύματος ἐξανίστατο ὁ πάντοτε μειλίχιος καλλιτέχνης, ὅστις καθ' ὅλον τὸν βίον δὲν ἀπέδειξεν ἢ ἐνθουσιώδη λατρείαν διὰ τὸ ἀληθές, διὰ τὸ καλὸν καὶ ἀποστροφὴν πρὸς πᾶν μάταιον καὶ εὐτελές. Καὶ ὁλόκληρος ὁ βίος του ἦτο σύμφωνος πρὸς τὰς ἰδέας καὶ τὰ αἰσθήματά του καὶ δι' αὐτὸ ἀπέβη ἔξοχος οὐ μόνον ὡς καλλιτέχνης, ἀλλὰ καὶ ὡς πολίτης. Διὰ τὸν Λάζαρον Σῶχον δὲν θὰ ἔλεγεν ὁ μέγας τραγικὸς τῆς ἀρχαιότητος ὅτι εἶναι σκιᾶς ὄναρ ὡς ἄνθρωπος, διότι τὸν ἀπραγέντα ἐκ τοῦ μέσου ἡμῶν ἐν ἀρχῇ σχεδὸν τῆς δρασεώς του ἀπετέλει πᾶν εὐγενὲς, καλὸν καὶ ἀληθὲς καθ' ὁμοίωσιν τοῦ Θείου, καὶ ὅ,τι εἶναι θεῖον, δὲν εἶναι πρόσκαιρον,

οὐδὲ μάταιον, ἀλλ' ἐπίζῃ, διδάσκει, ἠθικοποιεῖ, φωτίζει καὶ μετὰ θάνατον καὶ ἀνυψοῖ τὸν ἄνθρωπον μέχρι τοῦ αἰωνίου. Διὰ τὸν Λάζαρον Σῶχον δὲν θὰ ἔλεγε καὶ ὁ μέγας Ἐκκλησιαστὴς «ματαιότης ματαιοτήτων», διότι καθ' ὅλον τὸν βίον του ἀπέδειξεν ἀποστροφὴν καὶ περιφρόνησιν πρὸς τὰς ματαίας καὶ ταπεινὰς ἀπολαύσεις, πρὸς τὴν πολυτέλειαν καὶ τὸν ἐγωϊσμὸν καὶ ἀφ' οὗ πάντα ταῦτα ἀπεστρέφετο δὲν ἠδύνατο ἢ νὰ ᾖναι ἀδιάφορος πρὸς τὸν πλοῦτον, ἀπαρνητὴς ἑαυτοῦ ζῶν διὰ τοὺς ἄλλους, τοὺς προσφεύγοντας εἰς αὐτόν, καὶ ἐνθουσιώδης δί' ὅ,τι εὐγενὲς καὶ ὑψηλόν.

Δι' αὐτὸ ἔζησε καὶ ἔδρασεν ἐπιζήλως καὶ ὡς φιλάνθρωπος Χριστιανός, καὶ ὡς φιλόπατρις Ἕλλην καὶ Τήνιος καὶ ὡς μέγας καλλιτέχνης καὶ ἐν ἔργοις καὶ ἐν αἰσθήμασι. Καὶ ἐνθυμίζω τὴν ἀγγελικὴν ἀγαθότητα καὶ εὐγένειαν τῆς ψυχῆς του, διότι διὰ τὸν ἀληθῆ καλλιτέχνην δὲν ἀρκεῖ ἡ εὐφυΐα, ἀλλ' ἀπαιτεῖται καὶ ἀρετὴ διὰ νὰ αἰσθάνηται καὶ ἐνθουσιᾷ ὑπὲρ τοῦ καλοῦ, ὅπερ τότε στέφει μὲ δόξαν οὐ μόνον τὴν τέχνην, ἀλλὰ καὶ τὸ αἴσθημα, οὐ μόνον τὸν νοῦν ἀλλὰ καὶ τὴν καρδίαν. Τότε ἡ τέχνη οὐ μόνον τέρπει, ἀλλὰ καὶ ὁμιλεῖ καὶ διδάσκει. Τότε τὸ ψυχρὸν μάρμαρον ἐμψυχοῦται εἰς Γαλάτειαν, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ καλλιτέχνης μεταδίδει μετὰ τῆς εὐφυΐας του καὶ τὴν ψυχήν του. Μὴ θὰ ἠδύνατο ὁ Ραφαὴλ νὰ γράψῃ τὴν Παναγίαν ἢ ὁ Πραξιτέλης νὰ πλάσῃ τὸν Ἑρμῆν ἐὰν ἐν ἀμφοτέροις δὲν ὑπῆρχε περίσσεια αἰσθήματος, ὥστε νὰ μεταδοθῇ τοῦτο καὶ εἰς τὰ ἔργα των; Δι' αὐτὸ καὶ τὰ ἔργα τοῦ ἐξόχου καλλιτέχνου, τοῦ τιμήσαντος τὴν σύγχρονον Ἑλληνικὴν τέχνην, διακρίνονται καὶ θαυμάζονται οὐ μόνον διὰ τὴν λεπτότητα τῆς τέχνης ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ζωὴν καὶ τὸ αἴσθημα, ὅπερ μετέδωκεν αὐτοῖς ἡ μεγάλη εἰς αἰσθήματα ψυχὴ αὐτοῦ. Ἀλλὰ δι' αὐτὸ ἔτι μᾶλλον δι' ἡμᾶς, τοὺς γνωρίσαντας ἐκ τοῦ σύνεγγυς, διὰ τὸν γεννήσαντα αὐτὸν Πάνορμον, διὰ τὴν ἐκθρέψασαν Τῆνον καὶ διὰ τὸν Ἑλληνισμόν, τὸν ὁποῖον ἐλάτρευε ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ τῆς μεγάλης καρδίας, ἀποβαίνει ὀδυνηρὸς ὁ θάνατος αὐτοῦ, ὁ ἀποστερήσας καὶ τὴν ἐν Ἑλλάδι καλλιτεχνίαν μετὰ τοὺς ἑτέρους δύο Τηνίους καλλιτέχνας Γκύζην καὶ Λύτραν, τοῦ ἐξόχου καὶ εὐγενοῦς μυσταγωγοῦ αὐτῆς.

Πρὸ 10 ἔτι ἡμερῶν ἦτο ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ζωῆς καὶ ἐν ὅλῃ τῇ δράσει του καὶ ἐχρειάσθη ὁ τυφλὸς καὶ ἀπαίσιος θάνατος ἵνα ἀποσπάσῃ ἀφ' ἡμῶν πρὶν ἢ συμπληρώσῃ τὴν ἔνδοξον καλλιτεχνικὴν στεδιοδρομίαν του καὶ τὴν εὐγενῆ καὶ φιλάνθρωπον δρᾶσιν του. Τόν ἀφήρπασεν ἀπὸ τὴν ζωὴν ὡς στρατιώτην ἀπὸ τὸ πεδίον τῆς μάχης καὶ μᾶς ἀφῆκεν ἐν τῷ μέσῳ τῆς δόξης του χωρὶς ἡ ἐλαχίστη πτῶσις νὰ μειώσῃ τὴν λάμψιν τῆς ὑψηλόφρονος ζωῆς του, καὶ λέγω ὑψηλόφρονος, διότι μεθ' ὅλον τὸν σεμνὸν μετὰ ταπεινοφροσύνης βίον του ἐδικαιοῦτο νὰ ἦναι ὑψηλόφρων διὰ τὸν βίον, ὃν αὐτὸς οὗτος ἐδημιούργησε διὰ τῆς ἀδιαλείπτου ἐργασίας, διὰ τῆς ἰσχυρᾶς θελήσεως καὶ τῆς ἰδιοφυΐας του. Ὑπῆρξεν ἐργάτης τῆς τέχνης καὶ δὲν ὤφειλεν εἰμὴ εἰς τοὺς ἐπιμόνους καὶ πολυετεῖς μόχθους του καὶ εἰς τὴν μεγάλην φιλοτιμίαν του ὅ,τι ἐγένετο καὶ ὅ,τι ὑπέσχετο ἔτι νὰ γείνῃ.

Υἱὸς πτωχὸς ἀγροτῶν ἐγεννήθη ἐν τῷ λεπτογείῳ, ἀλλὰ καὶ εὐάνδρῳ χωρίῳ τῶν Ὑστερνίων τῆς Τήνου, ἔνθα τὴν ἀχαριστίαν τῆς γῆς ἀναπληροῖ ἡ εὐφυΐα καὶ ἡ ἐπίμονος δραστηριότης τῶν ἀνθρώπων. Ἐπεῖ ζῶσιν οἱ κάτοικοι μὲ λιτότητα, ἀλλὰ καὶ περίσσειαν καλαισθησίας καὶ λατρείας πρὸς τὴν τέχνην, ἥτις ἀπὸ τῆς ἀνεξαρτησίας της Ἑλλάδος ἔστησε τὸν ἔνδοξον θρόνον της καὶ ἐκράτησε ζηλοτύπως τὰ σκῆπτρα τῆς προϊούσης ἐν Ἑλλάδι γλυπτικῆς ἐν τῷ δήμῳ Πανόρμου, ἐξ οὗ ἐξώρμησαν ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἀνατολὴν αὐτοδίδακτοι τεχνῖται καὶ ἔξοχοι καλλιτέχναι, οἷοι καὶ ὁ Χαλεπᾶς, ὁ Φιλιππότης, ὁ Καπαριᾶς, οἱ Λυρῖται, ὁ Βούλγαρης καὶ πλεῖστοι ἄλλοι προάγοντες καὶ ἐκπροσωποῦντες τὴν ἑλληνικὴν καλλιτεχνίαν οὐ μόνον ἐν Ἑλλάδι καὶ Τουρκίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν Ρουμανίᾳ καὶ Ρωσσίᾳ καὶ ἄνευ τῶν ὁποίων ἡ ἑλληνικὴ καλλιτεχνία μέχρις ἐσχάτων ἂν δὲν ἦτο ἄγνωστος, θὰ ἦτο πάντως εἰς νηπιώδη κατάστασιν. Ἐν τοιαύτῃ κοινωνίᾳ γεννηθεὶς ὁ ἔνδοξος νεκρὸς καὶ στερηθεὶς τῆς πατρικῆς στοργῆς καὶ προστασίας, ἥτις καθοδηγεῖ καὶ ἀνυψοῖ τὴν ψυχὴν τοῦ παιδὸς καὶ προπαρασκευάζει τὸν ἄνδρα ἀνεπλήρωσε διὰ τῆς φιλοτιμίας καὶ τοῦ προοδευτικοῦ πνεύματός του διαφυγὼν ὅλα τὰ ἐμπόδια καὶ ἀνυψωθεὶς μέχρι τῆς δόξης, τὴν ὁποίαν οὐδ' ὁ πρόωρος θάνατος θὰ δυνηθῇ ν' ἀφαιρέσῃ, διότι ὑπῆρξεν ἀγαθὸς ὡς παῖς, ἀπέριττος καὶ γλυκὺς ὡς ἀγρότης, εἰλικρινὴς καὶ εὐθὺς ὡς σπάνιος πολίτης, φιλάνθρωπος καὶ ἐλεήμων ὡς ἀληθὴς χριστιανός, ἀλλὰ πρὸ πάντων φιλόπατρις μέχρις αὐτοθυσίας ὡς Ἕλλην τοῦ 21 καὶ ἔξοχος ὡς καλλιτέχνης, ἐνθουσιῶν διὰ πᾶσαν ὑψηλὴν ἰδέαν καὶ λατρεύων τὰς εὐγενεῖς πράξεις.

Ἀπορφανισθεὶς εἰς ἡλικίαν 9 μόλις ἐτῶν καὶ φέρων τὸ βάρος τῆς ζωῆς ἑαυτοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας του καὶ τὴν εὐθύνην τοῦ μέλλοντός του μετέβη παρὰ θείῳ του λιθοξόῳ ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐκεῖ ἐνῷ εἰργάζετο διὰ νὰ πορίζηται τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀπέδειξε προώρως τὴν ἔμφυτον κλίσιν πρὸς τὴν καλλιτεχνίαν καὶ τὴν παιδείαν, διότι μεθ' ὅλον τὸν κάματον τοῦ σώματος ἠκολούθει καὶ τὰ γράμματα κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη, κατόπιν δὲ διὰ τῆς ἐπιμονῆς καὶ ὑπομονῆς του εἰσήχθη χάρις καὶ τῷ ἀγαθῷ θείῳ του εἰς τὴν ἀκμάζουσαν τότε ἐν Σταυροδρομίῳ καλλιτεχνικὴν σχολὴν τοῦ Γάλλου Quilement, καὶ ἐκεῖ τόχιστα διεκρίθη καὶ ἐπέσυρε τὴν προσοχὴν καὶ θαυμασμὸν τοῦ διευθυντοῦ καὶ τῶν διδασκάλων διὰ τὴν καταπληκτικὴν πρόοδόν του εἰς τὴν πλαστικὴν καὶ τὴν ἰχνογραφίαν. Τότε ἐγνωρίσθη καὶ μετὰ τῆς ἐν τῇ αὐτῇ σχολῇ μαθητρίας τῆς ὄντως εὐγενοῦς Θηρεσίας Γ. Ζαρίφη, ἤδη ἐριτίμου κυρίας Α. Βλαστοῦ, ἥτις βραδύτερον ἀπέβη καὶ προστάτης ἄγγελος, χειραγωγήσας τὸν νεαρὸν καὶ εὔελπιν καλλιτέχνην μας εἰς τὰ ἄδυτα τῆς τέχνης, διότι ἀποθανόντος τοῦ Quilement καὶ διαλυθείσης τῆς σχολῆς αὐτοῦ, ὁ φιλομαθὴς παῖς ἀψάμενος τῶν θελγήτρων τῆς τέχνης καὶ μὴ ὑπολογίζων τὰ προσκόμματα ἔσπευδεν εἰς Ἀθήνας, ἔνθα ἐμαθήτευσε παρὰ τῷ Δρόσῃ ἀντὶ εὐτελοῦς ἡμερομισθίου προτιμήσας καὶ πάλιν νὰ ὑποβάλῃ τὸ σῶμα εἰς δεινὰς στερήσεις καὶ ἀτρύτους κόπους ὅπως ἀναπτύξῃ τὸ πνεῦμα καὶ μορφώσῃ τὴν ψυχὴν καὶ πρὸς τοῦτο, ἐνῷ εἰργάζετο παρὰ τῷ Δρόσῃ, ἐφοίτα καὶ εἰς τὴν σχολὴν τῶν Καλῶν τεχνῶν ἀκολουθῶν καὶ μαθήματα ζωγραφικῆς ὑπὸ τὸν Λύτραν. Οὕτως, ἐν μέσῳ ἀδιαλείπτων στερήσεων καὶ μόχθων ὑπερανθρώπων, λέγει ὁ βιογράφος αὐτοῦ, κατώρθωσεν ὁ ἁρπὸς καὶ λεπτοφυὴς σπουδαστὴς νὰ περατώσῃ τὰς ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ σπουδάς του ἀριστεύων πάντοτε ἔν τε τῇ γλυπτικῇ καὶ ζωγραφικῇ καὶ ἐπισύρων τὸν θαυμασμὸν καὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν διδασκάλων του.

Τὸ ἀληθὲς ὅμως εἶναι ὅτι κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ φοιτήσεώς του ἐπεφάνη ὁ προστάτης ἄγγελος ἐν τῷ προσώπῳ τῆς παιδικῆς συμμαθητρίας του, τῆς τότε δεσποίνης Α. Βλαστοῦ, ἥτις διερχομένη κατὰ τὸ 1881 τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐπισκεψαμένη τὰς αἰθούσας τοῦ Πολυτεχνείου συνήντησεν ἐκ τυχης τὸν σεμνὸν καὶ αἰδήμονα νεανίσκον ἀφοσιωμένον εἰς τὴν λατρείαν καὶ μελέτην τῆς τέχνης καὶ τότε ἐμπνευσμένη ἀπὸ τὰς καλὰς τέχνας καὶ συγκεκινημένη διὰ τὰς προόδους καὶ ἐπίδοσιν τοῦ ἄλλοτε συμμαθητοῦ της προσηνέχθη νὰ χορηγῇ χρηματικὸν ἐπίδομα μέχρις ἀποπερατώσεως τῶν σπουδῶν του, μεθ' ὃ καὶ πλήρης πεποιθήσεως διὰ τὸ μέλλον ἀπέστειλε γενναιόφρονι δαπάνῃ της τὸν ἀριστεύσαντα ἀπόφοιτον τοῦ Πολυτεχνείου εἰς Παρισίους, ἔνθα κατ' ἀρχὰς εἰσήχθη εἰς τὴν «École des Arts decoratifs» καὶ τάχιστα διακριθεὶς εἰς τὴν ἀνωτάτην καλλιτεχνικὴν τῆς Γαλλίας (École des Beaux Arts) ἀφ' οὗ προηγουμένως ὑποστὰς τὴν συνήθη δοκιμασίαν ἐπρώτευσε μεταξὺ 97 γάλλων καὶ ξένων συναγωνισθέντων μετ' αὐτοῦ.

Καὶ ἐν Παρισίοις καθ' ὅλην τὴν μαθητείαν του ἐν ἀμφοτέραις ταῖς σχολαῖς διεκρίνετο πάντοτε καὶ ἠρίστευε λαβὼν εἰς τοὺς διαγωνισμοὺς 17 ἐν ὅλῳ βραβεῖα καὶ μετάλλια προόδου. Τοιαῦτα δὲ πάντοτε δείγματα τῆς ἐξόχου καλλιτεχνικῆς ἰδιοφυΐας του παρεῖχεν ἀλλεπάλληλα, ὥστε οἱ αὐτόθι διάσημοι γλύπται Φλοκὲ καὶ Μερσιὲ ἤνοιξαν εἰς τὸν Ἕλληνα καλλιτέχνην τὴν ἐλευθέραν εἴσοδον τῶν σπουδαστηρίων των καὶ ἐτίμων αὐτὸν διὰ τῆς ἀναστροφῆς των ἀποδίδοντες οὕτως εἰς αὐτὸν ἐπίζηλον τιμήν, μὴ ἀπονενομομένην ὑπ' αὐτῶν οὐδ' εἰς Γάλλους καλλιτέχνας.

Μαθητὴς ὢν τοῦ ἐνταῦθα Πολυτεχνείου ἐξεπόνησε τὸν Περσέα φέροντα τὴν κεφαλὴν τῆς Μεδούσης, βραβευθέντα κατὰ τὸν Θωμαΐδειον διαγωνισμὸν τοῦ 1884, καὶ τὸν Ὀδυσσέα ἀναγνωριζόμενον ὑπὸ τοῦ κυνός του. Ἐν Γαλλίᾳ ἐφιλοτέχνησε πλεῖστα ἔργα διακριθέντα διὰ τὴν ἐμπνευσιν, λεπτότητα καὶ χάριν τῆς τέχνης καὶ πάντα σχεδὸν βραβευθέντα ἐν οἷς καὶ τὰ ὑποβληθέντα εἰς τὴν τελευταίαν Ὀλυμπιακὴν Ἔκθεσιν. Ἐν τῷ Salon τῶν Παρισίων τὸ 1890 ἐτιμήθη διὰ τοῦ πρώτου βραβείου ἐν χαριέστατον πρόπλασμα αὐτοῦ «La Muse de retour sur l'Acropole» τὸ ὁποῖον πολλὰ γαλλικὰ φύλλα καὶ ἰδίως ἡ «Revue des Beaux Arts» ἐκτενῶς καὶ εὐμενέστατα ἐκριναν. Ἀλλ' ἐκεῖνα κατ' ἐξοχὴν τὰ ἔργα ἅτινα ἐστεφέωσαν τὴν φήμην ἀρτίου καὶ δημιουργικοῦ καλλιτέχνου, κεκτημένου σπανίους θησαυροὺς ἐμπνεύσεως καὶ σμίλην θαυμασίως πρὸς αὐτοὺς ἐφάμιλλον εἶναι τὸ μνημεῖον τοῦ Βύρωνος ἀριστεῦσαν εἰς τὸν ἐπὶ τούτῳ διαγωνισμὸν καὶ τυχὸν τοῦ δισχιλιοδράχμου βραβείου καὶ ὁ ἀνδριὰς τοῦ ἐνδόξου καὶ δαφνοστεφοῦς στρατάρχου, βραβευθεὶς καὶ οὗτος διὰ πρώτου βραβείου κατὰ τὸν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῆς Ρώμης ἐπὶ τούτῳ γενόμενον διαγωνισμόν.

Μαθητοῦ δ' ἔτι ὄντος τοῦ Λαζ. Σώχου ἐν Παρισίοις ἔλεγε περὶ αὐτοῦ ὁ Μερσιὲ «Αὐτὸ τὸ παληόπαιδο θὰ φέρῃ ἐπανάστασιν εἰς τὴν τέχνην». Ὑπονοῶν μὲ τοῦτο τὴν ὀξεῖαν ἀντίληψιν, τὴν τελείαν σύλληψιν τῆς καλλιτεχνικῆς ἰδέας καὶ τὴν ὑπέροχον καὶ ἐλευθέραν ἀποτύπωσιν αὐτῆς. Εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν θεμάτων ἐνεπνέετο τὸ φιλελεύθερον πνεῦμα του πάντοτε ὑπὸ ἐνθέρμου φιλοπατρίας καὶ εὐγενείας αἰσθημάτων, διὸ καὶ ἀπετύπωσε τὸ ἔξοχον καὶ μεγαλοπρεπὲς ἔργον τοῦ Κολοκοτρώνη ὅσον καὶ ἡ ἐθνικὴ ἰδέα, ἣν ἐξεπροσώπει ὁ μέγας στρατάρχης, δι' αὐτὸ δὲ καὶ ἐσχάτως ἔτι ἐτιμήθη ὁ καλλιτέχνης μὲ τὸ Οἰκονόμειον βραβεῖον. Ἕτερον ἔργον πλούσιον κατὰ τὴν σύλληψιν τῆς ἰδέας διαιωνίζον τὸν σύγχρονον ἡρωϊσμὸν εἶναι τὸ τοῦ ἐθνομάρτυρος Π. Μελᾶ, καὶ τὸ μνημεῖον τοῦ Ν. Ζαρίφη, πατρὸς τῆς εὐγενοῦς προστάτιδός του, ἐν τοῖς ὁποίοις καταφαίνεται καὶ ὁ ἐξ εὐγνωμοσύνης καὶ φιλοπατρίας ἐνθουσιασμὸς τοῦ καλλιτέχνου. Ἔτι μᾶλλον δὲ συνέδεσε τὸ ὄνομά του μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς καλλιτεχνίας διὰ τῶν ἐμπνευσμένων ἀναγλύφων κάτωθι τοῦ ἀνδριάντος Κολοκοτρώνη, διὰ τῆς συμπληρώσεως τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀρχαιοτήτων καὶ διὰ τῆς ἀναστηλώσεως τοῦ Λέοντος τῆς Χαιρωνείας. Ἀντάξια τῆς καλλιτεχνικῆς ἀξίας του εἶναι καὶ τὰ τελευταῖα ἔργα του, καὶ ἰδίᾳ τὸ μνημεῖον τοῦ Α. Συγγροῦ, ἀριστουργημα τέχνης καὶ συλλήψεως, ἀποσταλὲν ἤδη εἰς τὴν διεθνῆ ἔκθεσιν τῆς Ρώμης, καὶ αἱ προτομαὶ τῶν ἐξεχόντων παρ' ἡμῖν ἀνδρῶν Κοντοσταύλου, Γεροκωστοπούλου, Τζιβανοπούλου καὶ τοῦ ἐθνικόφρονος καὶ σοφοῦ διδασκάλου Γεωρ. Μιστριώτου, οἵτινες μόνον εἰς τὸν ἔνδοξον καλλιτέχνην ἀπέθετον τὴν πεποίθησιν τῆς πιστῆς καὶ ἐμπνευσμένης ἀποτυπώσεως καὶ ἐθεώρουν τιμὴν νὰ διαιωνισθῇ ἡ μορφὴ των ἀπὸ τὴν σμίλην αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ ὡς πατριώτης ὁ Λάζαρος Σῶχος δὲν ἦτο κατώτερος τοῦ καλλιτέχνου, διότι οὐ μόνον πάντοτε ἐμόχθει καὶ ἔδρα ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἰδέας, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1897, ὡς πρόεδρος τοῦ Συλλόγου τῶν ἐν Παρισίοις σπουδαστῶν, ἐνεθουσίασε πολλοὺς αὐτῶν καὶ κατῆλθεν ἐνταῦθα καὶ ἐπολέμησεν ἐν Δομοκῷ μετὰ τῶν ἐθελοντῶν ὑπὸ τὸν ἔνδοξον Γαριβάλδην μετὰ ἐνθουσιώδους ἡρωϊσμοῦ, ἐν ᾧ πλεῖστοι ἄλλοι καὶ νεώτεροι ἔτι αὐτοῦ, ὠφελούμενοι τῆς ἐνόχου ἀνοχῆς καὶ ἀκηδίας τῶν ἐν τέλει περιωρίζοντο κρίνοντες καὶ ἐπικρίνοντες μόνον ἐξ Ἀθηνῶν τὰ τοῦ ἐθνοκτόνου πολέμου, ὅστις βεβαίως θὰ εἶχεν ἄλλην ἔκβασιν, ἐὰν καὶ οἱ ἄρχοντες διηύθυνον αὐτὸν σωβαρῶς καὶ ἐθνικῶς καὶ οἱ στρατεύσιμοι νέοι ἐνεπνέοντο ὑπὸ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ τῆς φιλοπατρίας τοῦ Λαζάρου Σώχου, ὅστις ἀκριβῶς δι' αὐτὸ καὶ ὡς ἄγνοῶν τὴν τέχνην τῶν ἐπιτηδείων ἔμενε πάντοτε ξένος καὶ ἀδιάφορος εἰς τοὺς ἐπισήμους, οἵτινες καὶ σήμερον ἔτι μετὰ τὴν λεγομένην ἀνόρθωσιν δὲν ἔκριναν ἄξιον ἑαυτὸν νὰ συνοδεύσωσι κἂν εἰς τὴν τελευταίαν κατοικίαν του, ἂν μὴ τὸν ἔξοχον καλλιτέχνην τοὐλάχιστον τὸν ἔνθερμον πατριώτην, ἐν ᾧ δὲν ἀταξιοῦσι νὰ τιμῶσιν εὐτελεῖς κόλακας ἢ ματαιοδόξους πλουτοκράτας. Δι' αὐτὸ καὶ ἡ ἀρετὴ σπανίζει ἐν Ἑλλάδι ἀποθαρρυνομένη, καθ' ὅσον δὲν λατρεύεται ὑπὸ ἀγνῆς συνειδήσεως καὶ εὐγενοῦς ψυχῆς, οἵα ἡ τοῦ ἐξόχου καλλιτέχνου, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὸ δικαιοῦμαι καὶ ἐντεῦθεν ἔτι νὰ βροντοφωνήσω «κατάρα εἰς τὸ παράλυτον καὶ νεκρὸν Κράτος», ὅπερ ἐν ᾧ διαφθείρει τὸν Λαὸν διὰ τῆς ἀπαιδευσίας, τῆς ἀφορήτου φορολογίας καὶ τῆς παραδειγματικῆς ἀσεβείας πρὸς τοὺς νόμους, βραβεύει τὴν διαφθορὰν καὶ ἀντιπαρέρχεται ἀδιάφορος καὶ ἀσυγκίνητος πρὸ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς φιλοπατρίας.

Ἐὰν ἄλλως ἐφέροντο θὰ ἐτίμων ἑαυτούς, διότι διὰ τὸν Λάζαρον Σῶχον τὸν περιφρονήσαντα πάντοτε τὰς ἐπιδείξεις ἀρκεῖ ἡ τιμὴ καὶ ἡ λατρεία, ἣν συγκεκινημένοι ἀπονέμουσιν αὐτῷ οἱ πολυπληθεῖς ἄνδρες τῶν γραμμάτων καὶ θαυμασταὶ τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ καὶ τῆς μεγάλης καλλιτεχνικῆς ψυχῆς του.

Ἀγήρως ἔστω καὶ διδακτικὴ ἡ μνήμη του καὶ ἂν ὁ θάνατος ἀνήρπασεν αὐτὸν προώρως ἀπὸ τὴν δόξαν αἱ ἀρεταί του θὰ διατηρῶσι πάντοτε αὐτὸν ἐν μέσῳ ἡμῶν.

ΛΟΓΟΣ ἐπικήδειος ἐκφωνηθεὶς προχείρως ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ ναῷ εἰς τὸν νεκρὸν τοῦ ἀειμνήστου **Λαζάρου Σώχου** καλλιτέχνου

ὑπὸ τοῦ δικηγόρου κ. ΚΩΝΣΤ. Μ. ΒΙΔΑΛΗ

Κατάπληκτος ἀλλὰ καὶ συγκεκινημένος ἐκ τοῦ ἀπροόπτου ὅσον καὶ θλιβεροῦ τούτου συμβάντος, τοῦ θανάτου ἐνδόξου τέκνου τῆς ἰδιαιτέρας ἡμῶν πατρίδος τῆς Τήνου, Λαζάρου τοῦ Σώχου, ἐδίσταζον νὰ λάβω τὸν λόγον, φοβούμενος μήπως οἱ ἀσθενεῖς μου λόγοι μειώσωσι τὴν ἀξίαν τοῦ ἀνδρός· ὑπείκων ὅμως εἰς γενικὴν καὶ ὁμόθυμον ἀπαίτησιν τῆς ἐνταῦθα παροικίας τῶν Τηνίων καὶ δὴ τῆς Ἀδελφότητος αὐτῶν, ἧς ἐπίλεκτον ἀτετέλει μέλος ὁ μεταστάς, ἀναγκάζομαι νὰ ἀναλάβω τὸ σοβαρὸν τοῦτον λειτούργημα καὶ ἐπικαλούμενος τὴν ἐπιεικῆ κρίσιν τῆς σεβαστῆς τούτης ὁμηγύρεως νὰ ἀπαγγείλω σύντομον βιογραφικὴν νεκρολογίαν, ὡς ὕστατον ἀποχαιρετισμὸν πολυτίμου φίλου, ὃν τόσον προώρως καὶ ἀσπλάχνως ἀνήρπασεν ὁ τυφλὸς θάνατος ἀπὸ τῶν κόλπων ἡμῶν.

Ὁ Λάζαρος Σῶχος ἐγεννήθη κατὰ τὸ ἔτος 1862 ἐν τῷ μικρῷ χωρίῳ Ὑστέρνια τοῦ Δήμου Πανόρμου τῆς Τήνου, τῆς Νήσου ἐκείνης τῶν Κυκλάδων, ἥτις ἐγέννησε τοὺς Βιτάλας, τὸν Γκύζην, τὸν Λύτραν, τὸν Χα-

λεπᾶν, τὸν Φιλιππότην καὶ τόσους ἄλλους διασήμους καλλιτέχνας καὶ δικαίως δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ κοιτὶς τῆς νεωτέρας Καλλιτεχνίας. Πεπροικισμένος μὲ καλλιτεχνικὸν τάλαντον ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν τῆς Παλλάδος, φλεγόμενος ἐκ τῆς ἐπιθυμίας πρὸς ἐκμάθησιν τῆς ὡραίας τοῦ Φειδίου τέχνης. Ἡ ἐν τῇ γλυπτικῇ ἐπίδοσις του, συνδυαζομένη μὲ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ φύσιν, ἦτο τοιαύτη, ὥστε εὐθὺς εἵλκυσε τὴν ἀγάτην καὶ τὸν θαυμασμὸν τῶν ἐν τῇ σχολῇ τῶν Καλῶν Τεχνῶν καθηγητῶν του.

Τὰ ἐτήσια διαγωνίσματά του, στεφόμενα ὑπὸ θριάμβου, ἐδικαίωσαν τὴν ἐκτίμησιν τῶν Καθηγητῶν του. Αἱ ὑπέροχοι φύσεις δὲν σταματῶσι, ἀλλ' ἀείποτε ἐπιζητοῦσι τι πλέον ἐκείνου, ὅπερ κέκτηνται. Ὁ Λάζαρος Σῶχος, ἀριστοῦχος πλέον τοῦ Μετσοβείου Πολυτεχνείου, ἐζήτει εὐρυτέρους καλλιτεχνικοὺς ὁρίζοντας πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν ὀνείρων του. πρᾶγμα δυσχερὲς διὰ πάντα ἄλλον, εὐχερέστατον δι' αὐτόν. Τὸ τελευταῖον ἐξόχου τέχνης καὶ φαντασίας διαγώνισμα αὐτοῦ ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ, ὁ Περσεύς, εἵλκυσε τὴν ἐκτίμησιν τῆς τότε Κυβερνήσεως τοῦ ἀειμνήστου Θ. Διληγιόννη, ἥτις ἐξαπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὴν Ἑσπερίαν πρὸς τελειοποίησιν.

Διακριθεὶς ἐν τῇ προπαιδευτικῇ τῶν Παρισίων σχολῇ, ἀκωλύτως εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐκεῖ Μεγάλην τῶν Καλῶν Τεχνῶν Σχολήν, ἐν ᾗ τὴν πρώτην μεταξὺ τῶν μαθητῶν πάσης ἐθνότητος κατέλαβε θέσιν. Ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ, τῶν σπουδῶν, κατέστη γνωστὸς εἰς τὸν καλλιτεχνικὸν τῶν Παρισίων κόσμον, παρ' οὗ ἐξετιμᾶτο. Ἐφ' ᾧ ἡ σχολὴ ἐκείνη ἐκτιμῶσα τὴν ἀξίαν τοῦ ἀνδρὸς ἐτίμησε αὐτὸν διὰ τοῦ ἀνωτάτου διτλώματος, οὗτινος σπανιότατα γίνεται χρῆσις. Ἔκτοτε ἡ φήμη αὐτοῦ ὡς Καλλιτέχνου πρώτης γραμμῆς τὸν ἐπέβαλε εἰς τὸν καλλιτεχνικὸν τῶν Παρισίων κόσμον, οὕτως ὥστε ἔτυχε καὶ τῆς ἐξαιρετικῆς ἐκτιμήσεως τῶν δισημοτέρων τοῦ αἰῶνος καλλιτεχνῶν Μερσιὲ καὶ Φλοκὲ, εἰς ὧν τὰ σπουδαστήρια ἐλευθέραν εἶχε τὴν εἴσοδον. Οὗτοι δὲ μετὰ πεποιθήσεως ἀπεδέχοντο τὴν συνεργασίαν τούτου εἰς διαφόρους καλλιτεχνικὰς συνθέσεις, ὧν τὴν ἐκτέλεσιν εἶχεν ἀναλάβει. Δύο ἀριστουργήματα τέχνης καὶ φαντασίας ἔργα αὐτοῦ βραβευθέντα εἰς τὰς Διεθνεῖς Μεγάλας ἐκθέσεις τῶν Παρισίων, ὁ Κολοκοτρώνης καὶ ἡ Μοῦσα ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ἐστερέωσαν πλέον τὴν φήμην τοῦ Καλλιτέχνου, ὅστις ἔσχε τῆς ἐξαιρετικῆς τιμῆς καὶ δόξης ν' ἀναγραφῇ τὸ ὄνομα του εἰς τὰς δέλτους τοῦ διεθνοῦς Γαλλικοῦ Λεξικοῦ εἰς τὴν χορείαν τῶν Μεγάλων Καλλιτεχνῶν. Ἡ δὲ Γαλλικὴ Κυβέρνησις ἀπένειμεν εἰς τὸν Λάζαρον Σῶχον τὸ παράσημον τοῦ Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς.

Ἐνῷ δὲ εὐρὺ στάδιον δόξης καὶ πλούτου ἠνοίγετο ἐν Παρισίοις εἰς τὸν Λάζαρον Σῶχον, οὗτος τὴν πρὸς τὴν Πατρίδα ἀγάπην τιθέμενος εἰς κρείσσονα μοῖραν τοῦ ἀτομισμοῦ, καίτοι γνωρίζων τὸν στενὸν τῆς Καλλιτεχνίας ὁρίζοντα ἐν Ἑλλάδι, προὐτίμησε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρῴαν γῆν, ἵνα, εὐγνωμονῶν ἐπαναφέρῃ εἰς αὐτὴν τὸ τάλαντον ὅπερ μετὰ τόσου κόπου καὶ ἐπιμελείας εἶχε πολλαπλασιάσει εἰς τὴν ξένην. Ἡ φήμη προέτρεξε τούτου. Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία ἀνοικταῖς ἀγκάλαις ἀνέμενε τὸν νέον καλλιτέχνην, ἵνα ἐμπιστευθῇ εἰς αὐτὸν σοβαρὰς ἐργασίας. Ἡ ἀνύψωσις τοῦ Λέοντος τῆς Χαιρωνείας, τεράστιον ἔργον, ἡ ἐπιτυχὴς συμπλήρωσις πλείστων ἀρχαίων ἠκρωτηριασμένων ἀγαλμάτων ἐν Ὀλυμπίᾳ ἐδικαίωσαν τὴν φήμην του, ἐφ' ᾧ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐτίμησεν αὐτὸν διὰ τοῦ Σταυροῦ τοῦ Σωτῆρος.

Θανόντος πρὸ τριετίας τοῦ ἀειμνήστου Γ. Βρούτου, Καθηγητοῦ τῆς Γλυπτικῆς ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ, ὁ Λάζαρος Σῶχος ἦτο ὁ ἐνδεδειγμένος διάδοχός του ἐπιβληθεὶς διὰ τῆς ἀξίας του. Ἡ ἐν τῇ Καθηγητικῇ ἕδρᾳ δρᾶσις του ἦτο ἀνταξία τῆς φήμης του. Κατεδείχθη οὐ μόνον τεχνίτης ἀλλὰ καὶ διδάσκαλος ἔξοχος· ὅπερ ἐπιμαρτυροῦσιν οἱ ἁπανταχοῦ διακρινόμενοι μαθηταί του.

Τοιαύτη συντόμως ἡ βιογραφία τοῦ Λαζάρου Σώχου, ὃν ὁ ἀπαίσιος θάνατος τόσον προώρως ἀφήρπασε, βυθίσας εἰς ἄφατον πένθος καὶ τὴν ἰδιαιτέραν αὐτοῦ πατρίδα, τὴν Τῆνον, ἧς οἱ κώδωνες τῶν Ἐκκλησιῶν πενθίμως τὴν συιγμὴν ταύτην ἀντηχοῦσιν ἀνὰ τὸ Αἰγαῖον καὶ τὴν ὅλην Ἑλλάδα, εἰς ἣν ὁ θάνατός του καταλείπει δυσαναπλήρωτον κενόν. Ἐὰν ἡ Ἀρχαία Ἑλλὰς γεννήσασα τὸν Μύρωνα, τὸν Πολύκλειτον, τὸν Πραξιτέλην, τὸν Φειδίαν καὶ τὴν μεγάλην ἐκείνην χορείαν τῶν Καλλιτεχνῶν ἐδοξάσθη ἐκ τῶν ἀθανάτων αὐτῶν ἔργων, ἡ νεωτέρα Ἑλλὰς γεννήσασα τὸν Λάζαρον Σῶχον δικαίως δύναται νὰ καυχηθῇ ὅτι βαίνει κατὰ πόδας τῆς ἀρχαίας αὐτῆς καλλιτεχνικῆς δόξης. Ὁ μετάλλινος ἔφιππος ἀνδριὰς τοῦ Μεγάλου στρατηλάτου τῆς ἐπαναστάσεως, τοῦ Κολοκοτρώνη, ὅστις κοσμεῖ τὴν τε πρώτην τῆς Ἑλλάδος πρωτεύουσαν ἀλλὰ καὶ τὴν ἤδη τοιαύτην, ἐν τῷ ὁποίῳ θαυμάζει τις οὐ μόνον τὴν λεπτότητα τῆς τέχνης καὶ τὴν ἀνατομικὴν ἀκρίβειαν τῶν γραμμῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν φαντασίαν τοῦ καλλιτέχνου, ἐκλέξαντος τὴν λαμπροτέραν ἱστορικὴν σελίδα τοῦ Μεγάλου Στρατηγοῦ, τὴν μάχην τῶν Δερβενακίων καθ' ἣν μετὰ προηγουμένην διὰ ῥητορικοῦ λόγου ἐνθάρρυνσιν τῶν Ἑλλήνων, ἡγούμενος τούτων ὁ Στρατηγὸς ἐπετέθη κατὰ τοῦ Δράμαλη, ὃν τελείως κατέστρεψε καὶ ὅπερ θέμα ἀριστοτεχνικῶς ἱστορεῖ ὁ Καλλιτέχνης εἰς τὰ ἐκατέρωθεν τῆς βάσεως ἀνάγλυφα, τὸ πάλλευκον Μνημεῖον τοῦ ἀειμνήστου Π. Μελᾶ πεσόντος ἐν Μακεδονίᾳ ὅπερ κοσμεῖ τὸ Ζάππειον καὶ ἐνώπιον τοῦ ὁποίου ὁ διαβάτης σταματᾶ ἄκων ἀπορῶν τί πρῶτον νὰ θαυμάσῃ, τὴν τέχνην ἢ τὴν φαντασίαν, διότι ἀμφότερα ἀμιλλῶνται τὰ ἔργα ταῦτα καὶ τόσα ἄλλα ἐπιμαρτυροῦσι τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων μου.

Ἀλλὰ ὕπαγε εἰς εἰρήνην. πολύτιμε φίλε καὶ ἔνδοξε συμπολῖτα. Τὸ τάλαντον ὅπερ ὁ Κύριος ἐνεπιστεύθη σοι ἐπολλαπλασίασες εἰς δόξαν Σοῦ καὶ τῆς Πατρίδος σου, ἐφ' ᾧ δικαίως ἀνήκει σοι ὁ ἀμάραντος τῆς δόξης στέφανος. Ἐὰν τὸ εὐγενές σου σαρκίον ἐξέλιπε, ἡ μνήμη σου θὰ μένῃ ἀγήρως. Ἡ εἰκών σου θὰ τιμᾷ καὶ θὰ δοξάζῃ τὴν Ἑλληνικὴν πινακοθήκην τῶν Μεγάλων Καλλιτεχνῶν· ἡ δὲ φιλάνθρωπος ψυχή σου πτερυγίζουσα περὶ ἡμᾶς τὴν στιγμὴν ταύτην, ἀνοικταῖς ἀγκάλαις ἀναμένεται εἰς τὰς οὐρανίας θήκας ἐκείνας, ἔνθα εὕρηνται αἱ ψυχαὶ τοῦ Φειδίου, τοῦ Πραξιτέλους καὶ τῶν ἄλλων Μεγάλων Καλλιτεχνῶν.

Ὕπαγε εἰς εἰρήνην. Ἔστω ἡ μνήμη σου ἀγήρως.

Ἀποχαιρετισμὸς ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ τοῦ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΒΡΑΧΟΠΟΥΛΟΥ μαθητοῦ τοῦ **Λαζάρου Σώχου.**

Ἀμείλικτον τὸ τοῦ θανάτου δρέπανον ἀφήρπασεν αἴφνης τὸν Σεβαστόν μας Καθηγητήν. Ἡ τέχνη τὴν ὁποίαν ἐξύψωσεν καὶ ἠσθάνθη ὁ μακαρίτης, χάνει τὸν ὀτηρόν της σκαπανέα, καὶ τὸ ἡμέτερον τῆς τέχνης ἱερὸν τέμενος δικαίως σήμερον πενθεῖ ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ του. Ἐγὼ δὲ, φόρον ἐλάχιστον ἀποτίνων, καὶ ἐπιθυμίαν ἱερὰν καὶ ἀκατάσχετον ἐκπληρῶν, θλιβερὸν δάκρυ σπένδω πρὸ τοῦ σεπτοῦ του λειψάνου καὶ ἐξ ὀνόματος τῶν συσπουδαστῶν μου τὸ ὕστατον προσφωνῶ Χαῖρε.

Πορεύου, ὦ μακαρία ψυχὴ, τὴν ὁδὸν τῆς αἰωνιότητος ἥσυχος, μὲ τὴν ὀκράδαντον πεποίθησιν ὅτι ἡμεῖς οἱ μαθηταί σου, οὐδέποτε θέλομεν σὲ λησμονήσῃ, ἀλλὰ μετὰ σεβασμοῦ θὰ μνημονεύωμεν τοῦ ὀνόματός σου ἔχοντες πρὸ ἡμῶν πάντοτε τὰ πολύτιμα διδάγματά σου. Ἡ εὐγνωμοσύνη μας θέλει εἶσθαι ἀγήρως.

Γαῖαν ἔχε ἐλαφρὰν καὶ ἄλησιον τὴν μνήμην Σεβαστέ μου Καθηγητά.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

Εἰς τὸ Λασποχῶρι παρὰ τὰ Τέμπη ἀνευρέθη ἀσύλητος θολωτὸς τάφος Μηκυναϊκῆς ἐποχῆς ἐκ τῶν γνωστῶν ὑπὸ τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ Θησαυροῦ.

*

Εἰς τὰς ἐνεργουμένας δοκιμαστικὰς ἀνασκαφὰς εἰς τὰ Ὑψηλὰ Ἀλώνια τῶν Πατρῶν, ἀνευρέθη ἐκτὸς ἄλλων ἀσημάντων, εἰδώλιον πήλινον μὲ μορφὴν Ἡρακλέους (τοῦ τύπου τοῦ καλουμένου Φαρνεσίου) στηριζομένου ἐπὶ τοῦ ροπάλου καὶ ἀναπαυομένου.

*

Ὁ ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Βερσάκης ἀπεφάνθη ὅτι τὸ ἀνακαλυφθὲν παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ Ἀράχθου ποταμοῦ ἄγαλμα παριστᾷ τὸν Νικάνορα, ἱερέα τῆς Ἀρτέμιδος Πασικράτας, εἶνε δὲ ἔργον ἀναγόμενον εἰς τὰ πρῶτα ἔτη τῶν ρωμαϊκῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων. Εἰς τὸ μέρος ἔνθα εὑρέθη τὸ ἄγαλμα θὰ ἐνεργηθῶσιν ἀνασκαφαί.

Πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς πόλεως ἀνεκαλύφθη καὶ ἡ νεκρόπολις τῆς ἀρχαίας Ἀμβρακίας, βρίθουσα τάφων, ὧν πολλοὶ κατεστράφησαν. Ὁ κ. Βερσάκης συνέλεξε πλεῖστα ἀγγεῖα καὶ θραύσματα τοιούτων καὶ πολλὰς ἐπιτυμβίους ἐνεπιγράφους στήλας. Ἐκ τῶν ἀγγείων τινὰ εἶνε ἐγχωρίου κατασκευῆς, τὰ δὲ λοιπὰ εἶνε ἀττικὰ κατασκευασθέντα ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ ἕκτου μέχρι τοῦ τετάρτου π. Χ. αἰῶνος. Αἱ στῆλαι εἶνε τοῦ τετάρτου αἰῶνος π. Χ. Τὰ εὑρήματα ταῦτα μετεκομίσθησαν εἰς τὸ Δημαρχεῖον, ὅπου θὰ κομισθῶσι καὶ πολλαὶ χριστιανικαὶ ἀρχαιότητες διεσπαρμέναι εἰς διάφορα μέρη. Ἐν τῇ θέσει τῆς νεκροπόλεως θὰ ἐνεργηθῶσιν ἐπίσης ἀνασκαφαί.

*

Ἐγένετο ἔνορξις τῶν συνεδριῶν τῆς ἐνταῦθα Ἰταλικῆς ἀρχ. σχολῆς. Ὁ διευθυντὴς κ. Περνιὲ, ἀφοῦ ἔπλεξε τὸ ἐγκώμιον τοῦ θανόντος ἐξόχου φυσιολόγου Mosso, ἐκ τῶν ἐκθύμως ἐργασθέντων πρὸς ἵδρυσιν τῆς ἀρχ. σχολῆς, ὡμίλησε περὶ τῶν τελευταίων ἀνασκαφῶν ἐν Κρήτῃ ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς ἀποστολῆς κατὰ τὸ ΒΑ. μέρος τῆς Ἀκροπόλεως τῆς Φαιστοῦ, καὶ περὶ τοῦ ἐν Λεβῆνι Ἀσκληπιείου, ὡς καὶ περὶ τῶν ἐν Πρινιᾷ εὑρεθέντων ἀρχαϊκῶν ἀναγλύφων καὶ τεμαχίων ἐκ τῆς συνδέσεως τῶν ὁποίων προέκυψεν ἄγαλμα θεᾶς.

Εἶτα ὁ κ. Maiuri ἠρμήνευσεν ἀρχαϊκὴν ἑλλ. ἐπιγραφὴν, κεχαραγμένην ἐπὶ χαλκοῦ δίσκου ἐν Κύμῃ τῆς Ἰταλίας καὶ ἔχουσαν ἰδιαζουσαν σπουδαιότητα διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς μαντικῆς.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ἐξεδόθη τὸ ἀπὸ πολλοῦ ἀναμενόμενον **Εὑρετήριον** μετὰ παραρτήματος καὶ πινάκων τοῦ «Ἑρμηνευτικοῦ Λεξικοῦ τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ συγγραφέων» ὑπὸ τοῦ διαπρεποῦς καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου κ. Γρ. Βερναρδάκη. Καὶ διὰ μὲν τοῦ Παραρτήματος συμπληροῦται τελείως τὸ Ἑρμηνευτικὸν Λεξικὸν, παρέχον τὴν Ἑρμηνείαν πεντήκοντα περίπου χιλιάδων δυσερμηνεύτων χωρίων καὶ τὴν διασάφησιν τῶν δισκολωτάτων γραμματικῶν καὶ συντακτικῶν ζητημάτων. Διὰ δὲ τοῦ Εὑρετηρίου ἀνευρίσκονται νῦν εὐκολώτατα πάντα ταῦτα τὰ χωρία.

*

Ἓν ἀπὸ τὰ πλέον ριζοσπαστικὰ κοινωνιολογικῶς ἔργα τοῦ Τολστόη εἶνε ἡ «**Νέα Ζωή**», ἐν ᾗ ἐξετάζει μὲ ζοφερὰ χρώματα τὰς σημερινὰς κοινωνίας, εἰκονίζει θαυμάσια τὴν ἀθλιότητα τῶν ἐργατικῶν τάξεων, βαίνουσαν ἀπὸ τοῦ κακοῦ εἰς τὸ χειρότερον, διδάσκει δὲ τὴν ἀπλοποίησιν τῶν κοινωνικῶν συνθηκῶν καὶ τὸν φυσικὸν καὶ ἀγροτικὸν βίον ὡς τὸ μόνον μέσον σωτηρίας ἀπὸ τῆς ἀθλιότητος. Τὸ ἔργον τοῦτο εἰς ἀκριβῆ μετάφρασιν ὑπὸ τοῦ Σπ. Φραγκοπούλου ἐξεδόθη εἰς τὴν «Φιλοσοφικὴν καὶ Κοινωνιολογικὴν βιβλιοθήκην» Γ. Φέξη.

*

Gast. Danville, **Ἡ ψυχολογία τοῦ ἔρωτος.** Μετάφρασις Χ. Δαραλέξη. Ἐπιστημονικὴ ἀλλὰ καὶ ποιητικὰ διατυπωμένη ἐξήγησις τοῦ ἀνθρωπίνου ἔρωτος εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις αὐτοῦ· δίδεται διὰ τοῦ ἔργου τούτου, ποῦ περιέχει συνόμα ὅ,τι διὰ τὸν ἔρωτα ἐγνωμάτευσεν ἡ φιλοσοφία, ἡ ποίησις καὶ ἡ ἐπιστήμη ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος μέχρι σήμερον. Συμπέρασμα δὲ προκύπτει ὅτι ὁ ἔρως εἶναι φυσικὴ καὶ ὄχι ἀνώμαλος, ὑπερτέρα καὶ ὄχι ἔκφυλος, λειτουργία τῆς ζωῆς. Βιβλιοθήκη Φέξη.

*

W. James (Τζέϊμς). **Ἡ θεωρία τῆς συγκινήσεως.** Μετάφρ. Ν. Καζαντζάκη. Θεμελιώδης ἐνέργεια τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ εἶναι ἡ συγκίνησις, ἤτοι ἀφ' ἑνὸς ἡ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου αἴσθησις καὶ ἀντίληψις καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ ὑποκειμενικὴ διαμόρφωσις καὶ φανέρωσις, ἀπὸ τῶν πλέον στοιχειωδῶν καὶ κοινῶν συγκινήσεων μέχρι τῶν πλέον συνθέτων καὶ τελειοτέρων. Τοιουτοτρόπως ἐξετοζων καὶ ἀναλύων τὴν συγκίνησιν ὁ Τζέϊμς παρέχει πρωτοτύπως καὶ διαφωτιστικῶς ἰδίαν θεωρίαν φυσιολογικῆς ψυχολογ'ας. Ἔκδοσις Γ. Φέξη.

*

Ἐξεδόθη εἰς τὴν σειρὰν τῶν Ἀρχαίων συγγραφέων τοῦ κ. Φέξη ἡ μετάφρασις τῆς «**Μηδείας**» τοῦ Εὐριπίδου

Τὴν μετάφρασιν τοῦ δραματικοῦ τούτου ἀριστουργήματος ἐξεπόνησεν ὁ κ. Ἄγγελος Τανάγρας ὅστις προσεπάθησε νὰ μεταφέρῃ ὅλην τὴν λεπτότητα τῶν νοημάτων τοῦ ἔργου εἰς γλῶσσαν εὔληπτον, ἁρμόζουσαν εἰς τὴν τραγῳδίαν ὑπὸ τὰς σημερινὰς τοῦ θεάτρου ἀπαιτήσεις. Ἐμφανῶς μάλιστα ἔχει κρατήσῃ τὴν τηρουμένην ἐν τῷ κειμένῳ ἀναλογίαν μεταξὺ τοῦ λεκτικοῦ τῶν πρωταγωνιστῶν καὶ τῶν ἄλλων δευτερευούσης θέσεως προσώπων.

*

Περὶ ἐννόμου ἀμύνης τῆς ἐθνικῆς γλώσσης, λόγος ἀπαγγελθεὶς ἐν τῷ Ἐθν. Πανεπιστημίῳ, ὑπὸ Γεωργίου Μιστριώτου. Εἶνε ἡ ὁμιλία ἥτις ὑπῆρξε τὸ ἔναυσμα τῆς ὁρμητικῆς καὶ γενικῆς κατὰ τῶν ἀπαισίων μαλλιαρῶν ἐξεγέρσεως.

*

Ἡμερολόγιον «Ἐπιστημονικῆς ἠχοῦς» 1911. Ἔτος Δ'. Περιέχει ἐπιστημονικὰς συντόμους μελέτας τῶν συνεργατῶν τῆς «Ἐπισ-. ἠχοῦς.»

*

«Ἐλπίς». Ἡμερολόγιον ἐκδιδόμενον ἐν Κων)πόλει ἐπιμελείᾳ τῶν μαθητῶν τοῦ Ζωγραφείου. Ἔτος Α'. Συνεργάσθησαν οἱ γνωστότεροι τῶν ἐν Κων)πόλει λογίων.

*

Νεοκλέους Καζάζη. **Λόγοι καὶ Ἔργα** (1903—1908). Διὰ τῆς νέας τούτης ἐκδόσεως τοῦ ἀκαταπονήτου εἰς ἐθνικὰς ἐργασίας προέδρου τοῦ «Ἑλληνισμοῦ» κ. Ν. Καζάζη συνεχίζονται οἱ ἀγῶνες αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν δικαίων τοῦ ἀλυτρώτου Ἑλληνισμοῦ. Βαθὺς γνώστης τῶν ἐθνικῶν ζητημάτων ὁ κ. Καζάζης, εἰργάσθη τελεσφόρως μὲ τὴν εὐγλωττίαν του καὶ μὲ τὴν δημοσιογραφικήν του δεινότητα, στρέψας ἰδίως τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἰς τὸ Μακεδονικὸν ζήτημα.

*

Ὑπὸ τῆς χήρας τοῦ Ἀμεδαίου Prouvost ἐξεδόθησαν εἰς τόμον τὰ ἐκλεκτότερα ποιήματά του, ὑπὸ τὸν τίτλον: Pages choisies et inedites. Τὸν πρόλογον ἔγραψεν ὁ Ἀκαδημαϊκὸς Λεμαίτρ. Αἱ ποιήσεις τοῦ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀποθανόντος ἐν ἡλικίᾳ 31 μόλις ἐτῶν ποιητοῦ (τοῦ ὁποίου πέρυσι εἴχομεν ἀναγγείλῃ καὶ ἄλλης συλλογῆς ποιήσεων του τὴν ἔκδοσιν, ὑπὸ τὸν τίτλον «Sonates au clair de lune») διακρίνονται διὰ τὴν εἰλικρίνειαν τοῦ αἰσθήματος. Ὁ ποιητής, ὅστις ἔζησε εὐτυχισμένην ζωήν, ἀπετύπωσεν εἰς τὰς ποιήσεις του αὐτὴν ταύτην τὴν ζωήν του.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

«Νέον Πνεῦμα». Τεῦχος τῆς 1ης Μαρτίου.

Περιεχόμενα: Ἀπὸ τὰ δοκίμια τοῦ Ἔμερσον: Ἡ Παιδεία μετάφρ. ὑπὸ Θ. Φλωρᾶ.—Ποιήσεις ὑπὸ Κ. Γούναρη.—Τὸ τίμιο σπίτι, δρᾶμα.—Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον Κων)πόλεως, μελέτη ὑπὸ Ἀθ. Π. Γαϊτανοπούλου.—Ἴσκιοι, ὑπὸ Λ. Γέροντα.—Ἡ καθαρὴ Δευτέρα, ὑπὸ Χ. Χρηστοβασίλη.—Ἀναμνήσεις ὑπὸ Δίκ.—Σκέψεις ὑπὸ Νοεμῆς Α. Ζωγρεῦ.—Γράμματα ἀπὸ τὸς Ἀθήνας, ὑπὸ Δ. Ι. Καλογεροπούλου.—Θερμὴ ἀγάπη, ποίησις ὑπὸ Ἐλευθ. Σπυρίδου.

*

Mercure de France, 16 Φεβρουαρίου 1911. Τεῦχος 328. Δημοσιεύει κριτικὴν ὁ γνωστὸς κριτικὸς τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας κ. Φ. Λεμπέγκ. Ἐν αὐτῇ κάμνει μνείαν τῆς ἱστορίας τῆς Κύπρου τοῦ κ. Γ. Κωνσταντινίδου, τῶν «Θεσσαλικῶν ἐπιγραφῶν» τοῦ κ. Ν. Γιαννοπούλου, τῆς περὶ Βερναρδάκη μελέτης τοῦ κ. Κακλαμάνου καὶ περί τινων δραματικῶν ἔργων, τῶν κ. κ. Βάκου, Νιρβάνα, Χρηστομάνου καὶ Ψηλορείτου.

*

«Γράμματα». Ἤρξατο ἐκδιδόμενον μηνιαῖον λογοτεχνικὸν περιοδικόν, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, πανομοιότυπον κατὰ τὴν ὕλην καὶ κατὰ τὴν ἔκδοσιν ἐν γένει κρὸς τὴν «Νέαν Ζωήν», ἣν φιλοδοξεῖ νὰ διαδεχθῇ.

*

«Les Nouvelles de Grèce». Μὲ νέας μεταρρυθμίσεις, πολυσέλιδος ἤδη, ἐκδίδεται καθ' ἑβδομάδα ἡ ἔγκριτος Γαλλοελληνικὴ ἐφημερίς, ἣν διευθύνει ὁ φίλος συνάδελφος κ. Δ. Ζωγραφίδης. Εἰς τὸ φύλλον προσετέθη καὶ εἰκονογραφημένον φιλολογικὸν παράρτημα.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΥΞΗΣΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Τραπέζης ἀποβλέπον εἰς τὴν διευκόλυνσιν τῶν μικρῶν μετόχων κατὰ τὴν διενεργουμένην κατ' αὐτὰς ἐγγραφὴν ἐπὶ τῶν 50,000 νέων μετόχων τῆς Τραπέζης Ἀθηνῶν, ἀπεφάσισεν ὅτι, μετὰ τὴν καταβολὴν τῆς α' δόσεως, ἥτις πάντως καταβληθήσεται μετρητοῖς, ἡ δευτέρα καὶ τρίτη δοσεις θὰ δύνανται νὰ καταβληθῶσι καὶ τμηματικῶς παρὰ τῶν βουλομένων, ὑποδιαιρούμεναι εἰς ἴας μηνιαίας δόσεις πληρωτέας κατὰ τὰ, ἐν τῷ μεταξὺ τῶν ὁριζομένων διὰ τὴν καταβολὴν, διαστήματα.

Ἡ εὐκολία ὅμως αὕτη παρασχεθήσεται μόνον διὰ τὰς ἐγγραφὰς μικροῦ ἀριθμοῦ μετόχων, ἤτοι μέχρις 25 τοιούτων.

Ἐπὶ τῇ αὐτῇ εὐκαιρίᾳ γνωστοποιοῦμεν τοῖς κυρίοις μετόχοις ὅτι ἐκ τοῦ αὐτοῦ πνεύματος ἀγόμενον τὸ Συμβούλιον ἀπεφάσισε νὰ δεχθῇ καὶ ἐγγραφὸς ἐκ μέρους κατόχων παλαιῶν μετοχῶν τῆς Τραπέζης ἀριθμοῦ ὀλιγωτέρου τῶν δέκα, ἀλλ' ὡς εἰκὸς, εἰς τούτους ἐπιτραπήσονται μόνον ἐγγραφαὶ ἐπιδεκτικαὶ μειώσεως, χωρὶς δηλονότι ἡ Τράπεζα νὰ ἀναλαμβάνῃ ἐκ τῶν προτέρων εὐθύνην τινὰ, περὶ τοῦ ἂν θὰ χορηγηθῶσιν ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει εἰς τοὺς οὕτω ἐγγραφησομένους αἱ μετοχαὶ δι' ἃς ἤθελον ἐγγραφῇ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 18)31 Μαρτίου 1911.

Ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς

Ζ. Κ. ΜΑΤΣΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Ἐξεδόθησαν καὶ πωλοῦνται παρ' ἡμῖν καὶ εἰς ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑΙ ΟΜΙΛΙΑΙ, ὑπὸ William James *ἐξελληνισθεῖσαι ὑπὸ Γεωργίου Γρατσιάτου ἐπιθεωρητοῦ τῆς Μ. Ἐκπαιδεύσεως. Τόμος ἐξ 150 σελ. σχήμ. 8ου. Τιμᾶται δρ. 2,50.*

Ἐν τοῖς ἀνωτέρω ὁμιλίαις, τὰς ὁποίας ἀπηύθυνε πρὸς Ἀμερικανοὺς διδασκάλους ὁ περιώνυμος ψυχολόγος καὶ φιλόσοφος James, *ἐξετάζονται μετὰ μεγίστης σαφηνείας καὶ καθ' ὅλως πρακτικὸν τρόπον τὰ σπουδαιότερα κεφάλαια τῆς ψυχολογίας ἐν σχέσει πρὸς τὴν παιδαγωγικήν. Ἡ χρησιμότης τοῦ βιβλίου τούτου ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ἅμα ἐκδοθὲν μετεφράσθη εἰς τὰς κυριωτέρας Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας.*

ΛΕΞΙΚΟΝ ΓΑΛΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ (ἐγκόλπιον) συνταχθὲν ὑπὸ Καρόλου Σπάρταλη, Καθηγητοῦ, Ἀξιωματικοῦ τῆς Ἀκαδημίας. Τομίδιον ἐκ 467 σελ. σχήμ. 16ου δεδεμένον διὰ περκαλίνης. Τιμᾶται δραχ. 3.

ΛΕΞΙΚΟΝ ΕΛΛΗΝΟΙΓΑΛΙΚΟΝ (ἐγκόλπιον) συνταχθὲν ὑπὸ Χαρ. Ἀννίνου. Τομίδιον ἐκ 408 σελ. σχήμ. μικροῦ 16ου δεδεμένον διὰ περκαλίνης. Τιμᾶται δρ. 4.

Τὰ ἡμέτερα ἐγκόλπια γλωσσικὰ Λεξικὰ ὑπερέχουσι τῶν ὁμοίων οὐ μόνον ὡς πληρέστερα (περιέχουσι περίπου 28,000 λέξεις) καὶ εὐχρηστότερα, ἀλλὰ καὶ ὡς εὐθηνότερα ἁπάντων τῶν ἐν χρήσει. Διακρίνονται ἰδίᾳ διὰ τὴν ἀπαράμιλλον αὐτῶν ἐκτύπωσιν.

Ι. Πρωΐου (Ἀποφοίτου τῆς ἐν Ὀδησσῷ Αὐτοκρατορικῆς σχολῆς) ΦΗΜΙΟΣ καὶ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ ἤτοι Συλλογὴ Ἑλληνικῶν δημοτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν ᾀσμάτων (ἐν μονοφωνίᾳ καὶ πολυφωνίᾳ). Πρὸς χρῆσιν τῶν σχολείων καὶ τῶν οἰκογενειῶν. Τόμος Α' περιέχων 149 τονισμένα ᾄσματα εἰς σχῆμα μέγα 8ον. Τιμᾶται δρ. 2,50.

A. Garras. *ΕΓΚΟΛΠΙΟΝ ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ. Διασκευασθὲν ἐκ τῆς ρωσσικῆς ὑπὸ Ι. Πρωΐου (ἀποφοίτου τῆς ἐν Ὀδησσῷ Αὐτοκρατορικῆς μουσικῆς σχολῆς). Τόμος εἰς σχ. 16ον ἐξ 194 σελ. Τιμᾶται δρ. 2,50.*

Τὰ δύο ταῦτα ἔργα πληροῦσιν ἔλλειψιν πρὸ πολλοῦ γενομένην αἰσθητήν, διὸ καὶ συνιστῶμεν ἀμφότερα θερμῶς ὡς ὠφελιμώτατα εἴς τε τοὺς διδάσκοντας καὶ τοὶς διδασκομένους τὴν μουσικήν.

ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΕΙΟΝ
ΤΗΣ Β. ΑΥΛΗΣ
ΜΙΧ. ΑΡΝΙΩΤΟΥ
Ὁδὸς Χαριλάου Τρικούπη 77
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Καλλιτεχνικὴ ἐργασία.—Ταχύτης. — Τιμαὶ συγκαταβατικαί.

Τὸ ἀρχαιότατον καὶ τελειότατον βιβλιοδετεῖον.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφείου «Κράτους» Θάνου Τζαβέλλα Ὁδὸς Ἀριστείδου 1.